

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BAHA TAHİR'İN ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİLERİNİN
GIDEON TOURY'NİN EREK ODAKLI ÇEVİRİ KURAMINA
GÖRE İNCELENMESİ**

Afife Betil AKAN BAĞDAT

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Muammer SARIKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MÜTERCİM TERCÜMANLIK ANABİLİM DALI
ÇEVİRİ VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR BİLİM DALI**

EYLÜL 2020

**BAHA TAHİR'İN ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİLERİNİN GIDEON
TOURY'NİN EREK ODAKLI ÇEVİRİ KURAMINA GÖRE İNCELENMESİ**

Afife Betil AKAN BAĞDAT

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜTERCİM TERCÜMANLIK ANABİLİM DALI
ÇEVİRİ VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL 2020

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi beyan ederim.

Afife Betil AKAN BAĞDAT

10.09.2020

BAHA TAHİR'İN ÖYKÜLERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİLERİNİN GIDEON TOURY'NİN
EREK ODAKLI ÇEVİRİ KURAMINA GÖRE İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Afife Betil AKAN BAĞDAT

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Eylül 2020

ÖZET

Çeviri olgusu, iki kültür arasındaki iletişim ve etkileşimin temel taşıdır. Baha Tahir'in Antik Mısır zamanından şimdiki Mısır'a kadar geniş bir yelpaze içerisinde oluşturduğu kurmaca hikâyeleri, hem Mısır tarihinden gerçekleri ortaya sermekte hem de olay örgüsüyle okuyucuyu kendi dünyasına çekmektedir. Yazarlık hayatına öykü yazımıyla başlayan Tahir'in son eseri de bir öykü seçkisidir. Çalışmada incelenen hikâyeler; Tahir'in tüm öykü seçkilerinden Zafer Ceylan tarafından elenerek Arapçadan Türkçeye aktarılan ve son eserinin adıyla basılan *Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini* adlı öykü seçkisi içerisindeki hikâyeleri kapsamaktadır. Eserde geçen kültürel unsurların tespitinde "Newmark'ın kültürel unsurlar sınıflandırması" ve önerdiği çeviri stratejilerinden yararlanılmıştır. Tespit edilen öğeler karşılaştırmalı olarak Gideon Toury'nin Erek Odaklı Çeviri Kuramının öngördüğü normlar ışığında incelenmiştir. İlgili kuramın ortaya attığı normlar bağlamında somut örnekler verilerek çevirinin "yeterlilik" kutbuna mı yoksa "kabul edilebilirlik" kutbuna mı daha yakın olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. İncelemenin sonucunda çeviri eserin baskın olarak erek kültür normlarını ön planda tuttuğu ortaya konulmuş olup, öykü çevirilerinin "kabul edilebilir çeviri" kapsamında değerlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Bilim Kodu : 30501
Anahtar Kelimeler : Baha Tahir, Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini, erek odaklı çeviri kuramı, Gideon Toury, kültürel öğeler, Peter Newmark
Sayfa Adedi : 143
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Muammer SARIKAYA
Orcid Kod : 0000-0003-0215-9544

ANALYSING OF STORIES TRANSLATED INTO TURKISH OF BAHA TAHIR
WITHIN THE FRAMEWORK OF THE GIDEON TOURY'S TARGET-ORIENTED
TRANSLATION THEORY

(M.Sc.Thesis)

Afife Betil AKAN BAĞDAT

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

September 2020

ABSTRACT

The phenomenon of translation is the cornerstone of communication and interaction between two cultures. The fictional stories created by Baha Tahir in a wide range from Ancient Egypt to present Egypt, both reveal the facts from the history of Egypt and attract the reader to their world with their plot. Tahir started his writing career with story writing and his latest work is consist of stories. Stories examined in the study; includes the selected stories in his collection titled "*Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini*" which was screened by Zafer Ceylan from all of Tahir's story selections and translated from Arabic to Turkish and published with the name of his last work. In determining the cultural facts in the work, "Newmark's classification of cultural facts" and the suggested translation procedures were used. The detected items were comparatively analyzed in the light of the norms stipulated by Gideon Toury's target-oriented translation theory. By giving concrete examples in the context of the norms put forward by the relevant theory, it has been tried to determine whether it is closer to the "adequacy" or "acceptability" pole of translation. As a result of the analysis, it was revealed that the translated work predominantly prioritizes to target cultural norms, and it has been concluded that the translation of stories can be considered within the scope of "acceptable translation".

Science Code : 30501
Key Words : Baha Tahir, Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini, target-oriented translation theory, Gideon Toury, cultural facts, Peter Newmark
Page Number : 143
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Muammer SARIKAYA
Orcıd Kod : 0000-0003-0215-9544

TEŞEKKÜR

Bu alışmada bana yol gösteren, alışma sürecinde destek ve katkılarını esirgemeyen tez danışmanım sayın Doc. Dr. Muammer SARIKAYA'ya iten teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Çalışmaya sağladığı katkılarından dolayı sayın Zafer CEYLAN'a ve sayın Faez NABI'ye teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Tez yazım sürecinde benden desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olduklarını hissettiren ve beni gönülden destekleyen çok değerli annem AyŐe AKAN'a ve babam Abdullatif AKAN'a iten teşekkür ederim. Yoğun çalışmalarım sırasında sabır gösterdiği ve desteklerini esirgemediği için eşim İbrahim BAĞDAT'a ve sürekli çalışmama izin verdiği için kıymetli oğlum Abdullah BarıŐ BAĞDAT'a iten teŐekkürlerimi sunarım. Çalışma boyunca beni motive eden ve yalnız bırakmayan çok kıymetli arkadaşım Őeyma Nur MURAT'a ayrıca teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	1
2. YAZAR – ESER - ÇEVİRMEN	5
2.1. Yazar: Baha Tahir’in Edebî Kimliği ve Eserleri	5
2.2. Eserler: Baha Tahir’in Öykü Seçkileri	9
2.3. Çevirmen: Zafer Ceylan	10
3. METODOLOJİ	11
3.1. Kültür, Dil ve Çeviri İlişkisi	11
3.2. Kültürel Unsurlar	12
3.2.1. Newmark’ın Kültürel Unsurlar Sınıflandırması.....	13
3.3. Çeviri Yöntem ve Stratejileri	16
3.3.1. Newmark’ın Önerdiği Çeviri Yöntem ve Stratejileri.....	16
4. KURAMSAL ÇERÇEVE	21
4.1. Betimleyici Çeviri Araştırmaları	21
4.1.1. Erek Odaklı Kuram	24
4.1.1.1. Eşdeğerlik: yeterlik ve kabul edilebilirlik.....	26
4.1.1.2. Normlar	27
5. İNCELEME	31

	Sayfa
6. SONUÇ	131
KAYNAKLAR	137
ÖZGEÇMİŞ	143

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. Newmark'ın 2010 yılında yaptığı kültürel unsurlar sınıflandırması temel alınarak oluşturulmuş daha özeldede hangi kültürel unsurların sıralanabileceğini gösteren tablo (Yıldırım, 2015, s. 189).....	15
Tablo 3.2. Newmark'ın çeviri yöntemleri sınıflandırması.....	16
Tablo 4.1. Toury Çeviri Normları	28
Tablo 6.1. Tespit Edilen Kültürel Öğeler.....	132
Tablo 6.2. Newmark'ın Önerdiği Çeviri Stratejilerinin Kullanılma Oranı	133

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 4.1. Holmes'in Çeviribilim Haritası	22

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

BÇA

Betimleyici Çeviri Araştırmaları

bkz

Bakınız

EM

Erek Metin

KM

Kaynak Metin

Örn.

Örneğin

s.

Sayfa

TDK

Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

“Çeviri; kültürler arasındaki iletişimin sürdürülmesinde, diyalogun arttırılmasında ve farklılıkların tanınmasında başat bir rol üstlenir.” (Taş, 2017) Çeviri çalışmaları 1970’li yıllardan itibaren “çeviribilim” adı altında ayrı bir bilim dalı olarak kendini göstermiştir. 1980’li yıllarla beraber çeviribilim büyük bir ivme kazanmış ve çevirinin içinde bulunduğu toplumun kültürel değerlerine göre şekillendiğini öne süren çeşitli fikirler geliştirilmiştir. Çeviribilimin uygulama kısmıyla sınırlı olmadığı ve kuramsal alanla dengeli bir şekilde ilerlemesi gerektiği görüşü hâkim olmuştur. Bu da çeviribilimin sadece çeviri öğretisi olmaktan çıkıp kuramsal çerçevede değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Değerlendirmelerin çeviri kuramları çerçevesinde yapılması ise bu yeni bilim dalının bilimselliğini pekiştirmiştir. Çevirinin bilimsel, kültürel ve sanatsal bir etkinlik olduğu görüşü önem kazanmıştır. Even-Zohar’ın ifadesiyle, “Çeviri, yapısı ve sınırları kesinkes belirlenmiş bir olay değil, belli bir kültür dizgesi içindeki ilişkilere bağımlı bir etkinliktir.” (2012, s. 131)

Çeviri ve kültür ikilisinin beraber anılmasıyla kültürel öğeler kavramı ortaya çıkmıştır. Newmark, 1988 yılında kültürel unsurların beş maddeden oluşan sınıflandırmasını yapmıştır. Fakat 2010 yılında yazmış olduğu *Translation and Culture (Çeviri ve Kültür)* adlı makalesinde bu sınıflandırmayı gözden geçirerek altı genel başlık halinde yeniden oluşturmuştur.

Newmark’a göre, iyi çeviri yapabilmek için, kaynak metni iyice okuyup anlamak ve açıklayıcı yöntemle çıkarımlarda bulunarak kaynak metin ve çeviri metin arasında bildirişimi sağlamak yeterli görülmektedir. Bu durumda Newmark’ın öne sürdüğü çeviri sürecindeki belirleyici rolü, Hönig, Vermeer ve Toury’nin ifade ettikleri erek metin ve erek ekin değil de kaynak metin ve kaynak ekin oynamaktadır. Ona göre çeviri kuramı, çeviri sorunlarını çözmeye kullanılan ve kurallar koyan bir araçtır. Zaten bu konudaki görüşünü kısaca “sorun yoksa, zaten çeviri kuramı da olmaz” sözleriyle de desteklemiştir. Bu sözler Toury’nin kuram anlayışına ve kuramların çevirmene çeviri öğretme gibi bir işlevi olmadığı şeklindeki görüşüne taban tabana karşıttır (Yazıcı , 2010, s. 99-100).

Genel olarak değerlendirildiğinde Peter Newmark’ın kaynak metnin incelenmesine, kültürel unsurların sınıflandırılmasına ve aktarılmasına yönelik

yöntem ve stratejilere dayanan bu yaklaşımları çeviri sürecine erek kültür ve okur açısından yaklaşan Vermeer, Zohar ve Toury gibi çeviribilim araştırmacılarının erek odaklı yaklaşımlarından farklı olsa da kaynak metnin çözümlenmesi ve kaynak kültür öğelerinin aktarımı konusuna verdiği önem ve yaptığı vurgu bakımından oldukça değerlidir. Toury'nin de ifade ettiği gibi;

“Çeviri her zaman için bir kültürel çevrede ortaya çıkmış ve bu çevrede bulunan birtakım boşlukların doldurulma ihtiyacını karşılamak üzere tasarlanmıştır. Çevirmenler çeviriyi hedef kültüre göre yaptıklarını söyleseler de ilk bakışta çeviri, kaynak metinden yola çıkılarak yapılan bir faaliyettir. Çünkü her ne kadar hedef kültür önemli olsa da aslında çevirinin öncelikli amacı kaynak metnin özelliklerini çeviriyle hedef kültüre aktarmaktır. Bir başka deyişle çeviri olayı kaynak kültürde başlar. Ancak kaynak metnin hangi özelliklerinin çeviride korunup kaynak kültüre göre şekillenmesi gerektiği kararı hedef kültürde alınır. Bu özellikler korunarak hedef dil materyalinde yeniden oluşturulur. Fakat söz konusu yeniden oluşturma, bu özellikler kaynak kültürde mutlak bir önem taşıdığı için değil, alıcının bakış açısında önem taşıdığı için seçilir.” (Toury, 1995, s. 12)

Bu bağlamda, çalışmada inceleme konusunu oluşturan kaynak metinde kültürel unsurların tespitinde Newmark'ın sınıflandırmasından ve aktarılmasında önerdiği çeviri yöntem ve stratejilerden yararlanılmıştır.

Kuramsal çerçeve olarak, akademik araştırmalarda sıkça adı geçen BÇA'nın öncülerinden sayılan Toury'nin, Çoğuldizge Kuramını geliştirerek ve James Holmes'in çeviribilim çalışmalarından yararlanarak ortaya attığı Hedef Odaklı Kuramı esas alınmıştır.

Gideon Toury, *In Search of a Theory of Translation* adlı kitabında çeviri eylemini yönlendiren normların varlığından söz eder. (Toury, 1980, s. 51-62) Bu normlar iki başlık altında incelenir: “Süreç-öncesi çeviri normları” ve “Çeviri süreci normları”. Süreç-öncesi çeviri normları, çevirmenin çeviriye başlamadan önce çevrilecek metnin seçimi ve hangi dilden çeviri yapılacağı gibi konularda aldığı kararları kapsar. Çeviri süreci normları ise çeviri esnasında alınan kararların tümünü kapsar. Toury, bu iki grup çeviri normuna ek olarak bir de öncül normlardan söz eder. Öncül normlar ise çevirmenin diğer iki normlarda aldığı kararlar doğrultusunda çevirinin kaynak dizgeye mi yoksa erek dizgeye mi yakın olacağını belirler. Kaynak dizge normlarına yakın bir çeviri *yeterli*, erek dizge normlarına yakın bir çeviri *kabul edilebilir* olarak ifade edilmektedir.

Mısır'ın önde gelen çağdaş yazarlarından Baha Tahir'in Arapçadan Türkçeye çevrilen *Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini* adlı öykü seçkisinde yer alan kültürel unsurların tespit ve analizinde Newmark'ın kültürel unsurlar sınıflandırması ve önerdiği çeviri yöntem ve stratejileri kullanılmıştır. Belirlenen kültürel öğeler için Gideon Toury'nin Erek Odaklı Çeviri Kuramına yönelik tespitlerde bulunulmuştur.

Arapçadan Türkçeye direkt olarak yapılan çeviriler çok eskiye dayanmakla beraber çoğunlukla dini metinler olması nedeniyle kuramsal olarak incelenmemiştir. Edebi metin olarak ünlü Arap yazar ve şairlerin eserlerinin çoğunluğu, ara dil kullanılarak İngilizce veya Fransızcadan dilimize çevrilmiş ve çeviri esnasında büyük kayıplara uğramıştır. *Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini* adlı öykü seçkisi ara dil olmaksızın Arapçadan Türkçeye aktarılmıştır.

Baha Tahir'in; Mısır tarihinin farklı zaman dilimlerini anlatan hikâyelerinin çevirisi esnasında, çevirmenin; salt kaynak dil ve hedef dili biliyor olması, hatta iki dilli yetişmiş olması yeterli değildir. Günümüzde çevirmen kimliği altında kültür ve iletişim uzmanlığı da yatmaktadır. Çevirmenin ise bağlamı sağlayabilmesi ve işlevsel bir çeviri metni oluşturabilmesi açısından kaynak kültür ve hedef kültüre hâkim olmasının yanı sıra çeviri kültürünü oluşturması, dili ustalıkla kullanabilmesi ve gerekli araştırma yöntemlerinden yararlanabilmesi gerekmektedir. İnceleme esnasında; “Çevirmen, çeviri metnini oluştururken bağlamı tam olarak sağlayabilmekte midir? Mısır toplumuna ait kültür öğelerini Türkçeye aktarırken hangi çeviri stratejilerini ağırlıklı olarak kullanmıştır? Çeviri eser, hedef okuyucu açısından akıcı ve anlaşılır mıdır? Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini adlı eser Gideon Toury'nin Erek Odaklı Kuramına göre yeterli çeviri mi yoksa kabul edilebilir çeviri mi?” gibi soruların cevapları aranmıştır.

Tez çalışması için Baha Tahir'in öykü seçkilerinin seçilmesinin baş sebepleri kuramsal olarak Arapça-Türkçe dil çiftinde yapılmış olan çalışmaların yeterli sayıda olmadığı ve var olan çalışmaların da roman çevirileri odaklı olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmanın ilgili alanın gelişmesine katkı sağlaması planlanmıştır.

Tez çalışması betimleyici nitelikte olduğundan veriler, kütüphanelerden ve ulusal veya uluslararası veri tabanlarında yer alan, bilimselliği ispatlanmış makalelerden yararlanılmıştır.

2. YAZAR – ESER - ÇEVİRMEN

2.1. Yazar: Baha Tahir'in Edebî Kimliği ve Eserleri

Tam adıyla Muhammed Bahâe'd-dîn Abdullah Tâhir 13 Ocak 1935 tarihinde Kahire/Cize'de fakir bir Sa'îdli ailede dünyaya gözlerini açmıştır. Geniş bir ailede büyüyen Baha Tahir'in babası el-Ezher Üniversitesinde eğitim görürken aynı zamanda Arapça öğretmeni olarak da çalışıyordu. 1920'lerde mezun olan babası 1. Dünya savaşının olumsuz sonuçlarından biri olan maddi kriz nedeniyle ailesinin geçimini sağlamak için Mısır'ın dört bir yanında iş aramış en sonunda Cize'de iş bulmuş ve oraya yerleşmiştir (Hayr, 2002, s. 8-9).

Ailenin soyları Yukarı Mısır olarak adlandırılan es-Sa'îd'e dayanmaktadır. el-Karnak köyünden olan annesi için orası; evlenmesiyle beraber 16 yaşında ayrılmasına rağmen içinde hep capcanlı kalmıştır. Annesi okur yazar olmamasına rağmen hikâye anlatımında doğuştan bir yeteneğe sahiptir. Kendisi de bu yeteneğinin farkında olup bir hobi haline getirmiştir. Bu özelliğini de özellikle Sa'îd'e akraba ziyaretlerine gittiğinde gösterdiğini Baha Tahir şöyle anlatıyor:

Çocukken -hatta büyüdüğümde bile- annemin o doğduğu küçük köyü konu alan hikâyelerini; hâlâ yaşarcasına, pür dikkat, en ince ayrıntılarına kadar inerek ve o yörenin ağzıyla anlatmasını çok seviyorum. Bu yüzden ilk romanım olan *Şarkun'Nehîl*'i onun anısına armağan ettim. Bu ümmi yüce kadının sadece, bizim zorluklarla dolu hayat gemimizi sürdüğü için veya maddi olarak en azına kanaat getirip bizim eğitimi tamamlamamızı sağladığı ve bizi sevgiyle kucakladığı için değil ondan hikâye ve Sa'îd sevgisini öğrendiğim için kitabımı ona armağan ettim... (Hayr, 2002, s. 9).

Baha Tahir, *Sîre fi'l-Menfâ* adlı otobiyografisinde annesini kaybetmesinin ardından yaşadığı duygularını “Annem öldüğünde umutlar kayboldu ve hayat birden çirkinleşti. Çocuktum ancak yaşlandım. Ben bir nebiydim o ise bir vahiy.” sözleriyle dile getirmiştir (Yesrî, 2018).

Baha Tahir 9 kardeş arasında en küçük olanıdır. İlkokul üçüncü sınıfta kitap okuma alışkanlığı kazanmaya başlayan Tahir o zamanları şöyle anlatıyor;

Kitap almaya yetecek paramız yoktu biz de arkadaşlarla kitap alışverişi yaparak bu sorunu çözmüştük. Okulda öğle arası herkes oyun oynarken biz bir çember yapıp okuduğumuz kitap ve içindeki kahramanlar hakkında sonu kavgaya dönüşene kadar tartışıyorduk. Böylece bu hastalığa erken bir yaşta yakalanmış olduk... (Hayr, 2002, s. 9-10).

Polisiye romanlarla başlayan yolculuğu *Kelile ve Dimne, Binbir Gece Masalları* ve babasının kütüphanesinde bulduğu Mustafa Lütüfî Menfelûtî'nin hikâyelerini okuyarak devam etmiştir.

Ayrıca *Anna Karenina, Suç ve Ceza* ve *Madam Bovary* gibi meşhur dünya romanlarından bazılarını okumuş ve sonradan o kitaplar için şu ifadeleri kullanmıştır; “Bu hikâyeleri pek anlamıyordum ama içimde bir altyapı oluşturuyorlardı...” (Hayr, 2002, s. 9-10).

Baha Tahir 4. sınıfın yıl ortası sınavında Menfelûtî tarzı hüznü bir hikâye yazmıştır. Hikâyesini çok beğenen öğretmeni müdüre göstermiş ve müdür hikâyenin okuldaki tüm sınıflar için imla dersinde okutulmasını söylemiştir.

İlkokulu bitiren Baha Tahir lisede Taha Hüseyin'in kitaplarına, Mütenebbî'nin şiirlerine ve klasik müziğe ilgi duymaya başlamıştır. Farklı hiziplere bağlı öğrencilerin bulunduğu Sa'îdiyye Lisesinde siyasi görüşü de şekillenmeye başlamıştır (Hayr, 2002, s. 9-10).

1952 Hür Subaylar Darbesinin olduğu zamanda Kahire Üniversitesine başlamış ve Kral Faruk karşısında yerini almıştır. Baha Tahir o zaman yaşanan siyasi olaylar için kendisi ve akranlarının bir çıkış yolu aradığını ve ikilemde kaldıklarını dile getirmiştir. Bunun ise temel faktörünün yazarlar olduğunu ifade etmiştir (Hayr, 2002, s. 11).

Üniversite yıllarında hikâye, şiir ve eleştiri yazan bir grup öğrenci ile tanışmış ve ideallerini şu şekilde ifade etmiştir:

Beklentilerimiz hiç de mütevazî değildi tam aksine toplumun düşüncesini değiştiren yepyeni bir edebiyat yaratmak istiyorduk. Necip Mahfuz ve Yusuf İdris gibi Mısır'ın önde gelen yazarlarını bile geçmek için uğraşı veriyor; tam bir ciddiyet ve mükemmeliyetçilikle çalışıyorduk. Böyle olunca da hiçbir şeye ikna olmuyorduk. (Hayr, 2002, s. 28-29).

Üniversite yıllarında (1955) Mısır İstihbarat Servisinde tercüman olarak çalışmış ardından son sınıfta (1957) bir haber ajansında tercüman olarak çalışmaya başlamıştır. 1957 yılında üniversiteden mezun olan Tahir radyoya yaptığı iş başvurusunda kabul edilmiştir. Radyoda reklam veya siyasi yayınlar yerine “İkinci Program” adında kültürel bir programda yer almayı tercih etmiş ve spiker, yönetmen ve program sunucusu olarak farklı alanlarda çalışmıştır (*Mahattât fî Hayât Baha' Tâhir.. Mütercim Mübdi' ve İzâ'i Muhterif*, 2018).

Bu program Baha Tahir'in yaratıcılık, diyalog oluşturma, edebiyat eleştirisi ve tiyatro alanlarında kendini geliştirmesine katkı sağlamakla beraber kültürel ve kişisel gelişimine de destek olmuştur. Aynı zamanda hikâye yazmaya devam eden Tahir yazdıklarını o dönemde mevcut olan siyasi nedenlerden dolayı yayınlamamış, arkadaşlarıyla paylaşmakla yetinmiştir (Hayr, 2002, s. 29-30).

1964 yılında ilk kısa hikâyesini *el-Kâtib* Dergisinde yayınlamıştır. Sonra *Mesâ'*, *el-Mecelle* ve *Sabâhu'l-Hayr* adlı dergilerde hikâyelerini yayınlamaya devam etmiştir. Dergilerde yayınlanan hikâyelerini toplayarak *el-Hutûbe* adlı öykü seçkisini oluşturup 1972'de yayınlamıştır. Bir yıl sonra İletişim Fakültesi Radyo ve Televizyonculuk bölümünde yüksek lisansını tamamlamıştır (Hayr, 2002, s. 30-31).

Cemâl Abdunnâsır'ın "Mısır'ı kalkındırma projesi"nin önemli taraftarlarından biri olan Tâhir, Abdülâsır'ın ölümünün ardından yönetimi devralan Enver Sedat'ın uygulamaya koyduğu "açık kapı politikası"nın aydın kesim içerisindeki muhalif isimlerinden biri olmuştur. (Ceylan, 2018, s. 69)

1975'de Baha Tahir'in komünist olduğu iddia edilerek yazma yasağı getirilmiş ve radyoda işten çıkarılmıştır. Baha Tahir bu olayı şöyle dile getirmiştir; "Ben işten kovulana kadar komünist olduğumu bilmiyordum. Belki de benim hakkında benim kendimi bildiğimden daha çok şey biliyorlardır.". Böylece istenmediğini düşünerek ülkeden ayrılmıştır (Yesrî, 2018).

Afrika ve Asya'yı dolaşıp tercümanlık yaparak geçimini sağlamış ardından İsviçre'ye taşınmıştır. 1981 yılından emekli olana kadar (1995) Birleşmiş Milletlerde tercüman olarak görev alan Baha Tahir o zamanları şöyle açıklamıştır:

Uluslararası bir kurumda profesyonel tercüman olarak çalıştım. Çok vaktimi alıyor ve çok yoruluyordum. İşten eve bitkin bir şekilde gelip şanslıysam birkaç lokma bir şey yiyip haber izliyordum. Ardından hemen uyuyup bir sonraki gün için enerji toplamam gerekiyordu. Yeteneklerimin bu çalışma koşullarında azaldığını fark ettim ve bu şekilde devam edersem hayatımın biteceğine inandım. Bu yol benim için ya intihar ya da ölümdü ben de tüm irademle yazmaya geri dönme kararı aldım. Unutmamam gereken bir şey vardı o da benim ülkemi terk etme nedenimdi; ben bir yazardım! (Hayr, 2002, s. 33-34).

Cenevre'de Fen Akademisi, İletişim Fakültesi ve Tercüme Enstitüsünde düzenlenen konferanslara harici konuşmacı olarak da katılım gösteren Baha Tahir'in (Hüseyin, 2004, s. Giriş) emekliliğe ayrılması ve Mısır'a dönme kararını almasının

ardından bir İsviçre kanalı onu anlatan uzun bir belgesel filmi yayınlamıştır (Serhân, 2015).

Eserleri birçok dile çevrilen Baha Tahir'in *Hâletî Safiyye ve 'd-Dîr* ve *Vâhatu 'l-Ğurûb* adlı eserleri Mısır'da dizi olarak yayınlanmıştır. *Vâhatu 'l-Ğurûb* adlı eseri İsmail Özdemir tarafından 2011 yılında Sürgünde Günbatımı olarak Türkçeye kazandırılmıştır.

Eserleri

- *Fâsıl Garîb* (Tercüme- Eugene O'neill'in *Strange Interlude* adlı tiyatro eseri) - 1970
- *el-Hutûbe* (Öykü seçkisi) - 1972
- *Bi'l-ems Halimtu bik* (Öykü seçkisi) – 1984
- *Ene 'l-Meliku Ci 'tu* (Öykü seçkisi) – 1985
- *Şarku 'n-Nehîl* (Roman) – 1985
- *Kâlet Duhâ* (Roman) – 1985
- 10 Adet Mısır Tiyatro Eseri- 1985
- *Hâletî Safiyye ve 'd-Dîr* (Roman) – 1991
- *el-Hubbu fi 'l-Menfâ'* (Roman) – 1995
- *Ebnâ' Rifâ 'a: es-Sekâfe ve 'l-Hurriyye* (Tarih) – 1990
- *Zehebtu ilâ Şellâl* (Öykü seçkisi) – 1998
- *Sâhiru 's-Sahrâ'* (Tercüme- Paulo Coelho'nun *Simyacı* adlı romanı)- 1996
- *Nuktatu 'n-Nûr* (Roman) – 2001
- *Fî Medîhi 'r-Rivâye* (Eleştiri) – 2004
- *Vâhatu 'l-Ğurûb* (Roman) – 2007
- *Lem A 'rif enne 't-Tavâvîs Tetîr* (Öykü seçkisi) – 2009

Kazandığı Ödüller

- 1995 En Güzel Roman Ödülü (*el-Hubbu fi 'l-Menfâ'*)
- 1998 Devlet Sanat Takdir Ödülü
- 2000 İtalya Giuseppe Akademi Ödülü (*Hâletî Safiyye ve 'd-Dîr*)
- 2008 İtalya Alzaitor Ödülü (*el-Hubbu fi 'l-Menfâ'*)

- 2008 Uluslararası Arap Romanı Ödülü (*Vâhatu'l-Ğurûb*)
- 2009 Mübarek Sanat Ödülü (Bahâ' Tâhir)

2.2. Eserler: Baha Tahir'in Öykü Seçkileri

Baha Tahir'in 5 öykü seçkisinde toplamda 30 hikâye bulunmaktadır. İlk öykü seçkisi olan *el-Hutûbe*'de sekiz, *Bi'l-ems Halimtu bik* adlı öykü seçkisinde beş, *Ene'l-Meliku Ci'tu* adlı öykü seçkisinde dört, *Zehebtu ilâ Şellâl* adlı öykü seçkisinden yedi ve *Lem A 'rif enne't-Tavâvîs Tetîr* adlı öykü seçkisinde altı hikâye bulunmaktadır.

Tahir'in eserlerinin hacim ve sayfa çokluğunun aksine anlatım tarzındaki ve hikâye yapımındaki önemli farklılıkları onu kısa hikâyeden ve romanlardan farklı kılar. Baha Tahir'in eserlerindeki bu farklılıktan bir tanesi 'uzun öykü' ya da 'kısa roman' olarak da adlandırılan Novella türünde yazmasıdır. *Bi'l-ems Halimtu bik (Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm)*, *Ene'l-Meliku Ci'tu (Ve İşte Ben, Kral, Geldim...)* gibi “novella”ları buna örnek olarak gösterilebilir. Baha Tahir'in eserlerinden yola çıkarak özel bir araştırma yapılmasının Arap edebiyatında novella türü yazımının gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Hikâyeleri arasında değişen sadece isim ve sayfa olmakla kaymıyor birbirinden farklı içerik, anlam, yapı ve tarz oluyor. Bu da onu ve hikâyelerini diğerlerinden farklı kılıyor. İlk öykü seçkisi olan *el-Hutûbe*'de uzatmalardan ve eklemelerden sıyrılarak yoğun hikâyeleriyle tarafsız ve kayıtsız görünmesine rağmen duyguları ve özlemleri hedef alıyor. İkinci öykü seçkisi *Bi'l-ems Halimtu bik*'de Batı ile olan sorunlu ilişkilerini eski kuruntularla şu anki gerçekleri karıştırarak yeniden biçimlendirmiş ve derin şüpheleri somutlaştırmıştır. Üçüncü öykü seçkisi *Ene'l-Meliku Ci'tu*'da eşsiz dünyalara kapı açarak efsanelerin şiirsel anlatımı ve kudretli Mısır tarihiyle yeni toy Mısır tarihi ve henüz açığa çıkmamış güzellikleri ele almıştır. Dördüncü öykü seçkisi *Zehebtu ilâ Şellâl*'da uzun hikâye tecrübesinin ardından dilin duruluğundan efsanelere, fikirsel ve felsefi derinliklere, tarihe, gerçekle hayalin karıştığı durumlara ve ikili konuşmalara doğru bir yol almıştır. Sonuncu öykü seçkisi *Lem A 'rif enne't-Tavâvîs Tetîr*'da, özgürlük, hayat sevgisi, acı ve gurbet konuları üzerinde odaklanmıştır.

Baha Tahir'in matbu 5 adet öykü mecmuasından Zafer Ceylan tarafından seçilen ve Türkçeye çevrilen seçkide 10 hikâye yer almaktadır. Seçki Tahir'in son öykü koleksiyonu olan *Lem A 'rif Enne't-Tavâvîs Tetîr (Bilmezdim Tavus Kuşlarının*

Uçabildiğini) adlı eseriyle ile aynı adı taşımaktadır. Bu seçkide Baha Tahir'in *el-Hutûbe* adlı öykü kitabından iki, *Bi'l-ems Halimtu bik* adlı öykü kitabından bir, *Ene'l-Meliku Ci'tu* adlı öykü kitabından üç, *Zehebtu ilâ Şellâl* adlı öykü kitabından iki ve *Lem A 'rif enne 't-Tavâvîs Tetîr* adlı öykü seçkisinden iki hikâye olmak üzere toplam 10 öykü çevirisi yer almaktadır. Öykülerinin bilinen başka bir çevirisi olmadığından tezimiz Zafer Ceylan tarafından oluşturulan seçkinin Türkçe çevirisiyle sınırlıdır.

2.3. Çevirmen: Zafer Ceylan

1985 yılında İstanbul'da doğan Ceylan, 2008'de Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olarak lisans, 2011'de yüksek lisans derecesini almıştır. 2009 yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Arapça Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalına araştırma görevlisi olarak atanmış, 2017 yılında "Temmuzi Şiir Hareketi" başlıklı doktor tezini başarıyla savunarak Dr. unvanını almıştır. Ceylan'ın modern Arap edebiyatından yapmış olduğu kısa öykü, şiir ve deneme çevirileri, *Sözcükler*, *Sarnıç Öykü* ve *Bağlaç Kültür Sanat* dergileri ile parsomenfanzin.com internet sitesinde yayınlanmıştır. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış makaleleri ve uluslararası sempozyumlarda sunulmuş bildirileri de bulunan Ceylan'ın 2017'de *Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini* adlı çeviri eseri, 2019'da ise doktora tezini kitaplaştırdığı *Modern Arap Şiirinde Mito Poetik İsyân – Temmuzî Şiir Hareketi* adlı eseri yayınlanmıştır. Kendisi halen Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Arapça Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalında Dr. Öğr. Üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

3. METODOLOJİ

3.1. Kültür, Dil ve Çeviri İlişkisi

“Kültür kavramı, Latince ekip-biçmek, toprağı işlemek anlamına gelen “colere” yükleminden türetilerek önce çiftçilik anlamına gelen “agricultura” kelimesiyle karşılanmış olup, daha sonra “cultura” olarak genişletilmiştir.” (Klein, 2003, s. 198) 17.yüzyıla değin Fransızca da aynı anlamda kullanılan culture sözcüğü ilk kez Volter tarafından, insan anlığının oluşumu, gelişimi, geliştirilmesi, yüceltilmesi anlamında literatüre girmiştir (Güvenç, 1994, s. 96). Türkçeye ise Fransızcadan geçmiştir (Aktaş, 2017, s. 485).

Türkçede “kültür” kavramı için iki farklı sözcük daha kullanılmaktadır. İlki Ziya Gökalp’in öne sürdüğü Arapça kökenli “hars” sözcüğü (Şerafettin, 1990, s. 11), ikincisi ise Güvenç’in dillendirmesine göre Türk Dil Kurumu çeviri ödülünü kazanan Can Alkol (1969)’un önerdiği “ekin” sözcüğüdür (2002, s. 96). Ancak İlber Ortaylı’ya göre ise her iki sözcük de kültürün sadece bir anlamını vermektedir (Ortaylı, 2004, s. 38).

Gökalp’e göre kültür, “Bir milletin dinî, ahlaki, akli, estetik, lisani, iktisadi ve fennî hayatlarının ahenkli bir bütünüdür” (Gökalp, 1975, s. 25). Heriot, kültürü “Bireyin bildiklerini unuttuktan sonra aklında kalan şeydir” şeklinde tanımlamıştır. “Kültür sözcüğü dört anlamda kullanılmaktadır: Bilim alanında uygarlık; beşerî alanda eğitim sürecinin ürünü; estetik alanda güzel sanatlar; maddi (teknolojik) ve biyolojik alanda üreme, tarım, ekin, çoğaltma ve yetiştirme” (Güvenç, İnsan ve Kültür, 1994, s. 96). Newmark ise kültürü “yaşam şekli” ve “belli bir dili ifade aracı olarak kullanan bir topluluğa özgü yaşam şeklinin dışavurumları” olarak tanımlar (Newmark, 1988, s. 94).

TDK’ya göre dil “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban” anlamlarına gelmektedir. Dil de kültür gibi sürekli bir değişim içerisindedir. Herhangi birisindeki değişiklik diğerini de değiştirebilmektedir. O halde, dil ve kültür birbirlerini etkilemektedir. Kültürün dil üzerinde etkisi olduğu gibi, dilin de kültür üzerinde bir gücü, etkisi vardır (Yalçın, 2015, s. 36)

Dilin kültürü etkileme gücü çeviri faaliyetlerinin başlamasıyla daha belirgin hale gelmiştir. Çeviri dil içinde ya da diller arasında gerçekleşen bir süreç olmasıyla beraber, dili ele alırken kültürü göz ardı etmemek gerekir. Çünkü dilde meydana gelen herhangi bir hareketlilik, kültürde de kıpırdamalara sebep olacaktır. Bu da demek oluyor ki çeviri, bir toplumun hem dilini hem de kültürünü etkiler.

Duygu ve düşüncelerimizin hayata yansıyan yanı olan kültür, dilin imkânlarının kullanılabilmesiyle yine kendi kültürü içerisinde paylaşılır, görünür kılınır, kabul görüp yaygınlık kazanır. Dil çeviri aracılığıyla ise kültürler arası diyaloga, paylaşım, farkındalığa, etkileşime ve gelişime yol açar. “Bir elin nesi var iki elin sesi var” atasözü üzerinde düşünecek olursak birlikteliğin ve paylaşımın önemini daha iyi anlayabiliriz. Çeviri; dil ve kültür ellerinin sesi olduğu sürece keşfedilmek için beklenen şeyler dururken Amerika’nın yeniden keşfedilmesine ihtiyaç duyulmayacaktır.

3.2. Kültürel Unsurlar

Kültür, bir milletin asırlar boyunca oluşturduğu yaşam tarzlarının kodlarını içine alan hafıza gibidir. Kültür, milletin yüzyıllar boyunca ilgi, algı, tutum ve davranışlarla tezahür eden yaşam biçimi, maddi ve manevi değerler toplamı olup nesilden nesile bir miras olarak aktarılagelmiştir. Tarihi, sanatı, edebiyatı, düğünleri, bayramları, şiirleri, şarkıları, türküleri... ait olduğu milletin dilinden, gelenek ve göreneklerinden izler taşır. Bütün bunlar o yaşam tarzının göstergesi, kültürün birer unsuru olarak düşünülebilir. Ağıtlarla, ninnilerle, türkülerle... Biz ‘biz’ oluyoruz. Kültür, bir milletin asırlar boyu yaşanmışlıklarının damıtılmış bir özetidir (Göçer, 2012, s. 50).

Kültürü bir milletin hafızası olarak ele almıştık. Kültürel unsurların ise dil ile dışavurumu olan “üretildiği kültüre özgü, asırlar boyunca birikmiş anıları, düşünceleri ve duyguları dışa vuran” kelime ve kelime öbekleri var. Bunlar ait oldukları kültürler içinde çok doğal olgular olarak algılanır. Cassirer’in (2011) deyişiyle kültürel semboller “insanın ikinci doğası” dır.

Dil ve kültür arasındaki bu denli sarmal ilişkiyi gözler önüne sermek amacıyla öncelikle dildeki kültürel faktörlere bakmak gerekir. Çeviri esnasında birebir karşılanabilen unsurlar varken bazı durumlarda ise bir karşılık bulunamayabilir. Veya kelime bazında karşılığı varken kullanım olarak kaynak dildeki anlamını erek dilde

veremeyebilir. Bu nedenle incelemeyi hem sınırlandırmak hem de Newmark'ın ifadesiyle çevirinin en büyük engelini (kültürel ögeler) ele almak amacıyla incelemeyi oluşturacak örneklerin tespitinde Newmark'ın oluşturduğu kültürel unsurlar sınıflandırması temel alınmıştır.

3.2.1. Newmark'ın Kültürel Unsurlar Sınıflandırması

Newmark için iyi bir çeviri yapabilmeyenin ön koşulu kaynak metni ve kültürü iyi analiz edebilmektir. Dolayısıyla, çeviride kültüre özgü ortaya çıkan sorunlar kaynak kültürün veya dilin anlaşılmasının bir sonucudur. Çeviride kültür odak noktası haline geldiğinde, sık sık “kaynak ve erek diller arasındaki kültürel boşluk ya da mesafeden kaynaklanan çeviri sorunları” ile karşılaşılır (Newmark, 1988, s.94).

Bazı çeviribilimciler kültürü çevirinin özü olarak görürken Newmark kültürü çevirinin en büyük engeli olarak görür: “Bireysel sosyal gruplar arasındaki kültürel farklılıklar anlaşılmanın ve böylece çevirinin önündeki temel engeldir.” (Newmark, 2010, s. 171). Newmark kültürü çeviride temel engel olarak görmesini şu üç nedene bağlar: Kaynak metindeki öge erek kültürde olmayabilir, kaynak kültüre özgü öğelere erek kültür okuru tahammül edemeyebilir ve kaynak kültür öğeleri erek kültüre yabancı gelebilir.

Newmark, kaynak odaklı yaklaşımı doğrultusunda araştırmacı Nida'nın çalışmalarından esinlenerek 1988 yılında yayınladığı *A Textbook of Translation* adlı eserinde kültürel unsurların beş maddeden oluşan sınıflandırmasını yapar:

1) Çevre (Doğal Doku): Bitki örtüsü, hayvanlar âlemi, coğrafya ve iklim özellikleri

2) Maddi Kültür (Yapay Doku):

- a) Yiyecek-içecek
- b) Giyim kuşam
- c) Konaklama (Evler ve Şehirler)
- d) Ulaşım

3) Toplumsal Kültür: Çalışma hayatı ve boş zaman aktiviteleri

4) Kurumlar, Gelenek ve Görenekler, Etkinlikler, İşlemler, Kavramlar:

- a) Siyasi ve idari
- b) Dini
- c) Sanatsal

5) **Vücut Hareketleri ve Alışkanlıklar:** El kol hareketleri, jest ve mimikler, kişisel alışkanlıklar, huylar.

Newmark, kitabında dördüncü maddede yer alan kurumlarla ilgili kavramlara “tarihî terimler” ve “uluslararası terimler” alt başlıklarını eklemektedir (Newmark, 1988: 95-102, Aktaran: Morsy, 2019, s. 2602-2603)

Fakat 2010 yılında yazmış olduğu “*Translation and Culture (Çeviri ve Kültür)*” adlı makalesinde bu sınıflandırmayı gözden geçirerek altı genel başlık halinde yeniden oluşturur:

- 1) **Çevre:** Jeolojik ve coğrafi çevre.
- 2) **Kamu Hayatı:** Politika, hukuk ve yönetimi içerir.
- 3) **Sosyal Yaşam:** Ekonomi, meslekler, toplumsal refah, sağlık ve eğitimi içerir.
- 4) **Kişisel Yaşam:** Yiyecekler, kılık kıyafet ve ev eşyalarını içerir.
- 5) **Gelenek, Görenekler ve Sosyal Etkinlikler:** Yavaş alkışlama ve masaya vurarak alkışlama gibi gelenekler; kriket ve futbol gibi sosyal etkinlikler ve bunlara bağlı tüm ulusal deyimler.

6) **Kişisel Merak ve Tutkular:** Din, müzik, şiir ve bunlara bağlı çeşitli toplumsal kuruluşlar, sanatsal kuruluşlar ve dernekler (Newmark, 2010, s. 175).

Kaynak metnin analizi ve kaynak kültür öğeleri üzerine yaptığı çalışmalar ve verdiği önem nedeniyle bu çalışmada Peter Newmark’ın kültürel unsurlar sınıflandırmasından faydalanılarak kaynak metnin kültürel öğeleri tespit edilecektir. Genel başlıklar halinde sunulan kültürel unsurlar sınıflandırması temel alınarak her bir başlığın daha özde neleri kapsadığını gösteren aşağıdaki kültürel unsurlar sınıflandırması tablosu kullanılacaktır. Öznel olarak hazırlanan tablodaki alt başlıklara ek öneriler getirilebilir.

Çevresel Unsurlar	Jeolojik ve coğrafi çevre.	İklimler, mevsimler, yeryüzü şekilleri.
Kamu Hayatı	Politika, hukuk ve yönetimi içerir.	Şehirler, köyler, ulaşım araçları, yönetim şekilleri, hukuk ve siyasetle ilgili kavram ve uygulamalar.
Sosyal Yaşam	Ekonomi, meslekler, toplumsal refah, sağlık ve eğitimi içerir.	İş yaşamı ve sosyal yaşam ile ilgili unsurlar, kuruluşlar, faaliyetler, süreçler.
Kişisel Yaşam	Yiyecekler, kılık kıyafet ve ev eşyalarını içerir.	Kostümler ve bireysel yaşama özgü tüm unsurlar.
Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Yavaş alkışlama ve masaya vurarak alkışlama gibi gelenekler; kriket ve futbol gibi sosyal etkinlikler ve bunlara bağlı tüm ulusal deyimler.	Atasözleri, deyimler, argo ifadeler, hobiler.
Kişisel Merak ve Tutkular	Din, müzik, şiir ve bunlara bağlı çeşitli toplumsal kuruluşlar, kiliseler, Sanatsal kuruluşlar ve dernekler.	Dini dernek, kuruluş ve kavramlar; edebi kavramlar; sanatsal dernek; kurum, kuruluş ve kavramlar.

Tablo 3.1. Newmark'ın 2010 yılında yaptığı kültürel unsurlar sınıflandırması temel alınarak oluşturulmuş daha özde hangi kültürel unsurların sıralanabileceğini gösteren tablo (Yıldırım, 2015, s. 189).

3.3. Çeviri Yöntem ve Stratejileri

Çevirmen eylem sürecinde belirli bir çeviri yöntemi kullanır. Çevirmen kaynak metindeki mesajı okuduğu sırada hedef metinde ulaşmak istediği etkiyi zihinlerde uyandırmak için belirli bir silsileyi izler. Bunlar; çeviri birimlerinin belirlenmesi, kaynak metnin (KM) incelenmesi (KM'nin betimleyici, etkileyici veya entelektüel bir içeriğe sahip olup olmadığı kontrol edilir, mesajı meydana getiren durum oluşturulur), biçimsel etkilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesi olarak sıralanabilir. Çeviribilim çalışmalarında ortaya atılan birbirinden çeşitli sayısız yöntem vardır. Vinay ve Darbelnet bu yöntemleri yediye indirgemıştır. Çeviri eylemi sırasında çevirmen bu yöntemlerden birini kullanabildiği gibi gerek gördüğü takdirde birkaç tanesini de kombine edebilir (Vinay & Darbelnet, 1995, s. 30, Aktaran: Odacıoğlu & Barut, 2018).

Çeviri yöntemleri metnin tümünü ilgilendirirken çeviri stratejileri dilin daha küçük birimlerini ele alır. Araştırmada kullanılacak yöntem ve stratejiler kültürel öğelerin tespitinde Kültürel öğeler sınıflandırmasından yararlanılan araştırmacı Peter Newmark'ın önerileridir.

3.3.1. Newmark'ın Önerdiği Çeviri Yöntem ve Stratejileri

Peter Newmark, *A Textbook of Translation* (1988) adlı eserinin Çeviri Yöntemleri başlıklı bölümünde çeviride temel sorunun çevirinin bağımlı yani kaynak dil odaklı mı yoksa serbest yani erek dil odaklı mı yapılacağına yattığını belirterek ünlü V diyagramını ortaya koymaktadır (Newmark, 1988: 45):

Newmark'ın "V Diyagramı"

Kaynak Metin Odaklı	Erek Metin Odaklı
Sözcüğü Sözcüğüne Çeviri	Uyarlama
Birebir Çeviri	Serbest Çeviri
Bağımlı Çeviri	Deyimsel Çeviri
Anlamsal Çeviri	İletişimsel Çeviri

Tablo 3.2. Newmark'ın çeviri yöntemleri sınıflandırması

1) Sözcüğü sözcüğüne çeviri (Word-for-word Translation): Kaynak metnin sözcük yapıları korunarak en yaygın anlamlarıyla çevrilmesidir. Bu yöntemde erek dilin sözcükleri kaynak dilin sözdizimine bağlı kalınarak doğrudan kaynak dilin sözcükleri altına yerleştirilir. Bu yöntemde sözcükler tek tek en yaygın anlamlarıyla çevrilir. Kültür sözcükleri harfiyen aktarılır. Bu yöntem daha çok kaynak dilin yapısını anlamak ve zor metinlerin çevirisine ön hazırlık olarak tercih edilir.

2) Birebir Çeviri (Literal Translation): Kaynak metnin erek dilde en yakın dilbilgisel eşdeğerleriyle, sözcüklerin ise erek dile teker teker çevrilmesi yöntemidir. Bu yöntemin kullanılabilmesi için genellikle aynı dil ailesine mensup diller veya kaynak dille erek dilin aynı benzer kültür çevresine ait olması gerekir. Çoğunlukla teknik ve tıbbî çevirilerde başvurulur.

3) Bağlı / Sadık Çeviri (Faithful Translation): Bu yöntemde kaynak dildeki metnin kesin ve ince bağlamsal anlamı hedef dilin sınırlı dilbilgisi yapısı çerçevesinde yeniden oluşturulur. Çevirmen bu yöntemde yazarın ve metnin kast ettiği anlama tam olarak bağlı ve sadık kalır.

4) Anlamsal Çeviri (Semantic Translation): Bağlı çeviriden tek farkı anlamdan ödün vermeden üslubuna estetik değer yani hoşluk ve doğallık katmasıdır. Bağlı çeviride çevirmen kaynak metne kesin kurallarla herhangi bir esneklik olmadan bağlı kalırken anlamsal çeviride çevirmene yüzde yüz esneklik tanıyarak yaratıcılık imkânı sağlar.

5) Uyarılama (Adaptation): Kaynak dilde geçen bir ifadenin hedef dilde karşılığının bilinmediği durumlarda bunun hedef dildeki benzerleriyle karşılanmasıdır. Serbest çeviri teknikleri arasında en fazla tercih edilen bu yöntem genelde sanat eserleri, edebi metinler, kitap ve film çevirilerinde başvurulur. Bu yöntemde konu, şahıslar ve olay örgüsü olduğu gibi kalırken kaynak dilin kültür öğeleri erek dile uyarlanarak aktarılır ve metnin yapısı yeniden oluşturulur. Bu yöntemle piyes ve şiir metinleri önce harfiyen tercüme edilir sonra da erek dilde piyes yazarı ve şair tarafından düzenlenir.

6) Serbest Çeviri (Free Translation): Kaynak metnin özgün üslup, biçim ve içeriğine bağlı kalmadan yapılan çeviridir. Bu durumda erek metin genelde özgün metinden daha uzun olur. Aslında gerçek çeviri olarak kabul edilmez.

7) Deyimsel Çeviri (Idiomatic Translation): Kaynak dilde deyimlerle ifade edilmeyen mesajın erek dilde deyim, özdeyiş, atasözü, yaygın kalıp ifadeler kullanılarak aktarılmasıdır. Bu yöntem hayata ve doğallığa en yakın çeviridir.

8) İletişimsel Çeviri (Communicative Translation): Özgün metnin tam bağlamsal anlamının hem içerik hem de dil açısından makul ve anlaşılabilir üslupla okuyucuya aktarılmasıdır. Akademik amaçlı olan iletişimsel çeviri, metni doğal dile uyarlayıp, basite indirgeyerek “ileti” üzerinde odaklanır (Newmark, 1988, s. 45-48, Aktaran: Morsy, 2019, s. 2603-2604).

Newmark kitabında (1988) çeviri yöntemleri ve çeviri süreci arasındaki farkı “Çeviri yöntemleri bütün metni ilgilendirirken çeviri süreci cümleler ve dilin daha küçük birimleri için kullanılmaktadır.” şeklinde ifade ettikten sonra sırasıyla çeviri süreçlerini, stratejilerini şu şekilde açıklamaktadır:

1) Aktarım (Transference): Ödünçleme de denilen bu süreçte kaynak dildeki bir sözcük erek dildeki özgün yazımı yahut okunuşu korunarak transliterasyon ya da transkript ile aktarılır. Hedef dilin Arapça olması durumunda yabancı bir kültüre ait sözcüğün Arap harfleriyle yazımı aktarım stratejisine bir örnek oluşturur.

2) Yerleştirme / Doğallaştırma (Naturalization): Kaynak dildeki bir sözcüğü erek dilde doğal bir telaffuza ve olağan bir morfolojik yapıya sokarak aktarma sürecidir.

3) Kültürel Eşdeğerlik (Cultural Equivalent): Kaynak dildeki bir kültür sözcüğünü erek dildeki başka yakın bir kültür eşdeğerlikleriyle karşılama işlemidir. Kültür öğelerini çevirmede kullanılan en yaygın ve başarılı stratejilerden biridir. Kaynak dilde kullanılan ifadenin erek dilde aynı anlamı ve mesajı veren karşılığının konulmasıdır.

4) İşlevsel Eşdeğerlik (Functional Equivalent): Kaynak dilde geçen kültür unsurlarının erek dilde kaynak kültüre has olmaktan çıkarılıp tarafsız bir eşdeğerlikle karşılanmasıdır.

5) Betimleyici Eşdeğerlik (Descriptive Equivalent): Kaynak dilde geçen kültür unsurunun erek dilde birkaç sözcükle açıklamasının yapılmasıdır.

6) Çok Bileşenli Tahlil (Componential Analysis): Kaynak dilde bir sözcüğün geldiği anlamların tahlil edilip benzerlik ve farklılıklarının değerlendirildikten sonra yaygın anlamı karşılayan bir sözcükle çevirisinin yapılmasıdır. Aynı anda birkaç anlamı ve sıfatı ifade eden sözcüklerin erek dilde bariz bir karşılığı bulunmadığında karşılanamayan anlam için bileşen eklenir.

7) Eş Anlamlılık (Synonymy): Kaynak dildeki sözcüğün erek dildeki eşanlamlı yahut yakın anlamlı bir eşdeğerlikle karşılanmasıdır. Çevirmen anlamın katmanlarını daha net verebilmek için bu sürece başvurmadan duramaz. Çevirmen metinde aynı sözcüğü tekrarlamamak için eş anlamlılık stratejisine başvurabilir.

8) Öykünme / Alıntılama (Through-translation / Calque / Loan Translation): Kaynak dildeki yaygın kalıp ifadelerin, kurum ve kuruluş isimlerinin, birleşik isimlerin birebir çevrilmesidir.

9) Yer Değiştirme (Shifts / Transposition): Kaynak dildeki bir ifadenin dilbilgisel düzeyde erek dilde karşılığının olmadığı durumlarda tekilden çoğula dönüştürme, fiil yerine isim kullanma, sözcük öbeğinin tek bir sözcükle karşılanması gibi dilbilgisel düzeyde değişiklikler yapılarak karşılanmasıdır.

10) Düzenleme (Modulation): Özgün metindeki mesajın erek dilde anlaşılır olmaması, tuhaf kaçması, uygunsuz olması gibi durumlarda yeniden düzenlenerek aktarılması işlemidir.

11) Makul / Kabul Gören Standart Çeviri Yapma (Recognized Translation): Kaynak dilde geçen kurum / kuruluş adının erek dilin sözcük dağarcığı yahut üslubu arasında birebir karşılığının bulunmaması durumunda bunun okuyucu tarafından anlaşılabilir kabul görmüş, yaygın veya resmî bir dengiyle karşılanmasıdır.

12) Ödünleme / Telafi (Compensation): Kaynak dildeki bir sözcüğün anlamı erek dilde cümlenin bir yerinde kaybolduğunda cümlenin başka bir bölümünde bunu telafi etme işlemidir.

13) Redaksiyon ve Genişletme (Reduction and Expansion): Kaynak dilde zayıf olan bir metnin erek dile güçlendirilmiş ifadelerle aktarılmasıdır.

14) Açıklama (Paraphrase): Kaynak dilde geçen bir anlam katmanına açıklama eklenmesidir. Bu ekleme betimleyici eşdeğerlikte olduğundan daha ayrıntılı yapılır. Daha çok dil ve üslupça zayıf metinlerin çevirisinde kullanılır.

15) Çift Süreç Kullanma (Couplets): Çevirmenin bir ifadede birden fazla stratejiyi kullanmasıdır.

16) Notlar, Eklemeler ve Açıklamalar (Notes, Additions, Glosses): Sözcüğü, notlar, eklemeler ve açıklamalar ekleyerek çevirme işidir. Not ve açıklamalar, cümle içinde olabileceği gibi dipnot veya son not şeklinde yahut kitap sonunda notlar veya sözlük şeklinde de olabilir.

17) Eksiltme / Çıkarma (Deletion): Kaynak metinde geçen bir ögenin erek metinden çıkarılmasıdır (Newmark, 1988, s. 81-93, Aktaran: Morsy, 2019, s. 2603-2605).

Newmark *A Textbook of Translation* (1988) adlı kitabında yaygın görüşe göre çevirinin amacının okuyucu üzerinde “eşdeğer karşılık” olarak da adlandırılan “eşdeğer etki”, yani mümkün olduğu kadar yakın etki üretmek olduğuna dikkat çekmektedir. Newmark’a göre mesleki metinlerin iletişimsel çevirisi içinde, eşdeğer etki sadece arzu edilmez, aksine bir zorunluluktur. Newmark eşdeğer karşılığı, -eşit düzeyde olmasa da- her türlü metin için belli ölçülerde kullanım derecesine sahip olan önemli bir çeviri kavramı olarak nitelemektedir (Newmark, 2010: 49, Aktaran: Morsy, 2019, s. 2605).

Newmark’ın kaynak metnin incelenmesine verdiği önemi yazdığı eserlerde birçok defa zikretmiştir. Çeviri esnasında karşılaşılan sorunların başında ise kültürel öğeleri göstererek bir sınıflandırma yapmıştır ve bunların çevirileri esnasında yararlanabileceğimiz yöntem ve stratejilerden bahsetmiştir. Kaynak metne ve kültürel öğelere verdiği önem hasebiyle çalışmamızda tespit edilen kültürel öğelerin aktarımı esnasında Newmark’ın önerdiği yöntem ve stratejiler temel alınarak Toury’nin Erek Odaklı Kuramına göre karşılaştırmalı olarak incelenerek “kabul edilebilir” çeviri mi olduğu yoksa “yeterli” çeviri mi olduğu vurgulanacaktır.

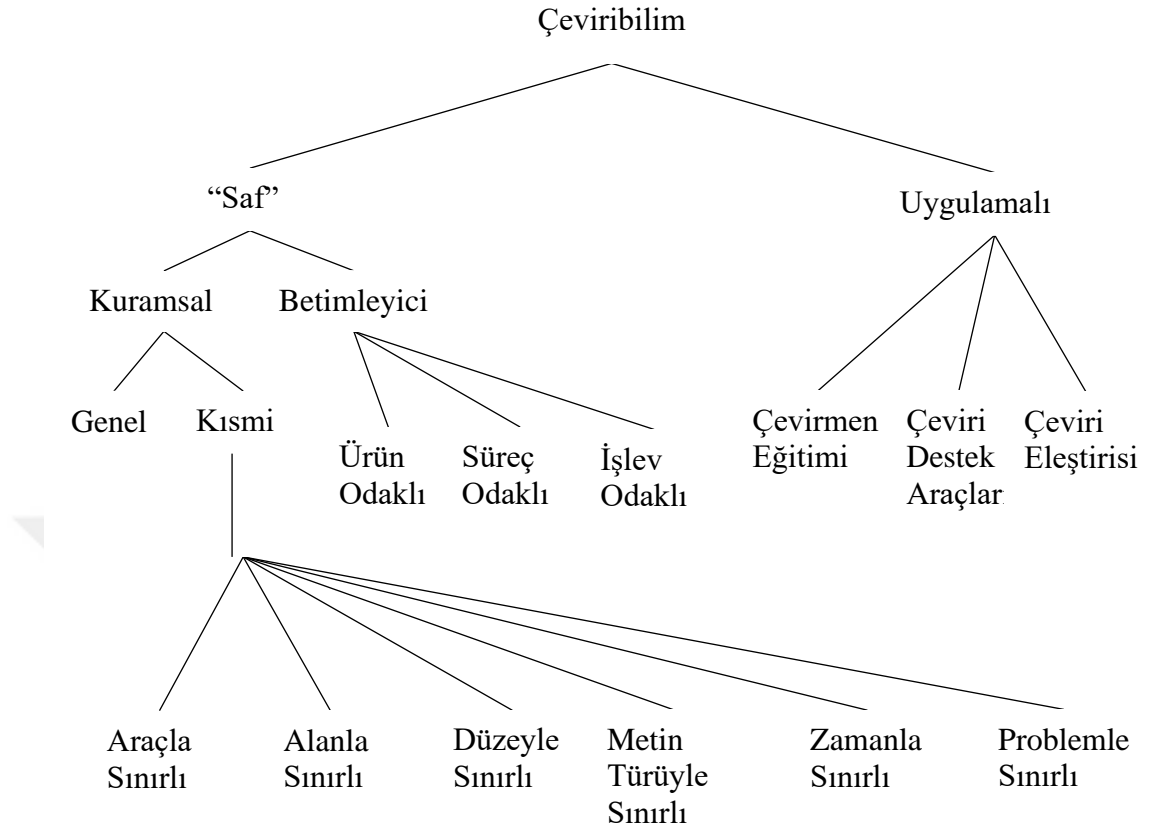
4. KURAMSAL ÇERÇEVE

4.1. Betimleyici Çeviri Araştırmaları

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından, özellikle 1970'lerden sonra başlayan betimleyici çalışmalarla, hedef kültürü ön plana çıkaran çeviri anlayışı hâkim olmuştur. Kültürün de içinde yer aldığı daha geniş bir perspektifte incelemeler yapılmıştır. Bundan böyle, kaynak odaklı çeviri anlayışı büyük ölçüde önemini yitirmiş çeviri yerini hedef odaklı daha ziyade hedef-kültür odaklı çeviri anlayışına bırakmıştır. Bu yeni anlayışla, çevirinin yalnızca dilsel bir aktarımla sınırlı olmadığı, aynı zamanda kültürel bir aktarım olduğu görüşü dile getirilmiştir (Yalçın, 2016:54). Bu yeni paradigma ile birlikte alıcı kitle ve çevirmenin öznelliği önem kazanmış ve erek odaklı çeviri çalışmaları süreci başlamıştır.

Dilbilimin bir alt birimi olarak görülen çeviri için bir bilim dalı olmak adına yapılan en büyük adımı James Holmes atmıştır. Holmes, 1972 Kopenhag'da Uygulamalı Dilbilim Kongresinde sunduğu bildirisinde, çevirinin bir bilim dalı olarak görülmesinin temel şartının diğer bilim dalları gibi uygulamalı ve kuramsal olmak üzere iki inceleme alanı olduğunu bilerek, bu disiplinin ancak bu iki alan arasında sürekli iletişim halinde olması gerektiği düşüncesini savunmuştur.

Holmes, "*The Name and Nature of Translation Studies*" adıyla 1988'de yayınladığı makalesinde bugünkü çeviri araştırmalarının "haritasını" çıkarmıştır. Toury, *Descriptive Translation Studies and Beyond* (1995, s. 10) adlı eserinde Holmes'in oluşturduğu Çeviribilim haritasına yer vermiştir.

Şekil 4.1. Holmes'in Çeviribilim Haritası

Holmes, çeviri araştırmalarını Saf (pure) ve Uygulamalı Alan (applied) olarak iki ana başlığa ayırmıştır. İkinci başlık olan uygulamalı alan çerçevesinde, çeviri eğitimi, basılı sözlük vb. alanları içeren ve çeviriye yardım eden araçlarla ilgilenilmiştir. Saf çeviribilim alanı ise kuramsal çalışmalar ve betimleyici çalışmalar olarak iki alt başlığa ayrılmaktadır. Salt çeviribilimin birinci başlığı olan Kuramsal Alan, her tür çeviri türünde geçerli olan Genel Kuramsal Çalışmalar ve farklı sınırlar ile çeviri olgusunu inceleyen Kısmi Kuramsal Çalışmalar olmak üzere ikiye bölünmektedir. Salt çeviribilimin ikinci alanı ise (BÇA) Betimleyici Çeviri Araştırmalarıdır. Betimleyici araştırmalar kendi aralarında tam manasıyla ayrılmış olmamakla birlikte çeviri olgusunu; ürün-odaklı betimleyici çeviri araştırmaları, süreç-odaklı betimleyici çeviri araştırmaları ve işlev-odaklı betimleyici çeviri araştırmaları alanı olarak sınıflandırmak mümkündür (Suçin, 2013, ss.25-27).

Holmes oluşturmuş olduğu haritada BÇA'ya yer vermiş ve bunları "saf" çeviribilim kapsamında, kuramsal çeviri araştırmalarıyla birlikte ele almıştır.

Holmes'un araştırmalarda kuram ve uygulama arasında sürekli köprü kurulması gerektiği görüşü doğru olmakla birlikte, kuramsal alanda uygulama alanındaki yöntemlerin kullanılması bu bilim dalındaki kuramsal çalışmaları ıkımaza sokabilir. Örneğin, bilim dalındaki kuramsal alandaki çalışmaların geçmişin bir tekrarı olmaktan öteye geçmemesi veya eviri etkinliği sırasında ortaya çıkan mikro düzeyde sorunlara çözüm aramakla sınırlı kalması, kuramsal alandaki yöntem eksikliğinden kaynaklanabilir. Oysa, Toury'nin eviribilim incelemelerini kuramsal alandan başlatması, bu tehlikenin önüne geçme düşüncesinden kaynaklanmıştır. Örneğin, uygulama ve kuramsal alan arasındaki ilişkiden önce kuram ve betimleme arasındaki ilişki üzerinde düşünülmesi gerektiği düşüncesini akla getirmiştir. Bir başka deyişle, Toury ile birlikte, kuramsal alanı uygulama alanı yönlendirmekten çıkmış, uygulama alanının isterse kuramsal alandaki bilgidenden yararlanabileceği görüşü egemen olmaya başlamıştır (Yazıcı , 2010, s. 132).

BA, Itamar Even-Zohar'ın 1970'li yıllarda geliştirdiği Çoğuldizge kuramını ve bu kuramdan yola çıkarak bu kuramı eviri araştırmalarına uyarlayarak geliştiren Toury'nin yaklaşımına verilen bir üst kavram olarak kullanılmaktadır (Gürçağlar, 2016, s. 128).

BA genel, hatta kısmi bir eviri kuramı değildir; daha çok eviri metinlerin incelenerek bulguların açıklanmasına yönelik geliştirilen bir yöntemler bütünüdür. Toury'nin bu yöntemleri geliştirirken ortaya koyduğu norm kavramı, kendine özgü eşdeğerlik tanımı ve szdeeviri gibi kendisinden önce değinilmemiş olan eviri olgularına getirdiği bakış açısı bu yöntemlerin çeviriye bütüncül ve açıklayıcı bir çerçeveye yaklaşmasını mümkün kılmıştır. Bu nedenle eviribilimde BA'ya yalnızca yöntemsel değil kuramsal bir alan olarak da başvurulmaktadır. (Gürçağlar, 2016, s. 129)

Toury'ye göre çeviriler kaynak kültürün değil, erek kültürün birer gerçeğidir (Toury, Descriptive Translation Studies and Beyond, 1995, s. 13). Çeviri ürününün niteliğini ve sosyo-kültürel sistemdeki geniş rolünü sistematik Şekilde betimleyen bir eviri araştırması için üç aşamalı bir metot önermektedir.

1. Öncelikle eviri metnin erek kültür dizgesi içindeki konumu belirlenir, metne verilen önem ya da erek kültür tarafından ne derece kabul gördüğü incelenir.

2. Kaynak ve erek metinler karşılaştırılarak deyiş kaymaları saptanır, her iki metinden seçilecek ikili metin birimleri arasındaki ilişkiler betimlenir ve altta yatan çeviri kavramına ilişkin genellemeye varmaya çalışılır.
3. Gelecekte çeviri yaparken alınan kararlarda yararlanılabilecek sonuçlara varılır (Munday, 2016, s. 176).

Birinci ve ikinci aşama BÇA'nın betimleyici yönü ile sınırlıyken üçüncü aşama çeviri eğitimi alanında başvurulabilecek bazı sonuçların üretilmesi ile ilgilidir. Faruk (2007, s. 156), BÇA'nın esasında çeviri sürecini betimleme odaklı ve çeviride bulunan ilişkileri yansıtan kaynak odaklı ve eşsüremlili duran çeviri araştırmaların aksine, çeviriyi erek ve ürüne odaklı bir yaklaşımla mevcut ilişkiler üzerine betimler ve çevirinin devingen olduğunu tespit etmeye çalıştığını ifade eder.

Toury'nin Betimleyici Çeviri Araştırmaları esnasında geliştirdiği ve böylece ortaya attığı kuram “erek odaklı kuram”dır.

4.1.1. Erek Odaklı Kuram

Betimleyici yaklaşım olarak da bilinen ve hedef metin odaklı olan bu kuram, Gideon Toury tarafından ortaya atılan bir kuramdır. Toury, 1980 yılında yazdığı “*In Search of a Theory of Translation*” (Bir Çeviri Kuramının Peşinde) başlıklı kitabında Betimleyici Çeviribilim'i, 1995 yılında “*Descriptive Translation Studies and Beyond*” (Betimleyici Çeviri Araştırmaları ve Ötesi) adlı kitabında ise kuramla ilgili bilgiler ve getirdiği yenilikleri anlatmıştır (Yalçın, 2015, s. 58).

Gideon Toury'nin, “erek odaklı” kuramı, çevirilerin erek ekin ürünü olduğu önselinden yola çıkar. “Çevirilerin erek ekin ürünü” olduğu önseli ise, çevirilerin aynen kaynak ekindeki özgün yapıtlar gibi erek ekinde de bir konumu ve işlevi olduğu düşüncesinden kaynaklanır. Bu durumda, Toury'nin, Even Zohar'ın “Çoğul dizge kuramından” yola çıkarak, çevirilerin erek ekine özgü yazınsal çoğul dizgede bir konumu ve işlevi olduğunu, bundan böyle, çevirilerin erek ekinde kaynak metin ve ekinle bağlantılarının koptuğunu öne sürdüğü görülür. Buna bağlı olarak, betimleyici çalışmalarını çevirilerin erek ekindeki işlevlerinden başlatmayı uygun görür (Yazıcı, 2010, s. 132).

Toury'ye göre çeviri erek metnin içinde yer aldığı kültüre yönelik bir çaba olup erek kültürde anlam kazanır. Dolayısıyla çeviri erek kültür için yapılı ve süreci erek

kültür başlatır. Onun bu anlayışı yeni bir kaynak odaklı kuram yerine hedef odaklı bir kuram geliştirmesine neden olmuştur.

Çeviribilimde eşdeğerlik üzerine yapılan tanımların hemen hemen tümü kaynak metinle olan “uygunluk” derecesine ve “ilgili” tüm işlevsel özelliklerin yeniden yaratılması konusuyla ilgili olduğu görülecektir. Toury ise eşdeğerlik kavramına yeni bir açıklama getirerek “işlevsel-gerçek” (functional-dynamic) olarak tanımlar. Ona göre eşdeğerlik kavramı; farklılıklar ve diller arası yapısal ayrıma dayanır. Genel kanının tam aksine Toury eşdeğerliğin ulaşılması gereken bir ideal olmadığı uygulamada her çeviride mevcut bir özellik olarak tanımlar. Doğal olarak her çeviri metin diğerlerinde farklı olacağı için eşdeğerlik de her çeviride farklı biçimlerde ortaya çıkacaktır.

Eşdeğerlik kavramına getirilen bu kapsayıcı ve görece bakış sayesinde çevirinin *nasıl olması gerektiği* değil, *nasıl olduğu* incelenir. Toury’ye göre erek-kaynak metin karşılaştırması sırasında odaklanılması gereken konu iki metin arasında eşdeğerlik kurulup kurulmadığı sorusu değil, zaten doğası gereği var olan eşdeğerliğin derecesinin ve türünün saptanmasıdır (Toury, 1980, s. 47, Aktaran: Gürçağlar, 2019, s.135).

Eşdeğerliğin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışma ise betimleyici olacaktır ve bu çalışmanın temeli “norm” kavramı üzerine kurulu olacaktır. Toury üç tür normun varlığından söz eder: öncül normlar, süreç öncesi normlar ve süreç normları. Öncül norm, çevirmenin çeviriyi kaynak dizgeye mi yoksa erek dizgeye mi yakın yapacağı konusunda aldığı ön kararlardır. Süreç öncesi çeviri normları çevirinin hangi dilden yapılacağı, hangi yazarın hangi metnin çeviri için seçileceği gibi konularda alınan kararları içerir. Çeviri süreci normları ise çeviri süreci sırasında alınan kararların tümünü kapsar.

Erek odaklı çeviri kuramında Toury’nin öne çıkarttığı iki önemli kavram “kabul edilebilirlik” ve “yeterlilik” kavramlarıdır. “Yeterlilik” kaynak metne sadakat, “kabul edilebilirlik” ise hedef dilin ilke ve kurallarına uygunluk anlamına gelmektedir. Bu iki kavram arasına çeviriyi yerleştiren Toury, hiçbir metnin tamamen kabul edilebilirliği veya uygunluğunun sağlanamayacağını; zira, çevirinin her seferinde katıldığı dile, yabancı gelecek biçimler ve bilgiler sunacağını; çevirinin kaynak metne de tamamen

uygun olarak gerçekleştirilemeyeceğini, erek dilin kültürel normlarının kaynak metin yapılarında kaymalara yol açacağını ileri sürmektedir (Aksoy, 2002, s. 47).

Yazıcı (2010, s. 143), bu kuramın en önemli özelliğinin, inceleme malzemesini çeviriler üzerine odaklayarak çeviribilimin yönünü belirlemesi olduğunu dile getirmiştir. Bu şekilde, bilim dalının dilbilim ve filolojilerden farklılığına dikkati çekerek bağımsız bir bilim dalı olarak kimliğini ortaya çıkarmış ve akademik çevrede kabulüne katkıda bulunmuştur. Ayrıca çeviri incelemelerinin çeviri odaklı olması, alanın sınırlarını daraltmamış, aksine bütüncü üzerinde disiplinlerarası araştırmalara da zemin hazırlamıştır.

4.1.1.1. Eşdeğerlik: yeterlik ve kabul edilebilirlik

Betimleyici kuramda “eşdeğerlik” belirleyici bir kavram değildir. Bu kuramda amaç benzerlikleri ortaya çıkarmak olmadığından, “eşdeğerlik”, çeviri süreci işlemlerinin yeniden kurularak erek ekin çeviri anlayışının belirlenmesinde araç işlevi görür (Yazıcı, 2010, s. 135).

Toury (1995, s. 201-203): “Çeviride eşdeğerliği ölçmek için, çevirmen erek kitlenin dilsel ve kültürel normlarına göre çevirirse *kabul edilebilir (acceptable)* bir çeviri yapmış sayılır; eğer kaynak metnin dilsel ve kültürel normlarına göre çevirirse *yeterli (adequate)* bir çeviri yapmış olduğunu gösterir” ifadelerini kullanmıştır.

Hiçbir araştırmanın genel ve doğrudan olamayacağı savı, Toury’nin eşdeğerliği “değişmeyen ve değişen arasındaki denge” olarak tanımlamasına yol açmıştır. Bu ise, eşdeğerliğin “kabul edilebilirlik” ve “yeterlik” uçlarından oluşan görece, kültür bağımlı, soyut, tarihsel bir kavram olarak ele alındığını göstermektedir (Hermans, 1999, s. 96-97). Toury (1980 ve 1995) bir metnin belli bir kültürde üretilmesinin iki temel nedeni olduğunu belirtmektedir:

- 1) Metin, bir başka dilde yazılmış ve bu metni erek kültürde temsil edilmek üzere üretilmişse *yeterli çeviri* özelliği taşımaktadır.
- 2) Metnin, o dilde ve erek kültürde daha önceden belli bir yeri varsa veya bir boşluğu doldurmak için üretilmişse *kabul edilebilir çeviri* özelliğine sahiptir (Khan, 2019, s. 64).

Toury’ye göre eşdeğerlik; kabul edilebilir çeviri ve yeterli çeviri olmak üzere iki ayrı kutup olmaktan ziyade her çeviri ürünü her iki tarafın da normlarını yansıtmaktadır. Kuramında da kaynak metinle erek metni karşılaştırırken aralarında eşdeğerlik aramaktan ziyade, eşdeğerliğin türünün ve miktarının ne kadar olduğu

üzerinde durmaktadır. Ona göre eşdeğerlik sabit değildir, bulunduğu kültürle ilişkili, tarihsel bir kavramdır (1980, s.115).

Toury “eşdeğerlik” kavramını her çeviri metnin bir özelliği olarak değerlendirse de onun önemini yadsımamaktadır. Toury’nin amacı kavramın üzerindeki kuralcı ve kısıtlayıcı tanımlamaları yıkarak “eşdeğerliği” tarihsel, nispi ve ampirik bir kavram olarak ele almaktır. Toury’nin kuramsal çerçevesinde çeviri normları çeviri metnin içinde bulunduğu zaman ve yere bağlı olarak değişkenlik gösterdiğinden, “eşdeğerlik” kavramı da tarihsel bir boyut kazanmaktadır. Bunlara ilaveten, Toury “eşdeğerliğin” türü ve derecesinin belirlenmesi için önceden tanımlanmış bir ölçüt sunmamaktadır (Karavin, 2016, s. 134).

Toury’nin eşdeğerlik kavramı anlayışını özetlemek gerekirse: bir kültürde belli bir döneme hâkim olan siyasal, toplumsal, sanatsal ve kültürel normlar aynı zamanda çeviri normlarını etkilemektedir. Çeviri normlarına bağlı kalan çevirmenin vereceği kararlar da bu doğrultuda olmaktadır. Her yaratıcı ve özgün yazarda olduğu gibi çevirmen de ürününü kabul ettirmek ve erek kitlenin kabulünü kazanmak ister. Bundan dolayı çevirmen, erek kültürde bulunan hâkim normlar çerçevesinde bazen kaynak metin normlarını, bazen de erek kültür normlarını ön plana çıkarmaktadır. Çevirmen tercihini ne yönde yaparsa yapsın, sonunda kaçınılmaz bir şekilde, kaynak metin normlarından veya erek kültür normlarından mutlaka bir miktar da olsa vazgeçmektedir (Khan, 2019, s. 65-66).

4.1.1.2. Normlar

Norm, bir toplum ya da toplulukta uygun ve doğru davranışı gösteren ölçüt ve modellerdir. Dilbilimciler normların ürünle ilişkisi üzerinde dururken, Toury normların çeviri eylemiyle ilişkisine odaklanır (Schäffner, 1999, s. 4-6). Normlar esas itibarıyla “belli bir kültür, toplum ve zaman dilimine özgü olan sosyo - kültürel kısıtlamalardır ve bireyler de eğitim ve sosyalleşme sırasında bu normları edinirler (Munday, 2008: 122).

Çevirilerin erek dizge için yapıldığını ifade eden Gideon Toury’e göre çeviriyi normlar yönlendirir. Bu normlar çevirmenin çeviri stratejisini belirleyen ve çeviri sürecinde aldığı kararların tümüdür; çevirmene yol gösterir (Toury, 1995: 199).

Toury'ye göre normlar çevirmenler arasında görülen düzenli davranış biçimleridir (1995, s. 55). Söz konusu davranış biçimleri çeviri sürecinde alınan kararları içermektedir. Normların incelenmesi iki yolla yapılır. Birincisi, Toury çeviri ürününün niteliğini ve sosyo-kültürel sistemdeki geniş rolünü sistematik şekilde betimleyen bir çeviri araştırması için önerdiği üç aşamalı bir metotta da belirttiği gibi (bkz. 27. s.) kaynak ile erek metin karşılaştırması sırasında saptanan deyiş kaydırmalarının incelenmesini içeren metinsel çeviri incelemesidir. Normların araştırılmasında Toury'nin önerdiği ikinci yol ise çeviri metnin dışında kalan söylemin incelenmesidir. Bu söylem çeviri yapıtlara ilişkin eleştiri yazıları, önsöz, sonsöz ya da çevirmenlerle yapılan söyleşiler gibi kaynaklarda bulunabilir. (Gürçağlar, 2016, s. 136).

Betimleyici kuramının temelini oluşturan bu normları Toury *süreç öncesi çeviri normları* ve *çeviri süreci normları* olarak iki gruba ayırmış ve ayrıca *öncül normdan* da bahsetmiştir:

Öncül normlar	Süreç öncesi normlar	Süreç normları
<ul style="list-style-type: none"> Kaynak metnin normlarına tabi olma (Yeterli çeviri) Hedef kültürün normlarına tabi olma (Kabul edilebilir çeviri) 	<ul style="list-style-type: none"> Çeviri politikası Çevirinin doğrudanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Matriks normları Metinsel-dilsel normları

Tablo 4.1. Toury Çeviri Normları

Öncül Normlar, çevirmenin çeviriye başlamadan önce çeviri metni erek odaklı ya da kaynak odaklı yapma konusunda verdiği karardır. Çeviri kaynak metin normlarına uygun yapılması durumunda “yeterli”, erek kültür normlarına göre yapılması durumunda ise “kabul edilebilir” çeviri olarak adlandırılır. Buna ilaveten hiçbir çeviri baştan aşağı erek odaklı ya da kaynak odaklı olamaz. Çevirmenin çeviri metninde başvurduğu stratejilerden yola çıkarak derecelendirme yapılır ve ağır basan taraf çeviri metninin öncül normunun ne olduğunu gösterir.

Süreç öncesi normlar, kronolojik olarak süreç normlarından önce yer almasına rağmen yine de bu iki grup birbirinden tamamen bağımsız değildir. Bu normlar

doğrudan *çeviri politikası* ve *çevirinin doğrudanlığı* ile ilgilidir. *Çeviri politikası*, kültürel unsurlar ve zamana göre hangi kaynakların seçileceği, çevirinin hangi dilden yapılacağı gibi ilgili tercihleri kapsar. Çeviri politikası olarak kabul edilebilmesi için bu seçimlerin rastgele yapılmış olmaması gerekmektedir. *Çevirinin doğrudanlığı*, çevirinin doğrudan ana kaynağın dilinden mi, yoksa aracı dillerden mi yapılacağı konusunda alınan kararlardır (Toury 1995: 56-58).

Süreç normları, çeviri sırasında kaynak ve erek metin arasındaki ilişkileri düzenler. Bir başka deyişle, çevirmenin çeviri sırasında neyi aynen koruyacağı veya neyi değiştireceğiyle ilgili aldığı kararları, çeviri süreci normları olarak tanımlanabilir. Bu normlar: *matriks normlar* ve *metinsel-dilsel normlar* olmak üzere iki alt başlık altında toplanmaktadır. *Matriks normlar*, kaynak metnin erek ekin yazılı geleneğine uygun olarak biçimsel özelliklerinin yer değiştirmesini sağlayan normlardır. Bu normlar, metnin dağılımı, metindeki ekleme ya da çıkarmalar kadar açıklama ve dipnotları da kapsamına alabilir. *Metiniçi normları* ise, çevirmenin çeviri işlemi sırasında mikro düzeyde aldığı dilsel ve dilbilgisel kararlardır. Hem matriks, hem de metiniçi kararları belirleyen ise, süreç öncesi çeviri normlarıdır (Bengi-Öner, 2001, s. 118).

5. İNCELEME

Çevirmen, çeviri sürecinde kültürel unsurlarla karşılaştığında “kabul edilebilir” mi yoksa “yeterli” çeviri mi yapacağı konusunda tereddüt yaşayabilir. Bu alt bölümde, Tahir’in hikâyelerindeki kültürel unsurların Türkçe çevirilerinde benimsenen çeviri yaklaşımları örneklerle açığa çıkarılacaktır. İncelenecek örneklerde çevirmenlerin Newmark’ın önerdiği çeviri yöntemlerinden hangisini kullandığına bakılarak çevirilerde Toury’nin “kabul edilebilir” ve “yeterli” çeviri yaklaşımlarından hangisinin benimsendiği açığa çıkarılacaktır. Hikâyelerdeki kültürel unsurların seçiminde Newmark’ın 2010 yılındaki kültürel unsurlar sınıflandırması temel alınacaktır.

Örnek 1:

	KAYNAK METİN	
لم أعرف أن الطواويس تطير	"لكنها أكملت وقد رجعت إلى بسمتها التقليدية وهجتها المازمة : السافل! أرايت؟ بعد كل ما فعلته من أجله!" (طاهر، 2009، صفحة 46)	
	EREK METİN	
Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini	Ancak o klasik gülümsemesini yine takınarak şakacı bir edayla devam etti: “ Adi herif! Gördün mü bak? Onun için yaptığım onca şeyden sonra!” (Tahir, 2017, s. 152)	
Newmark’ın Stratejileri	Ekleme	Ekleme
	“Herif” sözcüğü erek metne eklenmiştir.	“Bak” fiili erek metne eklenmiştir.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Çevirmen, kaynak kültürde akıcı ve doğal bir şekilde ilerleyen diyalogu aktarırken hedef kültür unsurlarını ekleyerek aynı akıcılığı erek metinde de sağlamıştır.

Örnek 2:

لم أعرف أن الطواويس تطير	KAYNAK METİN
	"كان وجهها متضرجا تلمع حبات دقيقة من العرق في جبينها لكنها بدت مستمتعة بالشمس... (طاهر، 2009، صفحة 47)"
Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini	EREK METİN
	"Yüzü kızarmıştı; boncuk boncuk parıldasa da teri altında, güneşin tadını çıkarıyor gibi görünüyordu." (Tahir, 2017, s. 152)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	"حبات دقيقة" sözcük öbeği erek metinde benzer bir ifade olan "boncuk boncuk" ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Kaynak metinde geçen **حبات دقيقة (ufak tohumlar)** sözcük öbeği erek metinde **boncuk boncuk** ifadesiyle karşılanmıştır. Erek kültür bağlamına uygun bir ifadenin kullanılmasıyla çeviride kültürel eşdeğerlik stratejisinin kullanıldığı görülür.

Deyimsel ifade ve kavramların erek kültürde benzer ifadelerle karşılanmasının metnin akıcılığına katkı sağladığı söylenebilir. Bu türden kavramların çevirisinde erek dil ve kültür normlarının ön planda tutulmasının çeviri metnin erek okurda kendi dil ve kültür yapısına uygun özgün bir yapıt okuduğu hissi uyandırdığı söylenebilir. "Kültürel eşdeğerlik" stratejisi erek dil ve kültür normlarını ön planda tutmasıyla Toury'nin yaklaşımına göre "Kabul edilebilir" çeviri kapsamında değerlendirilir.

Örnek 3:

KAYNAK METİN			
لم أعرف أن الطواويس تطير	...وأرى الثلج يتكور فوق فروع التنوب المخروطة زهورًا صغيرة قبل أن يتساقط بغزارة فتكور أجراسًا كبيرة فضبة بطول قمع الشجرة المقلوب. وكنت أقول لنفسي لا عجب إذن أن يجعلوا هذه الشجرة رمزًا لعيد الميلاد ما دامت الطبيعة تهديها كل هذه الأجراس البيضاء اللامعة بشارة للفرح. (طاهر، 2009، صفحة 52)		
EREK METİN			
Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini	Koni şeklindeki köknarın dalları üstünde küçük çiçekleri yumak yumak yapan karı görürdüm, seyelan halinde yere dökülmezden önce. Ters çevrilmiş bir huni misali boylu boyunca o ağacı büyük gümüş çanlara çevirirdi kar. Doğanın, mutluluğun bir işareti olarak tüm pırıl pırıl beyaz çanları hediye ettiği sürece, Noel 'in bir sembolü olarak bu ağacı görmelerinin hiç de şaşırtıcı olmadığını söylüyordum kendi kendime. (Tahir, 2017, s. 156-157)		
Kültürel eşdeğerlik		İşlevsel eşdeğerlik	
Newmark'ın Stratejileri	"بغزارة" kavramı erek kültürde benzer bir ifade olan "seyelan halinde" ile karşılanmıştır.	"عيد الميلاد" kavramı erek metinde "Noel" kavramıyla karşılanmıştır.	
Newmark'ın Sınıflandırması	Çevresel Unsurlar	Kişisel Merak ve Tutkular	
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	

Türkçe eşdeğerliği "çokluk, bolluk ve sağanak" olan "بغزارة" kavramı erek metinde coğrafi bir terim olan; "yağışlarda ya da kar erimelerinden sonra suların yer yüzeyinin tamamını kaplayarak akması olayı" anlamına gelen **seyelan** ifadesiyle karşılanmıştır. Kaynak metin bağlamı içerisinde değerlendirilerek, erek kültür ve dil normları ön planda tutularak en uygun ifade ile karşılandığı görülür.

Eşdeğerliği "doğum günü" anlamına gelen عيد الميلاد kavramı metnin bağlamına uygun olarak, İsa Peygamber'in doğum günü olarak kabul edilen gün; Doğuş Bayramı ya da Milat Yortusu gibi isimlerle de anılan **Noel** sözcüğüyle karşılanmıştır.

Örnek 4:

	KAYNAK METİN
الجارّة	نلتقي أحياناً عند باب المصعد في الصباح. أهزّ رأسي وأقول بأدب ((مدام)). تهزّ رأسها وترد بأدب ((مسيو)). عندما تكون زوجتي معي نحبي السيدة سوياً بهزّ رأسنا و ((مدام)). ترد علينا بالهزة نفسها وتعبير لغوي مختصر ((مسيو-دام)). (طاهر، 2009، صفحة 91)
	EREK METİN
Komşu Kadın	Asansörün kapısında karşılaşıyoruz bazı sabahlar. Hafifçe başımı eğerek, “Madam”, derim kibarca. O da başını eğerek cevap verir kibarca: “Mösyö”. Eşim de benim yanımda olduğu zamanlar beraberce başımızı eğerek selamlarız hanımefendiyi, “Madam”. Kendisini hafifçe eğip kısa bir ifade tarzıyla cevap verir bize, “Mösyö-dam”. (Tahir, 2017, s. 163)
	Aktarım
Newmark’ın Stratejileri	“Madam (مدام) , Mösyö (مسيو) ve Mösyö-dam (مسيو-دام) ” Fransızca ifadeleri erek dildeki özgün okunuşu korunarak transliterasyon ile erek metne aktarılmıştır.
	Sosyal Yaşam
Newmark’ın Sınıflandırması	
	Yeterli
Toury’nin Yaklaşımı	

Çevirmenin kaynak metindeki Fransızca ifadeyi erek metne olduğu gibi taşıdığı görülür. Çevirmenin kavram için erek metinde herhangi bir açıklama yapmadığı gözlemlenir. “Madam (مدام)” kavramı genel anlamıyla Fransa’da evli kadınlara verilen san (tdk.gov.tr), Türkçede ise “Hanımefendi” manasına gelen Fransızca bir ifadedir. “Mösyö (مسيو)” kavramı Fransızca kökenli bir kelime olup erkeklere verilen bir unvandır (tdk.gov.tr). Türkçede “Bey, efendi” anlamına gelmektedir. “Mösyö-dam (مسيو-دام)” ise Mösyö ve Madam ifadelerinin kısaltımı olarak söz edilmiştir. Yazarın kavramın kaynak okur tarafından anlaşılacağını öngörmesi üzerine kavramla ilgili açıklama ve dipnot vermediği düşünülebilir. Çevirmenin de yazarın biçimine sadık kalarak ve ayrıca kavramın evrensel bir kavram olmasından ötürü erek okur tarafından

anlaşılacağını öngörmesine dayandırarak kavramı “aktarım” yöntemiyle olduğu gibi erek metne taşıdığı söylenebilir. Çevirmenin yabancı ifadeyi olduğu gibi erek metne taşınması Toury’nin yaklaşımına göre “yeterli çeviri” kapsamında değerlendirilir.

Örnek 5:

	KAYNAK METİN
الجاراة	ويكون الحوار عندئذ مصحوبًا بابتسامات عريضة متبادلة وبتكرار العبارات نفسها أو ما يشبهها أكثر ما مرة. (طاهر، 2009، صفحة 92)
Komşu Kadın	EREK METİN
	Bu sırada, karşılıklı ağız dolusu gülümsemeler eşlik eder diyaloga. Aynı ifadelerin ya da benzerlerinin birçok kez tekrarı... (Tahir, 2017, s. 163)
Newmark’ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	"ابتسامات عريضة" ifadesi erek metinde Türk kültüründen bir ifade olan “ağız dolusu gülümsemeler” ile karşılanmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi, kaynak metindeki ifadeler erek metinde erek dil normları ön planda tutularak erek kültürde benzer ifade ve deyim kalıplarıyla karşılanmıştır. Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde Türkçe eşdeğerliği “geniş gülücükler/gülümsemeler” olan “ابتسامات عريضة” tamlaması erek kültürde benzer bir ifade olan “ağız dolusu gülümsemeler” ifadesiyle karşılanarak erek dil ve kültür normlarına uyarlanmıştır. “Birçok, birbiri ardınca olan” anlamlarına gelen **ağız dolusu** ifadesi (tdk.gov.tr) عريضة kelimesini tam olarak karşılamasa da kültürel bağlam açısından gereken vurgu yapılmıştır.

Örnek 6:

KAYNAK METİN			
الجارّة	في البدء اعتقدت أنني وزوجتي مقصودان بهذه المعاملة الفاترة. أنا بالطبع باعتباري عربيا مقتحما لهذه المدينة الفرنسية الصغيرة المحافظة وروزالين -ابنة المدينة- لارتكابها خيانة وطنية بزواجها مني. وعزوت إلى هذا الجو الدعوي رحيل ولدنا سمير وشادي عن المنزل بمجرد انتهائهما من الدراسة. (طاهر، 2009، صفحة 92)		
	EREK METİN		
Komşu Kadın	Başlangıçta bu soğuk davranışların sebebinin ben ve eşim olduğunu düşündüm. Ee bu tabii benim, bu küçük Fransız kasabasına zorla yerleşmiş bir Arap olmamdan; Rosalyn'in de -bu kasabanın bir kızı- benimle evlenerek vatan haini ilan edilmesinden olsa gerek. Aslında çocuklarımız Semir ve Şadi'nin eğitimlerini bitirir bitirmez buradan ayrılmalarının faturasını da bu düşününce havaya kestim . (Tahir, 2017, s. 164)		
	Kültürel eşdeğerlik	Ekleme	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri	"الفاترة" kavramı erek metinde "soğuk" kavramıyla karşılanmıştır.	"Ee bu..." ifadesi erek metne eklenmiştir.	"عزوت إلى" fiili erek metinde "faturasını kestim" deyimiyile karşılanmıştır
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

"الفاترة" kavramı kelime bazında Türkçeye çevrildiğinde "ılık" anlamına gelmektedir. Davranışlardaki mesafeyi ve uzaklığı anlatmak için Türkçede soğuk sıfatı kullanılırken Arapçada ılık sıfatı kullanılmaktadır.

Çevirmen erek metin içerisindeki akıcılığı sağlamak için anlam olarak herhangi bir farklılık oluşturmamakla beraber "Ee bu..." ifadesini eklemiştir.

"Sorumlu tutmak, dayandırmak ve isnat etmek" gibi anlamlara gelen عزوت إلى fiili erek metinde **faturasını kestim** deyimiyile karşılanmıştır. Çevirmenin kaynak metnin iletisine odaklanarak erek kitle için kabul edilebilirliği en yüksek ve kültürel öğeler kategorisine giren deyimisel ifadeleri tercih ettiği görülmektedir.

Örnek 7:

	KAYNAK METİN
الجارّة	قالت زوجتي إنها فتحت النافذة وارتديت (روبًا) منزلًا ثقيلًا لتحمل البرد، وأعدت للجارّة شرابًا ساخنًا من الأعشاب التي تؤمن أنها تعالج كل الأمراض وتثق بها أكثر من العقاقير الطبية رغم أنها تعمل سكرتيرة في عيادة طبيب مشهور في المدينة. (طاهر، 2009، الصفحات 93-94)
	EREK METİN
Komşu Kadın	Eşim, pencereyi açtığını, üşümesin diye de üzerine evde kullandığı kalın bir rop geçirdiğini, tüm hastalıklara iyi geleceğine inandığı, hatta ve hatta bu şehirde ünlü bir doktorun muayenehanesinde sekreter olarak çalışmasına rağmen tıbbi ilaçlardan daha çok güven duyduğu otlardan yapılmış sıcak bir içeceği komşusu için hazırladığını bir bir anlattı. (Tahir, 2017, s. 165)
Newmark'ın Stratejileri	Aktarım
	“روب” Fransızca sözcüğü erek dildeki özgün okunuşu korunarak transliterasyon ile erek metne aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

“روب” (Rop) Fransızca kökenli bir kelime olup “çoğu tek parça kadın giysisi” (tdk.gov.tr) anlamına gelmektedir. Yabancı kavramlar için çevirmenin, yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere, “Aktarım” yöntemiyle Fransızca kavramı taşıdığı görülür. Çevirmenin böyle bir tutum sergilemesinin nedeni yazarın bilinçli olarak Arapça kaynak metinde özellikle Fransızca kavramları olduğu gibi aktarmasına bağlanabilir. Çevirmen, yazarın biçimini göz ardı etmeyerek diğer dillerde (Fransızca) yazılmış ifadeleri olduğu gibi taşımıştır.

Örnek 8:

KAYNAK METİN		
الجارة	ومع العبارة الأخيرة انسابت دموعها. تبكي روزالين لأقل سبب وفي بعض الأحيان دون سبب ظاهر. كنت في البدء أسأها حين أرى الدموع تنساب على خديها دون مقدمات ما الذي جرى؟ فتقول إنها تذكرت شيئاً. (طاهر، 2009، صفحة 94)	
EREK METİN		
Komşu Kadın	Son sözcüklerle beraber gözyaşları da boşandı gözünden. Ufacık bir nedenden dahi ağlayabilirdi Rosalyn, hatta bazen hiçbir nedeni yokken. “Ne oldu?”, diye sordum ona yanaklarından süzülen yaşlarını gördüğümde. “Bir şey hatırladım”, dedi cevaben. (Tahir, 2017, s. 165)	
Newmark’ın Stratejileri	Eş anlamlılık	Ekleme
	Aynı paragraf içerisinde iki defa geçen "انساب" fiili, erek metinde, ilk olarak “boşanmak” fiili sonra da bir diğer eşdeğeri olan “süzülmek” fiiliyle karşılanmıştır.	“Gözünden” kelimesi erek metne eklenmiştir.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Yukarıdaki örnekte de görüldüğü üzere çevirmenin bağlama uygun çeviriler yaptığı görülmektedir. Arapçada "انساب" fiili “salıvermek, koyuvermek” anlamlarına gelmektedir. Yazar kaynak metinde her iki cümlede de aynı fiili kullanırken çevirmenin erek metinde aynı sözcüğü tekrarlamamak için eş anlamlılık stratejisine başvurmuştur. İlk cümlede aniden bir ağlama gerçekleştiği için vurgunun sağlanması amacıyla “boşandı” fiili tercih edilmiş olup pekiştirme amacıyla “gözünden” ifadesi erek metne eklenmiştir. İkinci cümlede ise vurgu, nesne olan yanaklar olup Türkçede “süzülmek” fiiliyle karşılanmıştır.

Örnek 9:

الجارة	KAYNAK METİN
	ضرير يعبر الطريق وحينما معتمدا على عصاء البيضاء.. إلخ. (طاهر، 2009، صفحة 94)
Komşu Kadın	EREK METİN
	Ya da beyaz bastonuna itimat ederek bir başına karşıdan karşıya geçen kör bir adam... Daha neler neler. (Tahir, 2017, s. 166)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	"إلخ" kavramı erek metinde "Daha neler neler" kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

"إلخ" Arapça bir kısaltma olup açılımı "إلى آخره" ifadesidir. Türkçe eşdeğerliği "ve benzeri (vb.) veya vesaire (vs.)" olmakla beraber çevirmen metnin akışını göz önünde bulundurarak "Daha neler neler" kavramıyla karşılamıştır.

Örnek 10:

الجارة	KAYNAK METİN
	ما علينا. المهم أتي التقيت بجارتنا بعد ذلك في المنزل. (طاهر، 2009، صفحة 94)
Komşu Kadın	EREK METİN
	Neyse ne işte. Önemli olan, bunun ardından benim de komşumuzla tanışma şerefine nail olmam. (Tahir, 2017, s. 166)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	"ما علينا" kavramı erek metinde "Neyse ne işte" kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Kaynak metindeki kavram ve ifadelere erek kültür normlarına uygun yerleşik ifade ve deyimlere karşılık verilmesi çeviri sürecinde erek dil ve kültür normlarının ön planda tutulduğuna işaret eder. Erek dil ve kültür yapısına uygun ifadeler erek okurda kendi dilinde özgün bir yapıtı okuduğu hissi uyandırabilir. Çevirmen kaynak metindeki ifade ve kavramlarla aktarılmak istenen anlam ve vurguyu, erek kültürde aynı anlam ve etkiyi uyandıran benzer kavramlarla karşılayarak kültürel eşdeğerlik yoluna gitmiştir.

Örnek 11:

الجارة	KAYNAK METİN
	وسعدت الجارة حين انتهت من تمثيليتها القصيرة، لأنها جمهورها الصغير، كنا نضحك معها من قلوبنا. (طاهر، 2009، صفحة 95)
Komşu Kadın	EREK METİN
	Komşu kadın, kısa gösterisini sonlandırdığında oldukça mutluydu çünkü küçük izleyici kitlesi olan bizler de onunla beraber gülmekten yerlere yatmıştık . (Tahir, 2017, s. 166)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	“كنا نضحك معها من قلوبنا.” ifadesi erek kültürde anlamca benzer bir ifade olan “onunla beraber gülmekten yerlere yatmıştık” sözcük öbeğiyle karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde “Onunla beraber kalpten gülerdik” anlamına gelen “كنا نضحك معها من قلوبنا” ifadesi erek metinde “onunla beraber gülmekten yerlere yatmıştık” ifadesiyle karşılanmıştır. Alternatif çeviri olarak “katıla katıla gülmek” ifadesi de tercih edilebilirdi.

Örnekte verilen cümlenin öncesinde yazar, **komşu kadının** gülüşünü şu şekilde betimlemiştir; “... gülmekten karnını tutarak yamrulup kıvranmaya başladı.”. Ardından örnek olarak seçilen cümlede **onunla beraber** güldükleri ifade edilmiş ve Komşu Kadına onun gülme tarzıyla eşlik ettikleri imajını uyandıran **gülmekten yerlere yatmıştık** ifadesi tercih edilmiştir.

Örnek 12:

	KAYNAK METİN
الجارة	كانت ملاحظة بريئة تماما في رأيي. لكن روزالين امتنع وجها لما قالته جارة. لم تكن تقبل أي نقد أو شبهة لشادي ابنها المدلل منذ الطفولة. (طاهر، 2009، صفحة 97)
	EREK METİN
Komşu Kadın	Son derece masumdu bence değerlendirmesi. Ancak Komşu Kadının laflarının ardından Rosalyn'in beti benzi atmıştı . Çocukluğundan beridir şımarık oğlu Şadi için ne bir eleştiri ne de eleştiriye benzer bir şey kabul edemez olmuştu. (Tahir, 2017, s. 168)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “امتنع وجها” ifadesi benzer bir ifade olan “beti benzi atmıştı” ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

“امتنع” fiili edilgen yapıdadır ve üzüntü korku vb. nedenlerden dolayı sararmak, kireç kesilmek, beti benzi uçmak ve benzi atmak anlamlarına gelmektedir. Çevirmen deyimini kültürel eşdeğeriyle karşılamıştır.

Örnek 13:

الجارة	KAYNAK METİN
	قلت بإعجاب: أحبي شجاعتك يا مدام! (طاهر، 2009، صفحة 99)
Komşu Kadın	EREK METİN
	“Cesaretiniz karşısında şapka çıkartıyorum madam,” diyerek yanıtladım onu. (Tahir, 2017, s. 170)
Newmark’ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	“أحبي” fiili erek kültürde benzer bir kavram olan “şapka çıkartıyorum” ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Arapçada “selamlamak, kutlamak” anlamlarına gelen “حيًا” fiili erek metne, bir söz veya durum karşısında söyleyecek sözü kalmamak ve takdir etmek (tdk.gov.tr) anlamına gelen “şapka çıkarmak” deyimini ile karşılanmıştır.

Örnek 14:

		KAYNAK METİN	
الجارة		<p>أذكر مرة وهو في مرض الموت أنه طلب مني (ألبومات) الصور وراح يستعرض صورنا معا، صور العطلات على الشواطئ البحار ووسط الغابات وفي منتجعات الجبال، وصورنا مع جاك الصغير في مراحل عمره منذ الطفولة، مرة وهو يحمل فوق كتفيه وصورته ونحن نساعده معا على أن يتوازن فوق أول دراجة اشتريتها له وصورته ونحن نحضر حفل تخرجه في الجامعة ونحتضنه بيننا، و كان فيليب يضحك بدهشة ونحن نشاهد هذه الصور كأنه يعيش تلك اللحظات بكل مشاعرها من جديد. وقال لي وهو يقبض على يدي الموت لن تهمني يا ايفيت لأني عشت معك بالفعل ألف عام. فعيشي أنت أيضا ألف عام. (طاهر، 2009، صفحة 102)</p>	
		<p>Hatırlıyorum da, bir keresinde artık ölüm döşeğindeyken, hep beraber bakalım diye, fotoğraf albümlerini istemişti benden. Deniz kıyılarındaki, ormanlardaki ve dağ kamplarındaki fotoğraflarımız; küçük Jack'in çocukluğundan itibaren hayatının her döneminde beraber çektiğimiz fotoğraflar; Philip'in bir keresinde Jack'i omuzlarında taşıırkenki fotoğrafı; sonra yine, Jack için satın aldığımız ilk bisikletinin üstünde dengede durmaya çalışırken ona yardım etmek için seferber olduğumuz başka bir fotoğraf; bir diğerinde ise üniversiteden mezun olduğunda onun için hazırladığımız partide sarmaş dolaş olmuşken... Fotoğraflara bakarken şaşkın şaşkın gülüyordu Philip, sanki o anları aynı duygularla yeni baştan yaşıyormuşçasına. Artık ölümün pençesine düştüğünde bile, "Beni hayal kırıklığına uğratma Yvette." dedi bana, "Çünkü ben seninle bin yıl yaşadım. Sen de bin yıl yaşa." (Tahir, 2017, s. 173)</p>	
Komşu Kadın		<p>Kültürel eşdeğerlik</p>	
		<p>Kültürel eşdeğerlik</p>	
Newmark'ın Stratejileri		<p>"مرض الموت" ifadesi erek metinde "ölüm döşegi" ifadesiyle karşılanmıştır.</p>	<p>"يقبض على يدي الموت" ifadesi erek metinde "ölümün pençesine düştüğünde" ifadesiyle karşılanmıştır.</p>
		<p>Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler</p>	<p>Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler</p>
Newmark'ın Sınıflandırması		<p>Kabul edilebilir</p>	<p>Kabul edilebilir</p>
Toury'nin Yaklaşımı		<p>Kabul edilebilir</p>	<p>Kabul edilebilir</p>

Birebir çevirisi "ölüm hastalığı" olan "مرض الموت" kavramını çevirmen erek kültürde benzer anlamsal göndermeyi sağlayan ve aynı şekilde deyimsel bir ifadeyle, son nefesin verileceği yatak veya yer veya ölümcül durum (tdk.gov.tr) anlamlarına gelen "ölüm döşegi" tabiriyle karşılanmıştır.

Türkçe eşdeğerliği “ölümün eline yakalanmak” olan “يقبض على يدي الموت” deyimini erek metinde benzer bir ifadeyle, “ölümün pençesine düşmek” deyimiyile karşılanmıştır. Çevirmenin erek dil ve kültür normlarını ön planda tutarak kaynak metindeki ifadenin anlamını erek metinde benzer bir ifadeyle sağladığı görülür. Çevirmenin erek kültürde yerleşik ifade kalıplarını kullanmasının, erek metnin kabul edilirliliğini ve akıcılığını sağlayarak, okurda kendi dil ve kültür normları içerisinde oluşturulmuş bir yapıt okuduğu hissi uyandırdığı söylenebilir.

Örnek 15:

	KAYNAK METİN
الجارّة	مدت روزالين يدها نحوي كما لو أنّها تستشهد بي أمام الابن الذي لا يرانا فاقتربت منها ومددت يدي بدوري لأخذ سماعة التليفون، لكن روزالين كانت تصرخ الآن وقد احتقن وجهها: ... (طاهر، 2009، صفحة 105)
	EREK METİN
Komşu Kadın	Rosalyn, bizi görmeyen adamın karşısında sanki beni şahit göstermek istercesine elini bana doğru uzattı. Ona yaklaşip telefonun ahizesini almak için elimi uzattım fakat Rosalyn beynine kan sıçramışçasına bağrınmaya başlamıştı: ... (Tahir, 2017, s. 175)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik “وقد احتقن وجهها” kavramı erek kültürde benzer bir kavramla, “beynine kan sıçramışçasına” karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

“احتقان الوجه” ifadesinin kültürel eşdeğeri “yüzün kıpkırmızı kesilmesi” anlamına gelmektedir. Çevirmen kaynak kültür unsurlarını erek dilde kaynak kültüre has olmaktan çıkarıp tarafsız bir eşdeğerlikle karşılamıştır.

Örnek 16:

	KAYNAK METİN	
الجارّة	<p>-تصوّر! أغلق الخط وجهي! ابن ال..</p> <p>أخذت السماعة ورحت أطلب الرقم من الورقة التي كانت روزالين تمسك بها. كنت أرتجف من الانفعال والغضب فظلت أخطئ في ترتيب الأرقام وأعيد المحاولة مرة بعد أخرى لكنني طلبت الرقم الصحيح في النهاية.</p> <p>استمر جرس الهاتف يرن لفترة طويلة دون رد، فهتفت بدوري:</p> <p>-ابن الحرام! (طاهر، 2009، صفحة 105)</p>	
	EREK METİN	
Komşu Kadın	<p>“Düşünebiliyor musun?! Yüzüme kapattı telefonu. Onun bunun...”</p> <p>Telefon ahizesini alıp Rosalyn’in elinde tuttuğu kâğıtta yazan numarayı çevirmeye başladım hemen. Sinirimden yanlış çeviriyordum; tekrar tekrar denedikten sonra ancak doğru rakamları çevirebilmişim.</p> <p>Uzunca bir süre çalmaya devam etti telefon ama cevap yoktu hiç. Bağırma sırası bendeydi şimdi:</p> <p>“Onun bunun çocuğu seni!” (Tahir, 2017, s. 175-176)</p>	
	Kültürel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik
Newmark’ın Stratejileri	Devamı getirilmeyen “ابن ..” ifadesi “Onun bunun...” olarak karşılanmıştır.	“ابن الحرام!” kavramı erek metinde “Onun bunun çocuğu seni!” ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Tourey’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde Türkçe eşdeğerliği “haramın oğlu” olan “ابن الحرام” ifadesi erek kültürde eşdeğerliği, argo ve kaba ifadeler kapsamında değerlendirilen, anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk anlamına gelen (tdk.gov.tr) “haramzade, veledizina, piç” kavramlarıyla karşılanmaktadır. Kaynak dilde aynı anlama gelen farklı kullanımlar mevcuttur. Argoluk seviyesine göre daha hafif sayılabilecek olan “ابن الحرام” ifadesi çevirmen tarafından, erek metinde de aynı hissi uyandıracak şekilde “Onun bunun çocuğu seni!” kavramıyla karşılanmıştır.

Örnek 17:

		KAYNAK METİN		
الأب		<p>قال لها: مرتبك على جزمتي. فقلت: إذن دعه لي. قال: ستأخذينه مع ورقة الطلاق. سألت: أنت تهدديني..؟ فصرخ: أنت طالق. كان ذلك في الصباح. في الغرفة الراكدة بهواء الأمس. وقف الزوج بالقميص والبنطلون يلوح بربطة العنق وقد احتقن وجهه المدور، بينما كانت جاكته في الشماعة ملقاة على الملاءة القذرة المتكورة. وجلست الزوجة السمينة على طرف السرير وهي تتكلم بصوت خافت وتعبث بكم الجاكته ووجهها للأرض. وعندما طلقها خطف الجاكته وارتابها بسرعة وصفق الباب وراءه وهو يخرج من البيت. ذهبت إلى بيت أبيها بعد الظهر حمرة العينين من البكاء في المكتب. (طاهر، 1972، صفحة 33)</p>		
		EREK METİN		
Baba		<p>“Ayakkabı boyam bile etmez senin nafakan,” dedi adam kadına. “Ver öyleyse hemen,” diye cevap verdi kadın. “Boşanma belgeleriyle beraber alacaksın, merak etme.” Narayı bastı adam: “Boş ol.” Sabahleyin cereyan etmişti olan bitenler. Dünün havası hâkimdi cansız odaya. Yuvarlak yüzü kıpkırmızı kesilmişti, sinirli sinirli kravatını bağlamaya çalışırken üstünde pantolon ve gömleği, ayakta duruyordu adam. Ceket, askılıkta asılı yumak yumak olmuş kirli nevresimin üstüne atılmıştı. Şişman kadın, yatağın kenarına oturmuş, gittikçe kaybolan bir sesle konuşuyordu; yüzü yere düşmüştü, ceketin kollarıyla oynuyordu. Adam, boşandığını söyler söylemez ceketini ellerinden çekip aldı, hızlıca giydi ve kapıyı arkasından çarpıp evden çıktı. Kadın ise odasında ağlamaktan gözleri kıpkırmızı kesilmiş bir halde öğleden sonra kalkıp babasının evine gitti. (Tahir, 2017, s. 11)</p>		
		İşlevsel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik	Ekleme
Newmark'ın Stratejileri	“جزمة” kelimesi erek metinde “ayakkabı boyası” kavramıyla karşılanmıştır.	“أنت طالق” kavramı erek metinde “Boş ol” kavramıyla karşılanmıştır.	“Merak etme” kavramı erek metne eklenmiştir.	
Newmark'ın Stratejileri	Kişisel yaşam	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	

Arapçaya Türkçeden geçen “جزمة (çizme)” kelimesi Mısırda anlam genişlemesine uğrayarak her türlü ayak giyeceği için kullanılan genel bir ad olarak yerini almıştır. Ereğ metinde “ayakkabı boyası” kavramı ile karşılanmıştır. Miktarın küçüklüğünü vurgulamak için çevirmenin böyle bir yol izlediği söylenilebilir. Cümlelerin devamında ise “مرتب” kelimesi “maaş” anlamına gelmekteyken çevirmen “nafaka” olarak değiştirmiştir. Metnin ilerleyen bölümünde de benzer bir durumla karşılaşmıştır. “في المكتب” ifadesi “ofiste” anlamına gelmekteyken çevirmen “odasında” kavramıyla karşılamıştır. Kaynak metinde şişman kadının çalıştığı, maaşının az olduğu ve maaşını eşinin aldığı, eşiyile yaşadıkları olaydan sonra ofiste olduğu ve ailesinin evine de oradan gittiği anlaşılmaktayken ereğ metinde aynı bağlam bulunmamaktadır.

Ereğ metinde zaman zaman eklemelerin olduğu gözlemlenmiştir. Çevirmenin ereğ kültür normlarını ön planda tutarak “merak etme vb.” ifadeleri eklemesi ereğ kültür bağlamı içerisinde kabul edilmesine olanak sağlar.

Örnek 18:

		KAYNAK METİN	
الأب		وأفتى أبوها بعد الغداء وهو يلبس جلبابًا مقلّمًا وطاقيّة من قماش الجلباب بأن الطلاق الشفاهي باطل. (طاهر، 1972، صفحة 33)	
		EREK METİN	
Baba		Çizgili bir cellabiye ¹ giymiş ve yine cellabiyenin kumaşından başına bir takke geçirmiş olan kadının babası, öğle yemeğinin ardından, kızına sözlü boşanmanın batıl olduğuna dair bir fetva dillendiriyordu. ¹ Mısır’ın geleneksel halk kıyafeti. (ç.n.) (Tahir, 2017, s. 11)	
		Çıkarma	Ekleme / Açıklama
Newmark’ın Stratejileri		“جلباب” kavramı ereğ metinden çıkartılmıştır.	“جلباب” kavramının yerine “Cellabiye” ifadesi ereğ metne eklenmiş ve kavram dipnotla açıklanmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması		Kişisel yaşam	Kişisel yaşam
Toury’nin Yaklaşımı		Yeterli	Yeterli

Aktarım stratejisiyle Türkçeye kazandırılan “جلباب” kelimesi Kur’an-ı Kerim’de Ahzâp Suresi 59. Ayette şöyle geçmektedir;

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

Türkçeye meali ise şu şekildedir;

﴿59﴾ Ey peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle, **dış giysilerini** üzerlerine sarkıtsınlar. Bu, tanınıp rahatsız edilmemeleri için en uygun olanıdır. Allah ziyadesiyle bağışlamakta ve çok esirgemektedir. (diyanet.gov.tr.)

“جلباب” kelimesi mealde **dış giysisi** olarak aktarılmışken zamanla Türkçede kullanılır hale gelmiştir. Aynı zamanda çarşaf, ferace ve pardösü olarak da kullanımları mevcuttur. Arapça-Arapça sözlüklerde; tüm vücudu örten dış kıyafeti olarak açıklanmaktadır

22 Arap Ülkesi bulunmakta ve konuştukları ortak dil; basın-yayın dili, Klasik Kur’an Arapçasında bulunan kalıplar ve kurallar temel alınarak oluşturulan Modern Fasih Arapça olmasına rağmen halk arasında farklı lehçeler konuşulmaktadır. Lehçeler arasındaki farklılıklar bazen anlaşmada zorluklara yol açmaktadır. “جلباب” kelimesi çoğu Arap ülkesinde kadınların dış giysisi olarak adlandırılırken Mısır’da “جبة cübbe” anlamına gelen erkeklerin geleneksel kıyafetlerini olan جلابية cellabiyelerinin üstüne giyindikleri uzun ve ince dış kıyafetleri anlamına gelmektedir.

Örnek 19:

الأب	KAYNAK METİN
	-لا تبكي. في الليل سيعود كالكلب ويقبل الأقدام. (طاهر، 1972، صفحة 34)
Baba	EREK METİN
	-Ağlama. Gece köpek gibi geri dönüp ayaklarını öpecek . (Tahir, 2017, s. 12)
Newmark'ın Stratejileri	Öykünme
	“يقبل الأقدام” ifadesi “ayaklarını öpecek” kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Türkçe eşdeğerliği ve yerleşik kullanımı, ayağına (veya ayaklarına) kapanmak olan “يقبل الأقدام ayaklarını öpmek” deyimini; alçalırcasına yalvarmak, bağışlanmak için yalvarmak (tdk.gov.tr) anlamlarına gelmektedir.

Örnek 20:

	KAYNAK METİN
الأب	وبعد التعنيف، والاعتذار، وبعد أن ذكرته بأن من بين من تقدموا لابنتها قبله في الحقيقة الأمر الطبيب والمهندس، وبعد أن دخلت الابنة وتمت الوعود المتبادلة بالتفاهم في المستقبل. (طاهر، 1972، صفحة 35)
	EREK METİN
Baba	Kınamaların, teessüflerin ve annenin, doğrusu kızını kendisinden önce ne doktorların mühendislerin istediğini belirtmesinin ardından kız odaya girdi; karı koca gelecekte birbirlerine karşı daha anlayışlı olacaklarına dair karşılıklı söz verdiler. (Tahir, 2017, s. 13)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “من تقدموا لابنتها قبله في الحقيقة الأمر الطبيب والمهندس” kavramı erek kültürde “doğrusu kızını kendisinden önce ne doktorların mühendislerin istediğini” ifadesi ile karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

İfade Arapça ve Türkçede aynı dil göstergeleriyle gösterilmekte olup dil bilgisel ve sözdizimsel olarak farklılık göstermektedir. Çevirmen dil bilgisel düzeyde değişiklikler yaparak ifadeyi erek kültür normlarına uyarlamıştır.

Örnek 21:

KAYNAK METİN		
الأب	في الشارع كان الهواء بارداً، وسار إلى جانب زوجته صامتاً وهو ينظر للسماء. كان الهلال رفيعاً كحاجب امرأة ونجوم كثيرة كالجدري في السماء.. وفكر بأن كل شيء في الحياة قبيح ومحزن. قال لزوجته وهما يسيران في الطريق المظلم: أمك هذه.. سوسة. (طاهر، 1972، صفحة 35)	
	Dışarıda hava soğuktu, adam gökyüzüne bakarak eşinin yanında sessiz sedasız yürüyordu. Ay gökyüzünde bir kadının kaşı gibi yukarılara yükselmiş; yıldızlar, çiçek hastalığı gibi her yere yayılmıştı... Hayatta her şeyin bombok ve üzücü olduğunu düşündü. Karanlık yolda yürürken eşine, "Senin bu annen..." dedi, " çok çakal ". (Tahir, 2017, s. 12)	
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik	İşlevsel eşdeğerlik
	"bombok" kavramı "قبيح" ifadesiyle karşılanmıştır.	"çok çakal" kavramı "سوسة" ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Kaynak metinde geçen "قبيح" kavramı "çirkin, kötü, sefih" anlamlarına gelmekle beraber erek metinde "bombok" kavramıyla karşılanmıştır.

Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde "güve, kurt, bit" anlamlarına gelen "سوسة" kelimesi gerçek anlamı dışında yan anlamıyla kullanılmış ve kurnaz anlamı verilmiştir. Çevirmen anlamdan yola çıkarak işlevsel eşdeğerini tercih etmiş ve "çakal" şeklinde çevirmeyi uygun görmüştür. Bu çeviriye işlevsel eşdeğeri denebileceği gibi kaynak metindeki "سوسة güve" ifadesi çıkarılıp hedef metinde "çok çakal" ifadesinin eklendiği için çıkarma ve ekleme stratejilerinin de kullanıldığı söylenebilir.

Örnek 22:

	KAYNAK METİN
المظاهرة	-لا، لست حراً أن تبدد عرق المرحوم في كلام فارغ، هذه آخرة تدليل أمك: لن أوافق على البيع، لن أوافق ولتشرب من البحر. (طاهر، 1972، صفحة 116)
	EREK METİN
Gösteri	-Yok ya, rahmetlinin alın terini boş laflarla parçalayıp savurmaya geldim mi iş, özgür filan değilsin. Annenin şımartmalarının sonu bu işte. Satmana izin vermeyeceğim. Ağzınla kuş tutsan da , izin vermeyeceğim. (Tahir, 2017, s. 19)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “لتشرب من البحر” ifadesi “Ağzınla kuş tutsan da” kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Birebir çevirisi “denizden su da içsen” olan “لتشرب من البحر” ifadesi Türkçede “ağzıyla kuş tutmak” deyimiyile aynı anlama gelmektedir. Kimsenin yapamadığı işleri başarsa da güven ve takdir kazanamamak anlamları çıkarılmaktadır.

Örnek 23:

	KAYNAK METİN
المظاهرة	نظرت إلى جارتني فالتقت عينانا في نفس اللحظة في نظرة فاترة، ولكنها فاحصة. (طاهر، 1972، صفحة 117)
	EREK METİN
Gösteri	Yanımdaki kadına baktım, gözlerimiz aynı anda umursamaz bir bakışta birbirleriyle buluştu, ancak aşağıdan yukarı beni iyice bir süzdü. (Tahir, 2017, s. 20)
Newmark'ın Stratejileri	Betimleyici eşdeğerlik Komşum anlamına gelen “جارتني” ifadesi “yanımdaki kadın” olarak çevrilmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Örnek 24:

	KAYNAK METİN
المظاهرة	أطفئت الأنوار وبدأ الفيلم، كان مسلماً في أول الأمر، فرقة جنود محاصرة والقائد يرفض أن يستسلم، ثم بدأ القائد يتذكر حياته وأول مرة قابل فيها زوجته: على البحر .. (طاهر، 1972، صفحة 117)
	EREK METİN
Gösteri	Işıklar tekrar söndü ve film başladı. Başlarda eğlenceliydi; kuşatılmış bir grup asker ve teslim olmayı reddeden bir komutan. Sonrasında ise komutan, hayatını ve eşiyle ilk kez karşılaşmasını anımsıyor, bir deniz kıyısında ... (Tahir, 2017, s. 20)
Newmark'ın Stratejileri	Açıklama Kıyısında ifadesi erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Çevresel unsurlar
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Çeviri stratejilerinden açıklama denilebileceği gibi ekleme de denilebilir. Kaynak metinde yazılı olan “على البحر” ifadesi sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde **denizde** olmasına rağmen anlam olarak **deniz kıyısını** işaret etmektedir.

Örnek 25:

المظاهرة	KAYNAK METİN
	أردت أن أتأكد، فلامست بذراعي ذراعها المرتكزة على المسند دون أن أنظر نحوها - لمسة رقيقة للغاية- هكذا. (طاهر، 1972، صفحة 117)
Gösteri	EREK METİN
	Ancak emin olmak istedim ve kolumla payandanın üstüne yerleşmiş olan koluna, ona hiç bakmaksızın dokundum -şöyle son derece hafif bir dokunuş. (Tahir, 2017, s. 20)
Newmark'ın Stratejileri	Öykünme
	“المسند” kavramı “payanda” ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

“المسند” dayanak, destek; arka, arkalık; yastık gibi anlamlara gelmekle beraber Türkçeye, “mesnet” olarak gerçek anlamıyla ve mevki makam anlamlarında yan anlamıyla aktarılmıştır. Kaynak metinde sinema koltukları arasındaki müşterek **kolçak/kol** anlamlarında kullanılmıştır. Mecazen **dirsek** olarak da kullanımı mevcuttur.

Payanda Farsça kökenli bir kelime olup destek anlamına gelmektedir (tdk.gov.tr). Genel olarak “düşey bir taşıyıcıyı, binayı ya da tekneyi gerek dengede tutabilmek gerek devrilmesini, çökmesini ya da kaymasını engellemek amacıyla kullanılan ahşap ya da betondan göğüsleyici dayanak” anlamlarında mimarlık ve gemicilik alanlarında kullanılmıştır. Kanepe ve sehpa ayakları anlamlarında da kullanımı mevcuttur.

Örnek 26:

KAYNAK METİN		
المظاهرة	وعندما انتهينا إلى صالة السينما الخارجية الخالية ارتكزت على الحائط وتفرجت دموعها الغزيرة دون أن يصدر عنها أي صوت، وقفت لا أدري ماذا أفعل وأنا أراقب من ورائها لوحة ملونة لرجل عاري الصدر بمسك حرية: كانت إعلاناً عن "المصارع الوحشي" .. (طاهر، 1972، الصفحات 118-119)	
EREK METİN		
Gösteri	Sonunda dışarıya çıkıp bekleme salonuna ulaştığımızda duvara yaslandı ve sessiz gözyaşları sel olup aktı gözlerinden. Ne yapacağımı bilemeden kalakalmıştım öylece. Gözlerim arkadaşımın arkasında duran renkli afişe takıldı, göğsü çıplak bir adam elinde bir sümgü tutuyordu, " Barbar Gladyatör " ün reklam afişiydi. (Tahir, 2017, s. 22)	
Newmark'ın Stratejileri	Öykünme	Kültürel eşdeğerlik
	"حرية" kavramı erek metinde "sümgü" ifadesiyle karşılanmıştır.	"المصارع الوحشي" ifadesi "Barbar Gladyatör" kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Kabul edilebilir

Metinde yapılan betimleme dikkate alınarak "المصارع الوحشي" ifadesinin "Barbar Gladyatör" olarak çevrilmesi kabul edilebilir bir çeviri olarak nitelendirilebilir. "المصارع" kelimesinin en genel kullanımı **güreşçi** olmasına rağmen yanında kullanılan "المصارع" sıfatı ve elinde tuttuğu silah gereği Gladyatör olarak çevrilmiştir.

Gladyatör Latince kökenli bir kelime olup kılıç ustası veya silahşor anlamlarına gelmektedir. Eski Roma'da genellikle savaş esirleri ve kölelerden oluşturulan, Romalı insanları eğlendirmek, Roma halkını askerliğe, dövüşlere ve olası savaşlara hazırlamak amacı ile halkın seyirciliği refakatinde birbirleri veya vahşi hayvanlarla dövüşmek zorunda bırakılan insanlardır.

Gladyatörlerin her biri farklı silahlara sahiptir. Hemen her gladyatör elinde bir **kılıç** veya **mızrak**, başında ağır metalden siperli miğferle ve üstü çıplak olarak dövüşürdü.

“حرية harbe” kavramı Türkçede harbe ve harbi şeklinde telaffuz edilerek kullanılmakta ve **kısa mızrak** (tdk.gov.tr) anlamını taşımaktadır. Arapçada **mızrak**, kargı; mızrak ucu; süngü, kasatura gibi anlamlara gelmektedir. Erek metinde, tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah (tdk.gov.tr) anlamına gelen “süngü” ifadesiyle karşılanması bağlamı tam olarak sağlayamamaktadır.

Örnek 27:

		KAYNAK METİN	
المظاهرة		أوشكت أن أضحك ولكني قلت: بالطبع لا. كانت لهجتها وتعبير وجهها يثيران الرثاء فقلت لها: -لم تهمين؟ ألا تعلمين كم انت جميلة؟ (طاهر، 1972، صفحة 119)	
		EREK METİN	
Gösteri		Gülmek üzereydim neredeyse ama kendimi tutup , “Tabii ki de hayır,” dedim. Sesinden ve yüz ifadesinden ağıtlar yükseliyordu. Konuşmaya çalıştım onunla: -Ne diye önemsiyorsun ki? Ne kadar da güzel olduğunun farkında değil misin sen? (Tahir, 2017, s. 22)	
		Çok bileşenli tahlil	Öykünme
Newmark’ın Stratejileri		“أوشكت أن أضحك” kavramı “Gülmek üzereydim neredeyse ama kendimi tutup” sözcük öbeğiyle karşılanmıştır.	“كانت لهجتها وتعبير وجهها يثيران الرثاء” ifadesi “sesinden ve yüz ifadesinden ağıtlar yükseliyordu” olarak
Newmark’ın Sınıflandırması		Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı		Kabul edilebilir	Yeterli

Bir şeyi yapmak üzere olmak, -e yazmak, az kalsın ve neredeyse gibi manaları içeren أن أوشك bağlacı erek metine pekiştirilerek ve bileşenler eklenerek aktarılmıştır.

“Sesinden ve yüz ifadesinden ağıtlar yükseliyordu” şeklinde sözcüğü sözcüğüne aktarılan “كانت لهجتها وتعبير وجهها يثيران الرثاء” ifadesi çevrilirken kaynak kültür normları ön planda tutan bir yaklaşım sergilenmiştir. Bu kavramla anlatılmak istenen düşünce;

öfke, küskünlük ve üzüntüden ileri gelen can sıkıntısıyla suratın düşmesi/yüzünden düşenin bin parça olması ve sesin titremesi gibi anlamlarını taşımaktadır. Erek kültürde ses ve yüz için kullanılan ortak bir ifade mevcut olmaması çevirmenin öykünme stratejisini kullanmaya itmiş olabileceği gibi kaynak kültür normlarını erek kültür okurlarına tanıtmaya ve okuru yazara götürme isteği de olabilir.

Örnek 28:

	KAYNAK METİN	
المظاهرة	-انصح نفسك، أنت لم تبتسم ولا حتى ابتسامة صغيرة. (طاهر، 1972، صفحة 121)	
	EREK METİN	
Gösteri	-Tavsiyeni kendine sakla, sen hiç gülmüyorsun, ufacık bir gülümseme bile yok suratında . (Tahir, 2017, s. 24)	
	Kültürel eşdeğerlik	Ekleme
Newmark'ın Stratejileri	“انصح نفسك” kavramı “tavsiyeni kendine sakla” ifadesiyle karşılanmıştır.	Suratında ifadesi erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Türkçe eşdeğerliği “kendine tavsiye ver” olan “انصح نفسك” kavramı erek metne kültürel eşdeğeri “tavsiyeni kendine sakla” ifadesiyle aktarılmıştır.

Örnekte görüldüğü üzere, çevirmenin erek metne ekleme yaparak metnin anlamsal bütünlüğünü sağlamaya çalıştığı söylenebilir. Ayrıca, çeviri süreci boyunca, çevirmenin, metnin erek okur tarafından anlaşılabilirliğini sağlamak adına bazı eklemeler yaptığı saptanmıştır.

Örnek 29:

KAYNAK METİN		
المظاهرة	-انا لا أريد هذه الحياة. (كان وجهها قريبًا مني واكن صوتها كان يأتي من بعيد) تراودني دائمًا ذكرى أبي، عندما كنت تلميذا كنت أسهر لأذاكر وكان أبي يعود متأخرًا للبيت.. يعود مخمورًا وبدخل إلى غرفتي فيحييني ويجلس صامتًا قبالي. لم يكن يترنح، ولم يكن يتشاجر، بل لم يكن يتكلم مطلقًا: يجلس صامتًا عيناه محمرات، وبذلته داكنة، ووجهه حزين ومنكس في الأرض، وأنا أنظر إليه -أحبه ولكنني لا أستطيع أن أقول شيئًا. (طاهر، 1972، صفحة 124)	
EREK METİN		
Gösteri	Böyle bir hayat istemiyorum ben. (Yüzü bana yakın olmasına rağmen sanki sesi uzaktan geliyor gibiydi.) Babamın hatıraları aklımda dolanır durur hep. Çocukken ders çalışmak için gecelerdim, babam eve çok geç dönerdi... Sarhoş bir halde gelip benim odama girerdi. Selam verdikten sonra karşıma geçip sessizce oturdu. Sarhoşluktan dolayı sersemlemiş bir halde olmazdı, sataşır kavga da etmezdi, tam tersine sus pus oturdu yerinde; hiç ses çıkarmadan, gözleri kızarmış bir halde, koyu takım elbisesi ve hüzünlü yüzüyle, yerin dibine girmişçesine ... Ona bakardım, severdim onu ama hiçbir şey diyemezdim. (Tahir, 2017, s. 26)	
Newmark'ın Stratejileri	Çıkarma	Ekleme
	"منكس في الأرض" sözcük öbeği erek metinden çıkarılmıştır.	"Yerin dibine girmişçesine" ifadesi erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli

كültürel öge olarak seçtiğimiz sözcük öbeği kendisinden önceki "وجهه حزين و.."

- yüzü hüzünlü ve ....dır" olarak yüzü tasvir etmek için kullanılan ikinci bir yüklem görevi üstlenmektedir. Öykünme stratejisi kullanılarak "hüzünlü ve öne/yere eğik/eğilmiş yüzüyle" olarak çevrilebileceği gibi kültürel eşdeğerlik stratejisi kullanılarak Üzgün, kırılmış, acınacak ve yardım bekler bir durumda, zavallı bir biçimde (tdk.gov.tr) anlamlarına gelen "boynu bükük" olarak da erek metne aktarılabilir. Yerin dibine girmek ifadesi çok utanıp sıkılmak, görünmez olmak ve kaybolmak (tdk.gov.tr) anlamlarına gelmekte ve bağlamı tam olarak sağlamamaktadır.

Örnek 30:

	KAYNAK METİN
المظاهرة	-أنجب أبي أبناء ولكن أحداً لم يهتم به، وعندما مات لم يكن عجوزاً. (طاهر، 1972، صفحة 124)
Gösteri	EREK METİN
	-Babam bir sürü çocuk yaptı da ne oldu, hiçbiri onu önemsemedi. Öldüğünde daha gencecikti . (Tahir, 2017, s. 26)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	“لم يكن عجوزاً” sözcük öbeği erek metne “daha gencecikti” ifadesiyle aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Birebir çevrisi “yaşlı değildi” olan “لم يكن عجوزاً” sözcük öbeği “daha gencecikti” olarak erek dil normlarına uygun ifade kalıplarıyla çevrilmesinin metnin akıcılığını sağlayarak erek okurda kendi dilinde bir yapıt okuduğu izlenimini uyandırdığı söylenebilir zira erek kültürde yerleşik mecazi ve deyimsel ifadelerin çeviride tercih edilmesi hikâyenin erek dilde üretilmiş yerli bir yapıt hissi uyandırmasında etkili olmuştur.

Örnek 31:

المظاهرة	KAYNAK METİN
	(تنهدت) – أنت تفهمني تمامًا. -نعم؟ -أقول لك أنت تفهمني تمامًا، زوجي لا يفهمني ولا أحد يفهمني ولكن أنت تفهمني تمامًا. (طاهر، 1972، صفحة 125)
Gösteri	EREK METİN
	-(İç çekti) Beni gerçekten anlıyorsun. -Pardon? - Beni gerçekten anlıyorsun, dedim. Eşim beni anlamıyor, kimse beni anlamıyor ama sen, beni gerçekten anlıyorsun. (Tahir, 2017, s. 27)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	Türkçe eşdeğerliği “evet” olan “نعم” ifadesi “pardon” kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Sözcüğü sözcüğüne bir çeviri olması durumunda kaynak metindeki ifadeyle yaratılan etki erek metinde tam olarak sağlanamayabilirdi. Aynı etkiyi yaratabilmek için çevirmenin, kaynak metindeki ifadeyi erek kültürde benzer bir ifade kalıbıyla karşıladığı görülmektedir.

Örnek 32:

المظاهرة	KAYNAK METİN	
	الكلب!.. ماذا لو أعطاني ميراثي؟ (طاهر، 1972، صفحة 126)	
Gösteri	EREK METİN	
	Köpek herif! Ne olurdu mirastaki hakkımı verseydi? (Tahir, 2017, s. 28)	
Newmark'ın Stratejileri	Ekleme	Açıklama
	“Herif” sözcüğü erek metne eklenmiştir.	“ميراثي” ifadesi “mirastaki hakkım” kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Kaynak metinde yazılı olan “ميراثي” ifadesi sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde **mirasım** olmasına rağmen metnin bağlamı itibariyle denilmek istenen mirastaki hakkıdır. Çevirmenin **mirasım** sözcüğünü açıklamaması durumunda erek okurun kafasında bir belirsizlik durumu oluşabileceğinden çevirmenin böyle bir yöntem izlediği söylenebilir. Çevirmenin erek metnin “anlaşılabilirlik” esasını ön planda tutarak kavramı açık bir şekilde vermesi erek okur odaklı tutumundan dolayı Toury'nin “kabul edilebilir” yaklaşımı kapsamında değerlendirilir.

Örnek 33:

	KAYNAK METİN		
	<p>في مقدمتها كانوا يحملون نعشًا أجلسوا فيه دمية خشبية تلبس (فانلة) بلون فانلة الفريف المهزوم، وأخذ البعض حول النعش يقلدون صراخ النسوة ويتلوون بحركات مبالغ فيها وهم يلوحون بالمناديل، ومن خلفهم كانت جماعة أخرى تحمل رجلاً ممزق القميص أخذ يلوح بيده متشنجًا ويقول "خمسة" فيردون عليه معًا "الواحد" ثم يقول "والخبيبة" فيردون "بالويبة". (طاهر، 1972، صفحة 127)</p>		
المظاهرة	EREK METİN		
	<p>Ön taraflarda bir tabut taşıyorlardı, tabutun üstüne de yenilen takımın forma renklerinden bir elbise giymiş ahşap bir bebek oturtturmuşlardı. Tabutun etrafında duranlardan bazıları, abartılı hareketlerle kıvırtarak kadınları taklit edip çığlık atıyor, mendillerini sallıyordu. Onların arkasındaki diğer bir grup ise üzerinde yırtık pırtık gömleği olan bir adam taşımaktaydı. Adam elini savurarak "beş" diye bağıyor, diğerleri hep bir ağızdan "bir" diye karşılık veriyordu ona. Sonra adam yine bağıyordu "fiyasko", diğerleri yanıtlıyordu "hezimet". (Tahir, 2017, s. 28-29)</p>		
Gösteri	EREK METİN		
	<p>Ön taraflarda bir tabut taşıyorlardı, tabutun üstüne de yenilen takımın forma renklerinden bir elbise giymiş ahşap bir bebek oturtturmuşlardı. Tabutun etrafında duranlardan bazıları, abartılı hareketlerle kıvırtarak kadınları taklit edip çığlık atıyor, mendillerini sallıyordu. Onların arkasındaki diğer bir grup ise üzerinde yırtık pırtık gömleği olan bir adam taşımaktaydı. Adam elini savurarak "beş" diye bağıyor, diğerleri hep bir ağızdan "bir" diye karşılık veriyordu ona. Sonra adam yine bağıyordu "fiyasko", diğerleri yanıtlıyordu "hezimet". (Tahir, 2017, s. 28-29)</p>		
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik / Eş anlamlılık	Kültürel eşdeğerlik	Çok bileşenli tahlil
	Aynı cümle içerisinde iki defa geçen "فانلة" kelimesi, erek metinde, ilk olarak "forma" sonra da "elbise" kavramıyla karşılanmıştır.	"ممزق" ifadesi "yırtık pırtık" kavramıyla karşılanmıştır.	"والخبيبة بالويبة" deyimini erek metinde "fiyasko" ve "hezimet" ifadeleriyle karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Yeterli

Genellikle ince pamuk ipliğinden dokunmuş, ten üzerine giyilen iç çamaşırı veya yumuşak yünden örülmüş veya dokunmuş, hafif ve gevşek (kumaş) anlamlarına gelen fanila- فانلة sözcüğü İtalyanca kökenli olup Türkçe ve Arapçaya asıl anlamıyla geçmiştir. Mısır lehçesine özgün kullanımı ise sporcuların giydikleri tek tip giysiyi işaret eder. Kaynak metinde art arda iki defa geçen فانلة kelimesinin birincisi erek metne

eşdeğeriyle aktarılırken ikincisi tekrara kaçmamak nedeniyle genel bir ifadeyle aktarılmıştır.

Türkçe eşdeğeri parçalanmış, yırtık, yırtılmış olan **ممزق** ifadesi erek metne biri anlamlı biri anlamsız ikileme olarak, “yırtık pırtık”, aktarılmıştır. Erek metinde bu ve bunun gibi ifadelerin kullanılması erek kültür okuyucusuna metnin kendi dilinde oluşturulduğu hissini uyandırmaktadır. Çevirmenin, çeviri sürecinde takındığı bu tavır onun erek dil ve kültür odaklı yaklaşıma yakın bir tutum sergilediğini gösterir.

Erek metne “fiyasko, hezimet” olarak aktarılan **والخيبة بالويبة** deyiminin geliş hikâyesi şu şekildedir; Halife Memûn zamanında (813-833) Mısır büyük bir tarım alanından ibaretti. Mısırlı çiftçilerin tahıllarını ölçmek için kullandıkları, ortalama 24 kg alan kap “**ويبة-veybe**” olarak adlandırılıyordu. O zamanlar vergi ve cizye kati bir şekilde zorunluydu. Vergi vermeyenler hapslere gönderiliyor ve işkence ediliyordu. 1 veybe buğday çeyrek dinara yükseldi (O zamanda büyük bir meblağa tekabül ediyordu.). İnsanlar dayanamayacak duruma geldi ve halifenin askerlerini kovdular gitmeyenlere de baş kaldırdılar. Beşmûriyyîn olarak adlandırılan bu isyan ilk başta halk tarafından galibiyetle sonuçlandı. Tarih kitaplarında bu isyan Abbasilere karşı bir isyan olarak yazılmaktadır. Dumyât ve Reşîd bölgeleri arasında kalan Beşmur bölgesi halkının yaptığı isyan olarak onların adıyla anılmaktadır. Halife Memûn valisine baş kaldırış olduğunu duyunca büyük bir ordu hazırlayıp Beşmur’a gönderdi, halkın arasındaki hainler sayesinde isyan bastırıldı. Bu isyan üzerine Mısır halkı **الخيبة بالويبة** sözünü söylediler. Hayal kırıklığı anlamına gelen **الخيبة** kelimesi **بالويبة** ile anılmaya başlandı. Veybe’nin pahalı olmasından yakınan halk daha büyük bir hezimete uğradığı için bir olay karşısındaki büyük bir hayal kırıklığı yaşandığında bu ifadeyi kullanmaya başladılar (Abdu'r-Rezzâk, 2019). Çevirmen kültürel ögeyi anlam çevirisi yaparak erek metne aktarmıştır.

Örnek 34:

المظاهرة	KAYNAK METİN	
	ومن خلف هؤلاء كان رجل يمسك عصا ويرقص على أنغام المزمار البلدي والرق. (طاهر، 1972، صفحة 127)	
Gösteri	EREK METİN	
	Bunların arkasında ise elinde bastonla başka bir adam duruyor, klarnet ve def nağmeleri eşliğinde dans ediyordu. (Tahir, 2017, s. 29)	
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik	İşlevsel eşdeğerlik
	“المزمار البلدي” kavramı “klarnet” ifadesiyle karşılanmıştır.	“الرق” ifadesi “def” kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli

Türkçe eşdeğeriği **Zurna** olan ve Mısır'da “المزمار البلدي **el-Mizmâru'l-Beledi**” çalgı aleti Türkiye'de olduğu gibi Fas'tan Çin'e kadar uzanan iklim kuşağındaki her ülkede kullanıldığı bilinmektedir.

Ayrı-ayrı türleri olan zurna Orta Doğu ve Kafkasya halkları arasında yayılmıştır. Farsça “düğün neyi” anlamındaki **sûr-nây** kelimesinden geldiği öne sürülür. Türk mûsikisinde daha çok halk mûsikisi ve mehter mûsikisinde kullanılır. Fonetik bakımından bu ada benzeyen dünyanın pek çok yerinde bu tip çalgılara rastlanmaktadır. Özbekistan, Tacikistan, Kırgızistan, Küveyt, İran ve Afganistan'da **sûrnây**, Keşmir'de **surnaî**, Pakistan ve Hindistan'da **sunâ / sahnâî**, Sumatra ve Malezya'da **serunai**, Çin'de **suona**, Kuzey Yunanistan ve Bulgaristan'da **zourna**, Libya ve Tunus'ta **zakra**, Arnavutluk'ta **surle**, Suriye, Irak, Türkiye, Ermenistan, Dağıstan, Azerbaycan ve Gürcistan'ın bazı bölümlerinde **zurna** kelimesi kullanılmaktadır.

Bilinen en eski örneğine eski Mısır enstrümanları arasında rastlanan zurnanın tarihi Orta Asya ve Avrupa'daki antik dönem uygarlıklarına kadar gitmektedir. Milâttan önce V. yüzyılda Antik Yunan'da kullanılan “aulous” ve Roma döneminde kullanılan “tibia” adlı çift kamışlı çalgılar Avrupa müzelerinde bu ailenin günümüze gelebilen ilk örnekleridir. Önceleri Türkler'de surnây ve nây-i Türkî adlarıyla anılmıştır. İbn Sînâ *Kitâbü'ş-Şifâ* 'ında, Abdülkâdir-i Merâgî *Câmi' u'l-elhân* ve *Maķâşidü'l-elhân* adlı eserlerinde surnâydan söz etmektedir. Zurnanın, Güney kültür çevresi Mısır ve Memlük devleti mehterlerinde arabî türü, Kuzey-Türk kültüründe Kazan, Kırım ve Orta Avrupa'da Kuman Türkleri arasında, İran-Türk kültür çevresinde acemî ve âsafî

türleri kullanılmış, Kırgız-Türk kültüründe askerî mehterlerin baş çalgısı olmuştur.” (*TDV İslâm Andiklopedisi*, 2013, s. 513-514)

Arap – Türk ortak kültür ögesinin Fransızca kökenli “klarnet” kelimesiyle karşılanması kültürel ögenin kaybolmasına yol açmıştır.

الرق çiftler çiftler on zili bulunan def türüne verilen addır. Türkçede halk arasında zilli def veya tef olarak adlandırılmaktadır. TDK’da def olarak taratıldığında istenilen karşılığı bulunamamaktadır. Tef olarak taratıldığında ise “zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı” olarak açıklaması verilmektedir. Erek metne “def” olarak aktarılacak işlevsel eşdeğeri olmakta ancak tef olarak çevrilmesi durumunda kültürel eşdeğeri karşılanmış olabilirdi. Modern kültüre ait bir çalgı aleti olan zilli def/tef ve geleneksel kültüre ait bir çalgı aleti olan ve varlığını hâlâ sürdüren def kullanım yerleri bakımından farklılık göstermektedir. Günümüzde def dini törenlerde kullanılırken tef (zilli def) kutlamalarda ve eğlencelerde kullanılmaktadır. Defin Arap kültüründeki yerine gelecek olacaksak ilk önce defin nereden geleceğine bakmamız gerekir;

İslâm kaynaklarında, defi ilk icat edenin Tubal b. Lamek olduğu yolunda verilen bilgiler Ahd-i Atık’ten yapılmış hatalı ve eksik nakillere dayanmaktadır. Defin ilk defa Hz. Süleyman ile Belkıs’ın düğününde çalındığı (Evliya Çelebi, I, 622) veya Araplar tarafından icat edildiği şeklindeki rivayetler de söylentiden ibarettir. Ancak Ahd-i Atık’ta fazlaca anılması ve bugün de başta Araplar olmak üzere bütün Ortadoğu halkları tarafından çok sevilmesi, defin tarih boyunca en fazla Sâmîler arasında kullanıldığını göstermektedir. Ahd-i Atık’ta çeşitli vesilelerle anlatılan eğlence ve merasimlerdeki çalgılar içinde def geniş bir yer tutmaktadır. Ahid sandığının taşınmasında (II. Samuel, 6/5), bir zaferin kutlanmasında (I. Tarihler, 13/8), Kızıldeniz’i geçtikten sonra (Çıkış, 15/20-21) ve şükür gerektiren herhangi bir durumda santur, zurna, çenkle beraber veya yalnız olarak def çalındığından söz edilir. Ahd-i Atık’ta def, özellikle dinî törenlerde kullanılan bir alet görünümündedir ve mezmurların da def ve çenk eşliğinde veya yalnız defle raks ederek yahut başka sazları da çalarak birlikte söylendiği anlaşılmaktadır (Mezmurlar, 149-150). Tasvirî sanat eserleri üzerinde tesbit edildiğine göre İsrâiloğulları tarafından kullanılan deflerin biçimleri genellikle dört köşe veya yuvarlaklıktır.

Câhiliye şiirine fazlaca yansımamasına rağmen defin Araplar’ın hayatında önemli bir yeri vardı. Dinî törenlerde, savaşa gidiş ve hatta çarpışmalar sırasında, muzaffer bir kumandanın veya önemli bir şairin karşılanmasında, eğlence meclislerinde, düğünlerde ve yas törenlerinde kadınlar def eşliğinde şiirler terennüm eder, teganni yaparlardı. Arap müziğinin üç ana usulünden biri kabul edilen hezec genellikle defle icra edilirdi. Mekke, Medine, Tâif gibi şehirlerde kurulan panayrlardaki eğlencelerde def en gözde çalgı aletiydi. Medine’ye hicretinde Hz. Peygamber’i karşılayanlar arasında def çalan ve şiir okuyan genç

kızlarla çocuklar da vardı. Savaş sırasında kadınların def eşliğinde erkekleri teşvik eden şiirler söylemesi âdeti. Uhud Gazvesi'nde Ebû Süfyân'ın karısı Hind başkanlığındaki kadınların def ve “ekbâr ya'nî tubûl” denilen büyük deflerle Kureyş ordusunu savaşa teşvik ettikleri bilinmektedir (Vâkîdî, I, 225). Savaştan dönen kahramanların def çalarak karşılanması da eskiden beri Araplar'ın bir âdetiydi. Hz. Peygamber'in sağ salim ve muzaffer olarak seferden dönmesi halinde def çalıp şarkı söylemeyi adayan siyahî bir câriyeye izin verilmesi (*Müsned*, IV, 353; Ebû Dâvûd, “Eymân”, 22; Tirmizî, “Menâkıb”, 71) bu geleneğin devam ettirildiğini göstermektedir.

Evlilik ve sünnet merasimleri sırasında def çalarak eğlenmek Araplar'ın eski âdetlerindedir ve bu gelenek İslâmî dönemde de sürdürülmüştür. Çeşitli hadislerde özellikle nikâhın def çalınarak ilân edilmesinin istendiği görülmektedir. Hatta bazı hadislerden, evliliği gizli olmaktan çıkarması itibarıyla def çalmanın meşrû evlilikle gayri meşrû ilişkileri birbirinden ayıran bir alâmet olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır (bk. Wensinck, *el-Mu'cem*, “nkḥ” md.). Aynı konudaki bazı hadislerde **gırbâl** (kalbur) kelimesi kullanılmıştır ki Araplar kalbur veya eleğe benzediği için defi bu şekilde de adlandırmışlardı (İbnü'l-Esîr, III, 352). Hz. Peygamber'in himayesine aldığı kızlardan Fâria bint Ebû Ümâme'nin Nebî b. Câbir'le evlendirilmesi sırasında Resûlullah'ın Hz. Âişe'ye, ensarın eğlenceyi sevdiğini göz önünde tutarak düğüne def çalan ve şiir söyleyen muganniyelerin gönderilip gönderilmediğini sorması (Buhârî, “Nikâh”, 63; krş. *Tecrid Tercemesi*, XI, 302), Araplar arasında düğün eğlencelerinde def çalmanın yaygınlığı hakkında yeterince fikir vermektedir. Gelin, güveyin evine kız arkadaşları tarafından def eşliğinde götürülür ve eve varıldığında şiirler söylenirdi.” (*TDV İslâm Ansiklopedisi*, 1994, s. 83-85)

Örnek 35:

المظاهرة	KAYNAK METİN
	أما الأطفال الصغار والصبية فكانوا يجرون حول المظاهرة ويهللون وهم يلبسون جلابيب وبنطلونات قصيرة عفرها التراب، بينما أمسك بعضهم بقطع من الطباشير وحملوا طلاء وراحوا يكتبون على الأرض، ويندفعون نحو كل حائط يرونه ليكتبوا بخط متعرج (خمسة لواحد) "1-5" .. "1-5". (طاهر، 1972، الصفحات 127-128)
Gösteri	EREK METİN
	Küçük çocuklar ve gençler ise neşeyle bağırarak gösterinin arkasından koşmaktaydı. Cellabiyeler ve toza bulanmış kısa pantolonlar giymişlerdi; bazıları ellerinde bir parça tebeşir tutuyor, boya taşıyor ve yerlere yazılar iliştiriyordu. Gördükleri her duvara fırlayıp eğri büğrü bir yazıyla beş-bir yazıyorlardır. "5-1"... "5-1". (Tahir, 2017, s. 29)
Newmark'ın Stratejileri	Aktarım
	"جلابيب" ifadesi erek metne "cellabiyeler" olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Erek kültüre yabancı bir kavram olan Cellabiye "aktarım" yöntemiyle erek metne taşınmış ve bir önceki hikâyede açıklaması dipnotla verildiği için çevirmen tekrardan dipnot düşmemiştir (Örnek 18). (Tâhir, 1972, s. 33)

Örnek 36:

المظاهرة	KAYNAK METİN	
	<p>-لقد قتلناهم، لقد... (قال إننا فعلنا بهم شيئًا بذيئًا جدًا). فقلت له بحماس: نعم، لقد... قال: لن يلعبوها بعد اليوم. فقلت: كيف يجدون الشجاعة؟ لقد انتهوا تمامًا. (طاهر، 1972، صفحة 128)</p>	
Gösteri	EREK METİN	
	<p>-Onları darmaduman ettik, onları... (Gerçekten de onlara çok rezil bir şey yaptığımızı ifade etti.) Coşkuyla karşılık verdim: “Evet, onları...” “Bugünden sonra bir daha oynayamazlar,” dedi. “Nasıl cesaret edebilirler ki?,” dedim. (Tahir, 2017, s. 30)</p>	
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik
	<p>“لقد قتلناهم” sözcük öbeği erek metne “onları darmaduman ettik” şeklinde aktarılmıştır.</p>	<p>“لقد انتهوا تمامًا” ifadesi “kökleri kazındı” kavramıyla erek metne taşınmıştır.</p>
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi, kaynak metindeki ifadeler erek metinde erek dil normları ön planda tutularak erek kültürde benzer ifade ve deyim kalıplarıyla karşılanmıştır. Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde Türkçe eşdeğerliği “onları öldürdük” olan “لقد قتلناهم” deyimini erek kültürde benzer bir ifade olan, argo ve kaba ifadeler kapsamında değerlendirilen “onları darmaduman ettik” tabiriyle karşılanarak erek dil ve kültür normlarına uyarlanmıştır. Bundan başka, sözcüğü sözcüğüne çeviride Türkçe eşdeğerliği “Onlar tamamen bitti” olan “لقد انتهوا تمامًا” ifadesinin “kökleri kazındı” olarak erek dil normlarına uygun ifade kalıplarıyla çevrilmesinin Türk okurunda kendi dilinde bir yapıt okuduğu izlenimini uyandırdığı söylenebilir.

Örnek 37:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	يحدث هذا خمسة أيام في الأسبوع، يحدث هذا في مدينة أجنبية في الشمال. حين أنزل في الصباح كثيرا ما أجد على محطة الأتوبيس فتاة شقراء في خدها طابع الحسن، بمجرد أن تراني قادمة من بعيد تحول وجهها للناحية الأخرى. لا تنظر في وجهي أبدا مهما طال وقوفنا. (طاهر، 1984، صفحة 7)
	EREK METİN
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	Kuzeyde, yabancı bir şehirde haftada beş kez yenilenir bu. Sabahleyin evden çıktığımda, çoğu zaman, otobüs durağında yanağında bir beni olan ve benim geldiğimi uzaktan görür görmez başını diğer tarafa çeviren sarışın bir kızla karşılaşırım. Orada ne kadar uzun durursak duralım yüzüme bir kez olsun bakmaz. (Tahir, 2017, s. 33)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik “طابع الحسن” ifadesi erek metne “ben” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve Tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Birebir çevirisi **güzellik pulu** olan **طابع الحسن** ifadesinin Türkçe eşdeğerliği **gamzedir**. Özel olarak çenenin orta hattında I ya da Y şeklinde, hafif noktadan derin bir çukura kadar oluşan gamzeleri işaret etmektedir. Başka bir kullanımı da ağız çevresinde bulunan ve Türk kültüründe **güzellik beni** olarak adlandırılan bendir.

Örnek 38:

بالأمس حلمت بك	KAYNAK METİN
	في هذا الأسبوع أهداني فتحي، زميلي في العمل كتابًا عن الصوفية. (طاهر، 1984، صفحة 8)
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN
	Bu hafta içerisinde iş yerinden arkadaşım Fethi, bana tasavvufla ilgili bir kitap hediye etti. (Tahir, 2017, s. 33)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“الصوفية” ifadesi erek metne “tasavvuf” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve Tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Arapça asıllı bir kelime olan ve Tanrı'nın niteliğini ve evrenin oluşumunu varlık birliği anlayışıyla açıklayan dinî ve felsefi akım (tdk.gov.tr) anlamına gelen **tasavvuf** aynı kelime kökünden türetilerek Türkçeleştirilmiş **sofuluk**, **sufilik** olarak kullanımları da mevcuttur.

Örnek 39:

بالأمس حلمت بك	KAYNAK METİN
	في الصباح ذهبت إلى العمل. كنت سريعاً ونشيطاً لأقاوم البرد، ولكن في محطة الأتوبيس كانت شقراء هناك وحولت وجهها. دهشت من نفسي لأنني أهتم بذلك وقلت ملعون أبوها . (طاهر، 1984، صفحة 9)
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN
	Sabahleyin işe gitmek için evden çıktım. Soğuğa karşı dirençli olmak için hızlı ve hareketliydim. Ancak o sarışın kız yine otobüs durağındaydı ve birden yüzünü bana çevirdi. Canı cehennemeydi . Bu meseleyi neden bu kadar önemseydiğime şaşırıyordum. (Tahir, 2017, s. 34)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	“ملعون أبوها” sözcük öbeği erek metne “Canı cehennemeydi” şeklinde aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Lanet olsun babasına anlamına gelen **ملعون أبوها** ifadesi erek kültürde geçerli bir kullanım olmaması itibarıyla çevirmen **canı cehennemeydi** olarak erek metne aktarmıştır. Babaya lanet etmek geçerli bir kullanım olmamakla birlikte “lanet olsun” ifadesi erek kültürde çokça kullanılan argo ifadeler arasına girmektedir. **Canı cehennemeydi** ifadesi daha çok Hollywood film tercümelelerinde yaygınca kullanılan bir sözcük öbeği olduğu için okura çeviri kokusu vermektedir. **Lanet olsun** alternatif çeviri olarak düşünülebilir.

Örnek 40:

	KAYNAK METİN		
بالأمس حلمت بك	وقبل أن أدخل المكتب توقفت لأنفض الثلج عن شعري وعن معطفي. اصطدم بي شخص من الخلف. التفت، وكانت هي فتاة المحطة التقت نظرانا لشوان وتمتمنا في نفس الوقت بالاعتذار ثم تخطتني واندفعت إلى المكتب. وقفت في طاور قصير أمام شباك تسجيل الرسائل الذي لم يفتح بعد. (طاهر، 1984، صفحة 10)		
	EREK METİN		
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	Postaneye girmeden önce saçlarımın ve paltomun üstündeki kararı silkelemek için durmuştum ki birisi arkadan bana çarptı. Dönüp baktığımda bunun duraktaki kızın ta kendisi olduğunu gördüm. Birkaç saniyeliğine bakiştık ve aynı anda hızlıca birbirimizden mırıldanarak özür diledik; sonra o, beni bırakarak hızla postaneye girdi. Ben de içeri girerek henüz açılmamış taahhütlü posta gişesinin önündeki kısa kuyrukta beklemeye başladım. (Tahir, 2017, s. 35)		
	Betimleyici eşdeğerlik	Çıkarma	Ekleme
Newmark'ın Stratejileri	“المكتب” ifadesi erek metne “Postane” olarak aktarılmıştır.	“تسجيل” ifadesi erek metinden çıkarılmıştır.	“Taahhütlü” kavramı erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Yeterli	Yeterli

İtalyanca *posta* ve Farsça *hane* kelimelerinden türeyen **postane** sözcüğünün Arapça eşdeğeri مكتب البريد'dir. Hane anlamının verildiği kelime مكتب, posta anlamının verildiği kelime ise بريد'dir. Kaynak metinde belirli bir yer olduğunu gösteren belirlilik eki (ال) ile birlikte المكتب ifadesi kullanılmaktadır. Çevirmen, metnin bağlamından yola çıkarak hane, ofis veya büro anlamlarına gelen المكتب sözcüğünü postane olarak erek metne aktarmıştır.

Türkçe eşdeğeri **posta kayıt gişesi** olan شباك تسجيل الرسائل sözcük öbeğinden **kayıt** anlamına gelen تسجيل kelimesi erek metinden çıkarılmış olup yerine **taahhütlü**

kavramı eklenmiştir. Metinde gönderinin taahhütlü olup olmadığına işaret eden bir gösterge bulunamamıştır.

Örnek 41:

		KAYNAK METİN	
	بالأمس حلمت بك	رجع إلى المدخل وقد تكوم عليه ثلج جيد ثم نظر إلى بشيء من الغضب وقال أنت أجنبي، ليس كذلك؟ هزئت رأسي وقال عندكم أوغاد بهذا الشكل؟ لا يتوقفون حتى مع هذا الثلج؟ (Tahir, 1984, صفحة 11)	
		EREK METİN	
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm		Tekrar benim yanıma döndü, üstü yine kar olmuştu. Öfke ile bana bakarak “Sen yabancısın öyle değil mi?” diye sordu. Başımı salladım. “Sizin orada da böyle piçler var mı? Bu karda bile durmuyorlar.? dedi. (Tahir, 2017, s. 36)	
		Çıkarma	Ekleme
Newmark’ın Stratejileri		“أوغاد” ifadesi erek metinden çıkarılmıştır.	“Piçler” kavramı erek metne eklenmiştir.
Newmark’ın Sınıflandırması		Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı		Yeterli	Yeterli

Şerefsiz, alçak, serseri anlamlarına gelen **وغد** ifadesinin çoğulu olan **أوغاد** kavramı erek metinde **piçler** olarak tercüme edilmiştir.

Örnek 42:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	في المكتب قال لي رئيس الأجنبي وهو يلوح بيديه "شوية.. شوية"، وكان يعتقد أن هذا يعني بالعربية أنني جننت متأخرًا. (طاهر، 1984، صفحة 11)
Dün Gece	EREK METİN
Rüyamda Seni Gördüm	Büroda yabancı patronum ellerini sallayarak bana “Şuwayye... Şuwayye...” ³ dedi. İşe geç geldiğimi Arapça anlatmaya çalışıyordu. ³ Mısır lehçesinde “yavaş yavaş” anlamına gelir. (Tahir, 2017, s. 36)
	Aktarım / Açıklama
Newmark’ın Stratejileri	“شوية.. شوية” Arapça ifade erek dildeki özgün okunuşu korunarak transliterasyon ile erek metne aktarılmış ve dipnotla açıklama getirilmiştir.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Yeterli

Çevirmen, metnin anlam bütünlüğünü dikkate alarak, özellikle Arapça olarak söylenildiği ifade edilen ikilemi transliterasyon ile erek metne taşımıştır. Arapça ifadeyi söyleyen kişinin yabancı olduğu göz önüne alınarak transliterasyonu İngilizce olarak yapılmıştır. Erek okur kafasında soru işareti kalmaması amacıyla ise dipnotla Arapça ifadeye açıklık getirilmiştir.

Örnek 43:

KAYNAK METİN			
بالأمس حلمت بك	وعندما قابلت فتحي سألتني أن كنت قد قرأت في الكتاب، قلت لا. هز رأسه في حزن وقال خسارة، روحك شفافة. ثم دفع سبابته في صدري وقال يمكن أن ينبت بستان في صدرك. (طاهر، 1984، صفحة 12)		
EREK METİN			
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	Fethi'yle karşılaştığımda ise bana kitabı okuyup okumadığımı sordu. "Hayır," dedim. Üzülererek kafasını salladı, "Yazık, ruhun gıdasını alamamış ," dedi. Sonra işaret parmağını göğsüme bastırarak, " Gönlünü bir gül bahçesine dönüştürebilir misin?" diye sordu. (Tahir, 2017, s. 36)		
	Çıkarma	Ekleme	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri	"روحك شفافة" ifadesi erek metinden çıkartılmıştır.	"Ruhun gıdasını alamamış" ifadesi erek metne eklenmiştir.	"يمكن أن ينبت بستان في صدرك" öbeği erek metne "gönlünü bir gül bahçesine dönüştürmek" olarak erek metne aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli	Kabul edilebilir

Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde **şeffaf ruh** anlamına gelen الروح الشفافة ifadesi Arapçada kişinin diğer dünyayla iletişim kurmasını sağlayan ruhsal duyuların varlığını ifade eder. Kalbin temiz ve saf olması durumunda ruhun, kendisinin tanımlamasıdır. Erek kültür ve erek dilde tam bir karşılığı bulunamayan ifade için **kalbi temiz** kavramı işlevsel eşdeğeri olarak tercih edilebilir.

Seçilen ikinci örneğin, يمكن أن ينبت بستان في صدرك, birebir çevirisi **göğsünde bir bostan yetiştirebilirdir**. Çevirmen, Mevlana'nın divanında söylediği gibi; "Gönlü, canı yelpazele, darmadağın olmuş, daralıp kalmış **gönlü** ferahlandır; zindanda kalmış şu canlara zindanı **gül bahçesi** yap." (Gölpınarlı, 1971, s. 163) **gönül ve gül bahçesi** ifadelerini tercih ederek kültürel eşdeğerini karşılamıştır.

Örnek 44:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	بالرغم من ذلك كان لا بد من النزول، ففوضت أمري إلى الله ومن قبيل الاحتياط لبست جوربين ثقيلين. (طاهر، 1984، صفحة 14)
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN
	Yine de aşağı inip kendimi Allah'a emanet etmeliydim . Kurnazlık yaparak iki kalın çorap giymiştim. (Tahir, 2017, s. 38)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“فوضت أمري إلى الله” ifadesi erek metne “Kendimi Allah'a emanet ettim” olarak taşınmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

فوض fiili teslim etmek, emanet etmek; devretmek, bırakmak anlamlarına gelmektedir. Kaynak metinde geçen **فوضت أمري إلى الله** sözcük öbeği **işimi Allah'a havale ettim** anlamına gelmektedir.

Öncesinde soğuktan dolayı kendisinin üşüyeceğini ve yerde biriken kardan dolayı nasıl yürüyeceğini düşünerek söylediği bu ibareden yola çıkarak çevirmen **kendimi Allah'a emanet ettim** olarak çevirmiştir.

Örnek 45:

KAYNAK METİN		
بالأمس حلمت بك	وعندما دخلت كانت كل الغسالات مشغولة وهناك سيدة عجوز من أهل البلد تجلس منتظرة على كرسي وإلى جوارها كيس ثيابها. (طاهر، 1984، صفحة 14)	
EREK METİN		
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	İçeri girdiğimde tüm makineler doluydu. Sandalyede oturmuş bekleyen, yanında elbise torbası olan mahalle sakinlerinden yaşlı bir kadın vardı. (Tahir, 2017, s. 38)	
Newmark'ın Stratejileri	Çıkarma	Ekleme
	“أهل البلد” kavramı erek metinden çıkarılmıştır.	“Mahalle sakinleri” ifadesi erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli

Kaynak metinde anlatılmak istenen, oturan yaşlı kadının olayın geçtiği ülkenin vatandaşı olduğudur. **Mahalle sakinleri** ibaresinde milliyetinin ne olduğuyla alakalı herhangi bir gösterge bulunmamaktadır. Hikâyenin kahramanı da aynı mahalle sakinlerinden ancak hikâyenin geçtiği ülkenin vatandaşı değildir. Olayın devamında yaşlı kadın, Afrikalı bir gence ırkçı söylemlerde bulunacağı için burada seçilmiş olan kültürel ögenin kültürel eşdeğeriyle tercüme edilmesi önem arz etmektedir. **Yerli halktan** veya **buralı** ifadeleri tercih edilebilir.

Örnek 46:

بالأمس حلمت بك	KAYNAK METİN		
	قال بالأمس حلمت أنني قابلت معاوية بن أبي سفيان وأني كنت أتوسط عنده للصلح مع سيدنا الحسين فغضب معاوية وقال ضعوه في السجن مع طه حسين، لكنني استطعت أن أهرب وركبت تاكسي فوجدت نفسي في ميدان العتبة. (طاهر، 1984، صفحة 18)		
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN		
	Dün rüyamda Muaviye b. Ebi Sufyan 'ı gördüm. Hüseyin Efendimiz ile onun arasındaki barışı sağlamak için aracılık yapıyordum. Ancak Muaviye birden sinirlendi ve bunu Taha Hüseyin 'le ⁴ aynı hücreye atın, diye bağırdı. Ama ben kaçmayı başardım ve hemen bir taksiye atladım. Bir de baktım ki Atebe Meydanı 'na gelmişim. ⁴ Taha Hüseyin, (1889- 1973) Mısırlı yazar ve eleştirmen. (Tahir, 2017, s. 41)		
Newmark'ın Stratejileri	Aktarım	Kültürel eşdeğerlik	Aktarım
	Muaviye b. Ebi Sufyan olarak aktarılmıştır.	”سيدنا الحسين“ kavramı erek kültürde benzer bir ifadeyle, “Hüseyin efendimiz”, karşılanmıştır.	Erek dilde karşılığı ve çevirisi olmayan “ميدان العتبة” erek metne transkripsiyon edilerek taşınmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam	Kişisel merak ve tutkular	Kamu Hayatı
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Kabul edilebilir	Yeterli

Türkçe eşdeğerliği Sufyan'ın babasının oğlu Muaviye, **Muaviye معاوية بن أبي سفيان**

b. Ebi Sufyan, kavram olarak İslam dini aracılığıyla Arap kültüründen Türk İslam kültüründe tanınır olmuş bir kullanımdır. Arap kültüründe anne ve baba en büyük erkek çocuklarının adının yanına annesi/babası eklenerek hitap edilmekteydi.

İslam dininin son elçisi olan Hz. Muhammed'in torunu olan **Hüseyin**, kızı Fatıma ve Dördüncü Halife olan Ali bin Ebu Talip'in ikinci oğludur. Kaynak metinde **سيدنا الحسين** olarak geçen ifade erek metne **Hüseyin efendimiz** olarak aktarılarak kültürel eşdeğerini bulmuştur. Sözlükte “efendi, bey, önder, sahip, faziletli, kerim” gibi anlamlara gelen **seyyid** kelimesi (çoğulu **sâdât**) Kur'ân-ı Kerîm'de “toplumda seçkin bir yere sahip olan kimse” (Âl-i İmrân 3/39) ve “kadının kocası” (Yûsuf 12/25)

manasında yer alır. Kelime Hz. Peygamber’in hadislerinde sözlük anlamında sıkça kullanılır (Wensinck, *el-Mu‘cem*, “syd” md.). Seyyid terim olarak “şerefli, asil soylu, onurlu, kutsal, mübarek” mânasına gelen **şerîf** ile (çoğulu **eşrâf, şürefâ**) birlikte “nesl-i pâk-i Muhammedî’ye mensup olup yüceltmış olan” anlamında Hz. Peygamber’in Hz. Ali ile Fâtıma’dan doğan torunlarıyla onların soyundan gelenler için unvan olarak kullanılmıştır. Hem baba hem anne tarafından Hz. Ali’nin soyundan gelenlere aynı zamanda “seyyidü’s-sâdât” (tabâtabâ) denilir (*Tâcü’l-‘arûs*, “tbtb” md.; *EI²* [İng.], III, 950).

Mısır Kahire’de bir meydan adı olan **Atabe**, özel bir ad olarak, erek metinde olduğu gibi korunmuştur. Kültüre özgü olan özel adlar diğer kültürlerde karşılığı ve çevirisi olmadığından çeviri sürecinde genellikle aktarım yöntemiyle olduğu gibi erek metne taşınırlar. Özel adların oldukları gibi aktarım yönteminin benimsenmesine bağlı olarak erek metin aracılığıyla Türk okuruna taşınmıştır. Böylece, kavram erek okura ulaştırılmıştır.

Örnek 47:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	قلت له ماذا كنت تفعل قبل الحلم؟ قال كنت أتمرن على الآلة الكاتبة الإفريقية. (طاهر، 1984، صفحة 19)
	EREK METİN
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	“Yatmadan önce ne yapıyordun,” diye sordum. “ Frenk daktilosu ⁵ üzerinde çalışıyordum,” dedi. ⁵ Londra göçmeni iki mısırlı tarafından tasarlanan ilk Arapça daktilo, “Frenk daktilosu” şeklinde adlandırılıyordu. Frenk Daktilosu olarak adlandırdıkları bu alete Arapça harfleri eklediler ve 1914’te Haddâd ismiyle ilk Arapça daktilo ortaya çıktı. (Tahir, 2017, s. 41)
Newmark’ın Stratejileri	Yerileştirme / Açıklama
	“Frenk daktilosu” kavramı erek metne taşınmış ve dipnotla açıklanmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury’nin Yaklaşımı	Yeterli

Örnek 48:

KAYNAK METİN		
بالأمس حلمت بك	في المساء ذهبت إلى السينما. كان الفيلم لاترافياتا. وقفت في المدخل أنظر خروج الحفلة وأتمنى بدفء الزحام؟ كنت أتفرج على صور الفيلم، أرى كيف تصور المخرج غادة الكاميليا. (طاهر، 1984، صفحة 19)	
EREK METİN		
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	Akşamleyin sinemaya gittim. Film, La Traviata 'yla ⁶ ilgiliydi. Kapının eşiğinde durup töreni beklemeye koyuldum. Kalabalıktan korunmaya çalışarak film afişlerine bakıyor ve Kamelyalı Kadın 'ın yönetmeninin nasıl biri olduğunu düşünüyordum. ⁶ Guiseppe Verdi'nin ünlü Fransız yazar Alexandre Dumas'ın ünlü eseri Kamelyalı Kadın romanından uyarlanarak yazdığı, prömiyeri 1853 yılında Venedik'te yapılmış olan 3 perdelik operası. (Tahir, 2017, s. 42)	
Newmark'ın Stratejileri	Kabul gören standart çeviri / Açıklama	Kabul gören standart çeviri
	“لاترافياتا” ifadesi “La Traviata” olarak erek metne aktarılmış ve dipnotla açıklanmıştır.	“غادة الكاميليا” ifadesi erek metine “Kamelyalı Kadın” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Kabul edilebilir

İtalyanca olan **La Traviata** bir opera eseri olarak dünyada özgün diliyle ün salmıştır. Kaynak metne birebir Arapça transkripsiyonu yapılarak aktarılmış olup erek metinde de aynı strateji uygulanmıştır. Yazarın kaynak metinde bir açıklama getirmemesiyle birlikte çevirmen dipnot vermiştir.

Kaynak metinde **غادة الكاميليا** olarak geçen eserin orijinali Fransızca olup adı La Dame aux camélias'dır. Alexandre Dumas tarafından yazılmış olan romanın ilk baskısı 1848 yılında yapılmıştır. Batı dünyasının ilgiyle karşıladığı La Dame aux Camélias romanı Türk edebiyatında da rağbet görmüştür. Tanzimat devrinin ilk roman tercümeleleri arasında yer alan eser ilk olarak Ahmet Mithat Efendi (1297/1881) tarafından *Ladam O Kamelya* olarak tercüme edilmiştir. Sonra sırasıyla M. Vasıf (1327/1911), Mustafa Nihat Özön (1937), Mithat Cemal Kuntay (1937), Zahir Güvemli (1959), Reşat Nuri Gültekin (1950-1951), Tahsin Yücel (1963, 2013)

tarafından çevrilmiştir. (Durgun, 2019, s. 77-78) Son tercümelerinde Kamelyalı kadın olarak çevrilmiştir.

Arapçada غادة ifade edilen kelimenin Türkçe eşdeğeri nazenin; cilveli, nazlı, narin, ince yapılı, genç, taze, yosma kız; küçük hanım, genç güzel kadın; dilber, körpe dal gibi anlamlara gelmektedir.

Örnek 49:

		KAYNAK METİN	
	بالأمس حلمت بك	تذكرت بيتا من الشعر يقوله هاملت عن الممثل الذي يبكي على مأساة بطلته، من تكون له ومن يكون لها حتى يبكي عليها؟ ثم هزت رأسها وتقول: من تكون غادة الكاميليا لنا ومن نكون لها حتى نحزن عليها كل هذا الحزن؟ (طاهر، 1984، صفحة 20)	
		EREK METİN	
	Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	Bir beyit hatırladım; Hamlet, sevgilisi için ağlayan bir adamdan dolayı “Ona ne Hekuba’dan, ondan Hekuba’ya ne? Yine de ağlıyor onun için...” diyordu. Sonra başını sallamaya başladı ve “Bize ne Kamelyalı Kadın’dan ya da bizden Kamelyalı Kadın’a ne? Yine de üzüyoruz onun için,” dedi. (Tahir, 2017, s. 43)	
		Öykünme	Kabul gören standart çeviri
	Newmark’ın Stratejileri	“بيت” ifadesi beyit olarak erek metne taşınmıştır.	من تكون له ومن يكون لها حتى يبكي عليها؟ mısraları erek metne “Ona ne Hekuba’dan, ondan Hekuba’ya ne? Yine de ağlıyor onun için...” olarak aktarılmıştır.
	Newmark’ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular
	Toury’nin Yaklaşımı	Yeterli	Kabul edilebilir

William Shakespeare’in ölümsüz eseri Hamlet İngilizce özgün adı ile *The Tragical History of Hamlet, Prince of Denmark*, 1599 ile 1601 yılları arasında yazılan temasında trajediyi işleyen oyunudur. Türkçeye ilk çevirisi 1881 yılında Mehmet Nadir Bey tarafından yapılmıştır.

Kaynak metinde geçen bölüm 2. perdenin 2.sahnesinde Hamlet'in **monoloğundan** bir parçadır. Yazar, şiirden bir beyit بيتا من الشعر olarak yazmış ve çevirmen de şiirden ifadesini çıkararak bir beyit olarak erek metne aktarmıştır. Tiyatro eserlerinde kullanılan terimler gereği alıntı yapılan bölüm monolog olarak adlandırılmaktadır. Çevirmen öykünme stratejisini kullanarak yeterli bir çeviri yapmıştır. **Monoloğundan bir parça** alternatif çeviri olabilir.

Willian Shakespeare'in Hamlet adlı eserinden verilen alıntı İngilizceden Arapçaya serbest bir çeviri anlayışıyla çevrilmiştir. Ve asıl metinde geçen Hecuba çıkartılarak gizli özne olarak bahsedilmiştir. İngilizce asıl metin şu şekildedir;

What's Hecuba for him, or he to Hecuba?

That he should weep for her? (Shakespeare, 1997, 1703 (2.2.536-37))

Arapçada ise Türkçeye birebir çevrilmesi durumunda karşımıza çıkan tablo şu şekilde olacaktır;

O(kadın) kim o(erkek) için ve o(erkek) kim o(kadın) için ki o(kadın) için ağlasın(erkek).

Çevirmen böyle bir kayıp yaşanmaması için özgün metne dönüş yapmış veya Türkçe kaynaklarda yapılan tercümelerine başvurmuştur.

Örnek 50:

بالأمس حلمت بك	KAYNAK METİN	
	كان أبي قسا بروتستانتيا وقد علمنا أن نحب المسيح وأن نحب كل الناس في المسيح. (طاهر، 1984، صفحة 21)	
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN	
	Babam, Protestan bir rahipti. Bize İsa'yı ve onun nazarında bütün insanları sevmemiz gerektiğini öğretmişti. (Tahir, 2017, s. 44)	
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik	Kabul gören standart çeviri
	“المسيح” kavramı erek metinde “İsa” olarak karşılanmıştır.	“في المسيح” ibaresi erek metinde “onun nazarında” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Kaynak metinde geçen **Mesih** المسيح kavramı erek metne **İsa** olarak aktarılmıştır.

Mesîh kelimesinin aslı Ârâmîce **meşîha**, İbrânîce **mâşiahtır**. Sâmi dillerde müşterek olan kelimenin fiil kökü Arapça'da **meseha**, Asur dilinde **maşâhu**, Ârâmîce ve İbrânîce'de **mâşâh** olup “el sürmek, elle sıvazlamak, boyutunu anlamak için eli bir şeyin üzerine koymak, yağ sürmek, yağla mesh etmek” anlamındadır (Gesenius, s. 602; Koehler – Baumgartner, II, 643-645; V, 1922-1923). Mesîh terim olarak “yağ sürülmüş, yani yağla meshetmek suretiyle bir işe hasredilmiş, dinî bir görevi ifaya elverişli hale getirilmiş, dinî bir görevle vazifelendirilmiş, Tanrı'nın bir görev tevdi etmek üzere el koyduğu kişi” mânasına gelmektedir. Kelime Grekçe'ye **christos**, Latince'ye **christus** olarak geçmiştir (DB, IV/I, s. 1032; IV/II, s. 1808).

Müslüman dilcilerin çoğu, Kur'an'da on bir yerde ve sadece **Hz. İsa**'nın adı veya lakabı şeklinde geçen Mesih'in Arapça bir kökten geldiğini kabul etmekle birlikte kelimenin aslının İbrânîce, Ârâmîce veya Süryânîce olduğunu ileri sürenler de vardır (Zemahşerî, I, 430; Fahreddin er-Râzî, VIII, 49). Kelime, Arapça olduğunu kabul edenlerden bazılarına göre “gezmek, dolaşmak” anlamındaki “seyh” kökünden türetilmiştir; “mesh” kökünden geldiğini kabul edenlere göre ise kelimenin yukarıda verilen Sâmi dillerdeki ortak mânalarının dışında “silme, su ile meshetmek, temizlemek, düzlemek; yalan söylemek” gibi anlamları da vardır (*Lisânü'l-'Arab*, “msh” md.). İslâm kaynaklarındaki rivayetlere göre Hz. İsa'ya bu ad çok gezdiği, dokunmak suretiyle hastaları iyileştirdiği, yağla mesh edilmiş olarak doğduğu, doğduğunda şeytan ilişmesinden korunması için Cebrâil'in kendisine kanadıyla dokunduğu, güzel yüzlü olduğu için verilmiştir (Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, “msh” md.; Taberî, VI, 414). İleride gelecek bir kurtarıcı inancı gerek ilkel ve millî gerekse

büyük dinlerde mevcut olup beklenen bu kurtarıcı çeşitli isimlerle adlandırılmaktadır; bunlardan biri de mesîhtir.

Mesîh telakkisi Yahudilik'te çok köklü bir inanç olup yahudi âmentüsünün temel unsurlarından biridir. Gerek Eski Ahid'de yer alan ve çeşitli şahıslar tarafından ifade edilen ileride gelecek kurtarıcı müjdesi gerekse yahudilerin seçkin halk oldukları inancı ve bu inançla çelişen tarihî olaylar onlarda bir kurtarıcı beklentisi doğurmuştur. Yahudilere göre beklenen mesîh henüz gelmemiştir. **Hıristiyanlar** ise yahudilerin bekledikleri mesîhin **Hz. İsa** olduğunu kabul etmekte, ona çeşitli nitelikler atfetmekte ve ikinci defa geleceğine inanmaktadırlar.” (TDV İslâm Andiklopedisi, 2004, s. 306)

Kültürel öge olarak seçilen ikinci örnek **المسيح في** ifadesinin Türkçe karşılığı

Mesih nazarında anlamına gelmektedir. Çevirmen, aynı cümle içerisinde geçtiği için Hz. İsa'ya atıf yapmış ve **onun nazarında** olarak tercüme etmiştir.

Örnek 51:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	قالت - وذلك الكتاب الذي أرسلته من عندي البريد. ذلك الكتاب ذو الغلاف المزخرف، ما هو؟ (طاهر، 1984، صفحة 22)
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN
	-Peki ya, şu postayla gönderdiğiniz kitap? Kapağı tezhipli o kitap neyin nesi? (Tahir, 2017, s. 45)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “المزخرف” kavramı erek metine “tezhipli” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Kaynak metinde geçen yaldızlı, süslü, süslenmiş, işlemeli anlamlarına gelen **مزخرف** ifadesi, erek metne **tezhipli** olarak aktarılmıştır. Yazma kitaplarda, sayfaların yaldız ve boya ile bezenmesi, yaldızlama (tdk.gov.tr) anlamına gelen tezhip, Arapça kökenli bir kelime olup, altınlamak manasına gelmektedir. Günümüzde daha çok dini bir nitelik taşıyan tezhip, kitap bezeme sanatlarına verilen genel addir.

Örnek 52:

		KAYNAK METİN			
بالأمس حلمت بك		<p>-مثل الرهبان؟</p> <p>-ليس تماما. ولكنني في الواقع لا أستطيع أن أشرح.</p> <p>لم أقرأ كتبهم ولا أفهمهم كثيرا.</p> <p>-وأنت ما هي أفكارك؟</p> <p>سكت.</p> <p>استأنفت هي الكلام وقالت - في الأوقات تمنيت أن أعتنق الكاثوليكية وأن أصبح راهبة.</p> <p>أحببت أيضا القديس فرانسوا الأسيسي الذي كان يحب الفقراء والمرضى. في الواقع أني أحتفظ بصورته في غرفتي رغم أن أمي لا تحب ذلك. (طاهر، 1984، صفحة 23)</p>			
		EREK METİN			
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm		<p>-Keşişler gibi mi?</p> <p>-Tam olarak değil. Doğrusu bunu size tam olarak açıklayamam. Kitaplarını hiç okumadım, çok da fazla anlamam.</p> <p>- Peki ya siz ne düşünüyorsunuz?</p> <p>Sustum.</p> <p>O ise konuşmaya devam etti.</p> <p>-Bir zamanlar Katolik mezhebine girip bir rahibe olmayı düşünüyordum. Fakirleri ve hastaları gözeten Assisili François'e⁷ de hayrandım. Hatta annemin sevmemesine rağmen bir ikonasını da odamda tutuyordum.</p> <p>⁷Aziz Fransua, Fransisken Tarikatı'nın kurucusu olan keşiş, sonradan Hristiyan azizi. (Tahir, 2017, s. 45)</p>			
		Düzenleme	Açıklama	Ödünleme / Açıklama	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri		“الرهبان” kavramı erek metine “keşişler” olarak aktarılmıştır.	Mezhep kelimesi erek metne eklenmiştir.	القديس kavramı erek metin içerisinde çevrilmeyerek açıklamada telafi edilmiştir.	“صورة” ifadesi erek metine “ikona” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması		Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı		Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

رهبان (ج) راهب manastır hayatı yaşıyan kişi, rahip anlamlarına gelmekte birlikte verilen örnekte bir keşişten bahsedilmektedir. Keşiş olarak Arapçada قسيس، فس (ج) kelimesi kullanılmasına rağmen yazar راهب ifadesini tercih etmiştir. Çevirmen ise düzenleme yaparak **keşiş** olarak erek metne aktarmıştır.

اعتنق fiili herhangi bir din, inanç veya ideolojiye bağlanmak, intisap etmek ve girmek anlamına girmektedir. Çevirmen Katolik ifadesinden sonraki kapalılığı gidermek için açımılama yaparak **mezhep** sözcüğünü erek metne eklemiştir.

Kaynak metinde صورة olarak geçen ve erek metne **ikona** olarak çevrilen kelime resim, şekil, suret anlamlarına gelmektedir. Metinde geçtiği yer ve kast edildiği anlam gereğiyle çeviri esnasında en uygun düşen kelime tercih edilmiştir. Kökeni Grekçeye dayanan İkon kelimesi eikonel kelimesinden gelir ve tasvir, benzerlik, resim ve portre anlamlarına gelmektedir. Eikona kelimesi Anadolu Grekçesinde eikonaa şeklinde ifade edilir ve ikona olarak okunur. Ayrıca kelimenin benzerlik anlamındaki eikein sözcüğü ile de ilgisi vardır. İkona, Ortodoks kültüründe İsa'nın, Meryem'in, azizlerin, meleklerin ve kutsal olayların resmedildiği duvarlara ya da ahşap levhalar üzerine yapılan tasvirlerdir. İkonalar çoğunlukla ahşap üzerine yapılmasına karşın mermer, maden, fildişi gibi çeşitli levhalar üzerinde de görülebilir. (Yönetici, 2018)

Örnek 53:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	قلت له هذا الكلام يخيفني ولا يعزني. أريد شيئاً محددًا. كيف وصلت أنت إلى هذا التوازن والسلام؟ قال ألغيت إرادتي وسلمتها لصاحب الأمر. (طاهر، 1984، صفحة 26)
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	EREK METİN
	-Bu sözler beni korkutuyor; hem teselli de etmiyor. Özel bir şey istiyorum ben. Sen nasıl ulaştın bu dengeye, bu huzura? -Nefsimi dizginleyip Allah'a emanet ettim. (Tahir, 2017, s. 47)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik “ألغيت إرادتي وسلمتها لصاحب الأمر” sözcük öbeği erek metne “nefsimi dizginleyip Allah'a emanet ettim” şeklinde aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Tam olarak birebir çevrisi yapılamayan “ألغيت إرادتي وسلمتها لصاحب الأمر” sözcük öbeği “nefsimi dizginleyip Allah'a emanet ettim” olarak erek dil normlarına uygun ifade kalıplarıyla erek metne aktarılmıştır. Kaynak metinde **irade** إرادة olarak geçmekte ancak erek kültür ve erek dilde işaret ettiği anlam **nefistir**. Aşırı davranışları önlemek anlamına gelen dizginlemek fiiliyle beraber kullanarak kültürel eşdeğerliğini karşılamıştır.

Örnek 54:

	KAYNAK METİN
بالأمس حلمت بك	-تخزن للغراب وتخزن لغادة الكاميليا. ألا تحتم بأمرنا نحن البشر من لحم ودم؟ (طاهر، 1984، صفحة 33)
Dün Gece	EREK METİN
Rüyamda Seni	-Karga için üzülüyorsun, Kamelyalı Kadın için üzülüyorsun... Ama etten, kemikten yapılmış biz insanları hiç mi hiç önemsemiyorsun!?
Gördüm	(Tahir, 2017, s. 52)
	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın	
Stratejileri	“من لحم ودم” sözcük öbeği erek metinde “etten, kemikten” ifadesiyle karşılanmıştır.
Newmark'ın	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Sınıflandırması	
Toury'nin	Kabul edilebilir
Yaklaşımı	

Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde **etten ve kandan** anlamına gelen **من لحم ودم** ifadesi erek metne **etten ve kemikten** olarak kültürel eşdeğeriyle aktarılmıştır. Canlı anlamına gelen etten ve kemikten kavramı farklı formatlarda karşımıza çıkmaktadır. Örn; ete kemiğe bürünmek/dönüşmek (canlandırmak).

Örnek 55:

KAYNAK METİN			
بالأمس حلمت بك	توجهت نحوها. كانت صوراً قديمة. تلك الصور المائية التي يبدو فيها الداكن بنياً والفاتح رمادياً. كانت لمعهد الكرنك والدير البحري والأهرامات ولكنها أشارت إلى واحدة فيها رجل يجلس على سنام جبل يبرك على الأرض أمام الهرم. (طاهر، 1984، صفحة 37)		
EREK METİN			
Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm	Kadının yanına gittim. Fotoğraflar oldukça eskiydi. O kadar eskiydi ki siyah birisi kahverengi, açık renkli birisi ise gri gözüküyordu. Fotoğrafların içinde Karnak Tapınağı, ed- Deyru'l-Bahri ve Piramitler vardı; ancak o, bir adamı gösterdi bana. Piramitlerin önünde dizlerinin üstüne çökmüş bir devenin hörgücünde oturuyordu. (Tahir, 2017, s. 55)		
	Çıkarma	Aktarım	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri	المائية الصور ifade erek metinden çıkartılmıştır.	معبد الكرنك والدير ”البحري“ kavramları ”Karnak Tapınağı, ed- Deyru'l-Bahri” ifadeleriyle erek metne taşınmıştır.	”الأهرامات” ifade erek metne ”piramitler” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam	Kişisel merak ve tutkular	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli	Kabul edilebilir

Erek metinden çıkarılan **المائية الصور** ögesinin kelimesi kelimesine tercümesi **sulu**

fotoğraflar olarak karşımıza çıkmaktadır. Eski analog makinelerle çekilen filmlerinin yıkanmasına işaret etmektedir. Kültürel ögeyi çıkarılmadan alternatif çevirisi şu şekilde olabilir; “Bu banyolanmış siyah beyaz fotoğrafların koyu olanları kahverengi, açık olanları ise gri gibi gözüküyordu.”.

Örnek 56:

	KAYNAK METİN
في حديقة غير عادية	حين رأيت هلعها فكرت أن أقول لها إني أكذب ولكني خشيت عليها من صدمة ذلك الاعتراف أيضا. تماسكت ورسمت على وجهي حزنا وقلت: أظن أنها كانت صدمة عصبية. (طاهر، 1985، صفحة 122)
Pek De Alelade Olmayan Bir Bahçede	EREK METİN
	Tedirgin olduğunu görünce ona yalan söylediğimi itiraf etmeyi düşündüm ancak bu itirafın da onu sarsacağından korktum. Kendimi tuttum, yüzümde bir acı belirdi, “Galiba nörolojik bir travmaydı ,” dedim. (Tahir, 2017, s. 61)
Newmark’ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“صدمة عصبية” ifadesi erek metne “nörolojik bir travma” olarak aktarılmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Arapçada şok, sarsıntı, çarpma, tokuşma ve travma gibi birçok anlamı karşılayan **صدمة** ifadesi Türkçe tıp literatüründe en uygun karşılığı ile tercüme edilmiştir.

Örnek 57:

في حديقة غير عادية	KAYNAK METİN		
	هززت رأسي وسكت.. كانت أعصاب الكلاب وحالاتها النفسية هي أول ما طرأ على ذهني. (طاهر، 1985، صفحة 122)		
Pek De Alelade Olmayan Bir Bahçede	EREK METİN		
	Başımı sallayıp sustum... Köpeklerin travmaları ve hâletiruhiyeleri ilk aklıma gelen şeydi. (Tahir, 2017, s. 62)		
Newmark'ın Stratejileri	Çıkarma	Ekleme	Kültürel eşdeğerlik
	“أعصاب” ifadesi erek metinden çıkarılmıştır.	“Travmalar” sözcüğü erek metne eklenmiştir.	“الحالة النفسية” ifadesi erek metne “hâletiruhiye” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli	Kabul edilebilir

أعصاب الكلاب ifadesi **köpeklerin sınırları** anlamına gelmektedir. Sinir, Türkçede anatomik olarak “duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet” (tdk.gov.tr) anlamında, psikolojik olarak ise rahatsız edici, hastalık derecesine varan aşırı duyarlılık (tdk.gov.tr) anlamında kullanılmaktadır. Metinde anatomik sinirden bahsedildiği için ortaya çıkabilecek olan karışıklığı çözmek adına **sinir sistemi** olarak erek metne taşınabilir.

الحالة النفسية kavramının ise Türkçe eşdeğeri psikoloji ve hâletiruhiye olarak karşımıza çıkmaktadır. **Haletiruhiye**, hal ve ruh olarak iki Arapça kelimedenden meydana gelen ve hâlet-i ruhiye şeklinde Farsça tamlama ile oluşturulan Osmanlıca bir ifadedir. Günümüzdeki karşılığı ise Psikolojidir. Metnin modern bir metin olduğu ve çevirinin genelinde modern ifadelerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu perspektiften bakılacak olursa psikoloji olarak çevrilmesi daha uygun olabilir.

Uygulanan çeviri stratejilerine alternatif olarak, seçilen cümle, şu şekilde ifade edilebilir; “Köpeklerin sinir sistemleri ve psikolojileri ilk aklıma gelen şeydi.”.

Örnek 58:

	KAYNAK METİN
في حديقة غير عادية	وضعت يدها على صدرها وقالت: معذرة. أرجوك أن تعذرني. انا لا أقصد بالطبع. هناك أجنب وأجنب. ولكن أنت بالطبع؟؟ لا يمكن.. (طاهر، 1985، صفحة 123)
Pek De Alelade Olmayan Bir Bahçede	EREK METİN
	Elini göğsüne koyup “Özür diliyorum,” dedi. “Bağışlayın beni lütfen. Bunu kastetmedim tabii ki. Yabancı var, yabancı var. Ama tabii siz... Mümkün değil tabii...” (Tahir, 2017, s. 62)
Newmark’ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“هناك أجنب وأجنب” sözcük öbeği erek metinde benzer bir ifade kalıbı olan “yabancı var, yabancı var” kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Örnek 59:

	KAYNAK METİN
في حديقة غير عادية	أخذنا باخرة من القاهرة إلى الجنوب.. في الليل.. لا أنسى سحر ذلك المنظر.. القمر على النيل في الليل.. القمر على النيل الطويل إلى ما لا نهاية.. الظلمة في الجانبين والمركب يسبح في طريق طويل من النور. لا أعرف كيف أصف ذلك. ثم ذلك المعبد الجميل في الجنوب، معبد فوسنترن. (طاهر، 1985، صفحة 124)
	EREK METİN
Pek De Alelade Olmayan Bir Bahçede	-Kahire'den güneye giden buharlı bir gemiye binmiştik... Nil'in üstünde... Unutamıyorum o manzaranın büyüsunü. Geceleyin ay, Nil'in üzerine düşmüş... Ucu bucağı olmayan o Nil'in üstüne uzanmış boylu boyunca... Her iki kıyı da karanlık, ışıktan yapılma uzunca bir yolda ilerliyor gemi. Nasıl tarif etsem ki bilmiyorum. Sonra şu, güneydeki muhteşem tapınak, Fu Sintern Tapınağı. (Tahir, 2017, s. 63)
Newmark'ın Stratejileri	Betimleyici eşdeğerlik “باخرة” kavramı erek metinde “buharlı bir gemi” olarak açılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kamu hayatı
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Buharlı bir gemi şeklinde betimlenerek erek metne aktarılan باخرة ifadesine alternatif olarak su buharı gücüyle çalışan gemi (tdk.gov.tr) anlamına gelen **vapur** ifadesiyle de çevrilebilir.

Örnek 60:

	KAYNAK METİN
في حديقة غير عادية	أكون قد أعددت لها الشاي والفطائر وأعددت لهن أشياء كثيرة، وأعددت نفسي لكلام كثير، ولكن بعد أن نشرب الشاي معا وأسألها عن زوجها، لا يأتي الحديث. (طاهر، 1985، صفحة 129)
	EREK METİN
Pek De Alelade Olmayan Bir Bahçede	Çaylar, gözlemeler hazırlıyorum ona, bir sürü şey hazırlıyorum. Kendimi de ayarlıyorum hatta, bir sürü şey anlatmak için. Ne var ki, beraber bir çay içip kocasını sorduktan sonra ona, bir daha konuşmanın devamı gelmiyor. (Tahir, 2017, s. 67)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik “الفطائر” kavramı erek metne “gözlemeler” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Kaynak metindeki فطائر ifadesi erek metinde **gözleme** olarak karşılanmıştır. Yapılışı esnasında nüanslar bulunan iki hamur işi genel itibarıyla benzerlik göstermektedir. Suriye, Irak gibi civar Arap ülkelerinde فطائر çeşitleri daha çok poğaçayla örtüşürken Mısır'da gözleme ile katmer arası bir yiyecektir. Yağ ile incecik açılan hamur katlanarak sade olarak pişirilebileceği gibi iç hazırlanarak da pişirilebilmektedir.

Örnek 61:

	KAYNAK METİN
في حديقة غير عادية	كان وجه العجوز المتغصن مزرقاً ولكنها كانت تتنفس، فجريت إلى كشك التليفون القريب وأنا مازلت أصرخ: يا لوك لماذا لا تنبح؟ أيها الكلب لماذا لا تنبح؟ (طاهر، 1985، صفحة 132)
	EREK METİN
Pek De Alelade Olmayan Bir Bahçede	Kırışık yüzü masmavi olmuştu ama hâlâ nefes alıyordu. Hemen yakındaki telefon kulübesine koştum, hâlâ daha bağırdığımda, “Locke, neden havlamıyorsun? Seni gidi köpek, niye havlamıyorsun!?” (Tahir, 2017, s. 69)
Newmark’ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “كشك التليفون” ifadesi erek metne “telefon kulübesi” olarak aktarılmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Farsça asıllı köşk **كشك** kelimesi Arapçada ve Türkçede farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Türkçede asıl anlamıyla kullanılırken Arapçada gecekodu, kulübe veya küçük oda anlamlarında kullanılmaktadır. Örn. Bekçi kulübesi **كشك الحارس**, köpek kulübesi **كشك الكلب**, Gazete bayii **كشك الجرائد والمجلات** veya doğumhane **كشك الولادة** gibi yerlerde kullanılmaktadır.

Örnek 62:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	أسرت رقتها الشيخ عبد الله وقال لفريد على بركة الله . وفي أبريل 1925 سافرت مارتين إلى مرسيليا شبه مخطوبة لفريد. (طاهر، 1985، صفحة 10)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Marteena'nın inceliği onu adeta esir almış, sonunda Ferit'e Allah ikinizi de mutlu mesut etsin demişti. Marteena, 1925 yılının Nisan ayında Marsilya'ya Ferit'in nişanlısı olarak geri döndü. (Tahir, 2017, s. 71-72)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik "على بركة الله" ifadesi erek metinde "Allah ikinizi de mutlu mesut etsin" kavramıyla karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Hayırlı bir işin başlangıcında söylenen kutlama ifadelerinden birisi olan **على بركة الله** sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde, **Allah'ın bereketi üzerine** anlamı çıkmaktadır. Bereket Arapçadan Türkçeye aktarım yöntemiyle geçmiş ve bolluk, gürlük, ongunluk, feyiz, feyezan (tdk.gov.tr) anlamlarına gelmektedir. Arapça sözlüklerde ise bolluk ve mutluluk anlamları karşımıza çıkmaktadır.

Örnek 63:

انا الملك جنت	KAYNAK METİN	
	دفن الدكتور فريد همومه في العمل. من بين الأبحاث التي نشرتها له الجامعة الملكية في لندن بحث بعنوان "ملاحظات أولوية حول العلاقة بين ضعف الإبصار والتعرض لضوء الشمس المبهر: حالات من صعيد مصر" وبحث آخر عن "ظاهرة توقف إفراز الغدة الدمعية (المفرزة للدموع) لدى الفلاحين المصريين في قرية تونية". (طاهر، 1985، صفحة 10)	
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	EREK METİN	
	Doktor Ferit kaygı ve endişelerini işlerine gömdü. Öyle ki, çalışmalarının arasında Londra'daki Kraliyet Derneği tarafından yayınlanan iki araştırması da bulunuyordu: Biri, "Görme Bozukluğu ile Göz Kamaştırıcı Güneş Işığına Maruz Kalma İlişkisi Hakkındaki Ön Gözlemler: Yukarı Mısır Olguları" adıyla; diğer bir çalışması ise "Tonah Köyündeki Mısırlı Çiftçilerde Görülen Lakrimal Bezlerdeki Salgının Durdurulma Olgusu" başlığıyla yayınlanmıştı. (Tahir, 2017, s. 72)	
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik
	"ضعف الإبصار" kavramı "görme bozukluğu" şeklinde çevrilmiştir.	"الغدة الدمعية" ifadesi erek metne "lakrimal bezler" olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Yeterli

Sözcüğü sözcüğüne çevrildiğinde **görme zayıflığı** olarak karşımıza çıkan "ضعف" kavramı erek metne erek kültürde kullanıldığı şekilde, **görmek bozukluğu**, aktarılmıştır.

1932 yılını anlatan hikâyede zaman zaman modern tıp terimlerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Hikâye eskide yaşanmış bir olay döngüsünü ele alıyor olması nedeniyle o zamanlara denk gelen dilsel kullanımların seçilmesi daha doğru olacaktır. Tarih olarak Osmanlı Devleti'nin çöküşünden sonraki döneme denk gelmektedir. "الغدة الدمعية" ifadesinin kültürel karşılığı modern tıpta **lakrimal bezler** olmasına rağmen metnin eski bir zamanı ele alıyor oluşu **gözyaşı bezleri** olarak aktarılmasının daha uygun olacağı izlenimini vermektedir.

Örnek 64:

	KAYNAK METİN
انا الملك جنت	كان يشكو من التهاب في عينيه يبدأ مع الربيع، وعولج باستمرار على أنه رمد ربيعي دون جدوى. (طاهر، 1985، صفحة 10)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Fahri Paşa baharın gelmesiyle beraber gözlerinde başlayan iltihaplanmadan şikâyet ediyordu; öncesinde bahar iltihaplanmasından kaynaklı olduğu düşünülerek kendisi için gereksiz bir tedavi sürdürülmüştü. (Tahir, 2017, s. 72)
	Öykünme
Newmark'ın Stratejileri	“رمد ربيعي” kavramı “bahar iltihaplanması” olarak erek metne aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Alerjik bünyeli kişilerde daha fazla görülen ve zamanında tedavi edilmediğinde görme problemlerine yol açabilen konjonktivit özellikle bahar aylarında ortaya çıkmaktadır. 4 çeşidi bulunmakta ve metinde **رمد ربيعي** olarak geçen çeşidi **bahar keratokonjonktiviti** olarak tıp literatürüne geçmiştir. Gözde batma, sulanma, akma ve iltihaplanma gibi belirtileri bulunmaktadır. Halk arasında **göz nezlesi/alerjik göz nezlesi** olarak adlandırılmaktadır.

Örnek 65:

KAYNAK METİN		
انا الملك جئت	وعندما كُتِبَ الشفاء لفخري باشا على يد الدكتور فريد، نجح في وضع اسمه ضمن المرشحين لرتبة البكوية. (طاهر، 1985، صفحة 11)	
EREK METİN		
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Fahri Paşa'nın Doktor Ferit sayesinde şifa bulduğu duyulduğunda, Doktor Ferit de 'beylik rütbesi' için ismi geçen adayların arasına girmeyi başarmış oldu. (Tahir, 2017, s. 72-73)	
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik
	"باشا" ifadesi erek metinde "paşa" olarak karşılanmıştır.	"رتبة البكوية" kavramı "beylik rütbesi" olarak erek metne aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kamu hayatı	Kamu hayatı
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Osmanlı Devleti'nin çöküşü ve Mısır Krallığının kurulduğu tarihe denk gelen hikâyede Osmanlıca birçok ifade bulunmaktadır. Ortak kültür unsurları olması nedeniyle örnek olarak seçilen öğeler Türkçe Arapça dil çiftinde aynı dil göstergeleriyle ifade edilmektedir.

Örnek 66:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	فيبدو أنه مازال افتراضا أوليا جدا بحاجة إلى كثير من الجهد العلمي من الدكتور فريد، إلا إذا أثر هو بالطبع أن يتفرغ لدراسة أخرى أوثق اتصالا بطب العيون. (طاهر، 1985، صفحة 1)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Araştırma gerçekten de Doktor Ferit'in bilimsel çabalarına çokça gereksinim duyan bir ilk varsayım olarak görünüyordu; elbette doktorun kendisini diğer çalışmaya hasretmedikçe ve oftalmoloji ile daha içli dışlı olmayı tercih etmedikçe de böyle görünmeye devam edecekti. (Tahir, 2017, s. 73)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik "طب العيون" sözcük öbeği erek metne "oftalmoloji" ifadesiyle karşı gelmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Sözcüğü sözcüğüne çevrisi **göz bilimi** olan "طب العيون" ifadesi erek metne **oftalmoloji** olarak aktarılmıştır. Göz hastalıkları anlamına gelen oftalmoloji hikâyenin geçtiği tarih itibariyle **göz hastalıkları veya emraz-ı ayniyye** olarak çevrilmesi bağlam ve üslup açısından daha uygun olabilir.

Örnek 67:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	في السنوات الأولى كان يحطمني أن أرى مارتين ملقاة في تلك المصححة تتطلع إليّ ولا تعرفني. (طاهر، 1985، صفحة 12)
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	EREK METİN
	Marteena'nın o hastaneye yatırıldığı ilk yıllarda, bana bakıp beni tanımadığını görmek canımı yakıyordu. (Tahir, 2017, s. 74)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	“المصححة” kelimesi Türkçeye “hastane” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Arapçada **صحة (sağlık)** kelimesinden türeyen ve sağlık merkezi anlamına gelen **مصحة** kelimesi daha çok klinik, sağlık ocağı, sanatoryum anlamları için kullanılmaktadır. Metnin bağlamından yola çıkarak kullanıldığı yer itibariyle ifade, Osmanlı zamanında akıl hastalarının tedavi edilmesi için açılan **Darüşşifa** veya şimdiki adıyla **akıl hastanesi** olarak aktarılabilir.

Örnek 68:

		KAYNAK METİN			
انا الملك جنت		<p>ولكن ما إن تحرّجت وعدت حتى جاءها التيفود. كنت إلى جوارها كل دقيقة، أرطب جبينها بالثلج، أعطيتها الدواء الذي أعرفه. أقبلَ فمها كما لو كانت سُشفى لو انتقلت تلك الحمى منها هي إليّ أنا. ولما ماتت، تسربت من بين أصابعي العاجزة، سألت نفسي ما جدوى الطب؟ ما جدواه إن كان لا يستطيع على الأقل أن ينظم عشوائية الموت حين يأتي في غير أوانه؟ أي فخر أن نعرف كل التشخيص ولا نعرف إقامة العدل؟ وقرت أيامها أن أنهي كل تلك اللعبة بطريقة معقولة. وقرأت في مجلة علمية عم بعثة من علماء الأنثروبولوجيا تسافر لأواسط إفريقيا فتطوعت فيها طبيبا. ذهبنا إلى قبائل لم يعرف غير الأطباء السحرة. هناك لامست المجدومين. لدغتي حشرات كانت أسرابها الهائلة تطير في الجو كأعمدة سوداء من دخان. أصابني الحمى وجاءني التسمم ولكنني رغم ذلك رجعت. (طاهر، 1985، صفحة 13)</p>			
		EREK METİN			
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...		<p>Ama ben mezun olur olmaz annem tifo yakalanmıştı. Bir an olsun yanından ayrılmıyordum, alnını buzla ıslatıp bildiğim her türlü ilacı veriyordum ona. Sanki öyle yaptığımda iyileşecekmiş gibi, sanki bu humma, bu ateş ondan bana geçecekmiş gibi, alnını, yanaklarını öpüyordum. Vefat ettiğinde, aciz parmaklarımın arasından akıp gittiğinde kendime tıbbın ne yararı olduğunu sordum. Ölüm zamansızca gelip çattığında, en azından onun rastgeleliğini düzenleyemiyorsa eğer ne yararı var ki? Her tanıyı bilip de adalet sağlamayı bilmememiz ne de büyük gururdur amma? İşte o günlerde tüm bu oyunu makul bir şekilde bitirmeye karar vermiştim. Bilimsel bir dergide Orta Afrika'ya gidecek olan bir antropolog heyeti hakkındaki yazıyı okudum, gönüllü bir doktor olarak aralarına katıldım ben de. Büyücü doktorlardan başka bir şey bilmeyen kabilelerin yanlarına gittik. Orada cüzzamlı insanlara dokundu. Dumandan kapkara sütunlar gibi sürüler halinde havada uçuşan börtü böcekler sokmuştu beni. Sıtmaya yakalanmış, zehirlenmişim, sonunda yine geri döndüm. (Tahir, 2017, s. 75)</p>			
		Kültürel eşdeğerlik	Betimleyici eşdeğerlik	Betimleyici eşdeğerlik	İşlevsel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri	“التيفود” ifadesi erek metne “tifo” olarak aktarılmıştır.	“تلك الحمى” sözcük öbeği “bu humma, bu ateş” olarak çevrilmiştir.	“المجدومين” kavramı “cüzzamlı insanlar olarak” taşınmıştır.	“الحمى” kelimesi “sıtma” ile karşılanmıştır.	
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam	Sosyal yaşam	
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	

Arapça Türkçe dil çiftinde aynı dil göstergeleriyle ifade edilen tifo, erek dilde karahumma veya enterik ateş olarak da bilinmektedir. En yaygın kullanımı ise tifodur. Humma ateşli hastalık sıtma nöbeti anlamlarına gelmektedir. Türkçede kullanılan Arapça kelimelerden biri olan humma erek metin içerisinde **bu humma bu ateş** olarak betimlenmiştir.

Cüzzam, tıbbi adı ile lepra; halk arasında alaten veya miskin hastalığı olarak da bilinmektedir. Bu hastalığa yakalanan kişiler için de cüzzamlı ifadesi kullanılmıştır. Çevirmen cüzzamlı demekle yetinmeyerek betimleme yaparak insanlar ifadesini eklemiştir.

Seçilen 4. kültürel ögenin öncesinde metinde kendisinin de tam olarak ne olduğunu bilmediği böceklerin ısırıldığı ve ardından hummaya tutulmuştur. Yazar bunu, حمى Humma olarak ifade ederken çevirmen kelimenin sıtma nöbeti anlamına gelmesinden ve böcek ısırmasından dolayı hastalanmasından dolayı erek metne, anofel türü sivrisineğin sokmasıyla insandan insana bulaşan, titreme, ateş ve ter nöbetleriyle kendini gösteren bir hastalık (tdk.gov.tr) olan **sıtma** (الملاريا **Malarya**) olarak aktarmıştır.

Örnek 69:

	KAYNAK METİN
انا الملك جنت	قال شدوان إنه قطع الصحراء من مطروح إلى السودان ويعرف طرق القوافل القديمة، يستطيع أن يدلّه على الآبار الموجودة والآبار التي نضبت. (طاهر، 1985، صفحة 14)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Bunun üzerine Şedvan, Matruh'tan Sudan'a kadar çölü aşmış geçtiğini, eski kervan yollarını bildiğini ve onu çölde bulunan kurumuş, kurumamış bütün su kuyularına ulaştırabileceğini söyledi. (Tahir, 2017, s. 76)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “طرق القوافل” sözcük öbeği “kervan yolları” ifadesiyle aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kamu hayatı
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Konvoy, kabile, kervan anlamına gelen القوافل kelimesi erek metnin bağlamına uygun olarak **kervan** şeklinde çevrilmiştir.

Örnek 70:

KAYNAK METİN		
انا الملك جئت	حذره شدوان من أنه إذا ترك طريق القوافل في تلك المنطقة فهناك تيه في الصحراء. (طاهر، 1985، صفحة 14)	
EREK METİN		
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Şedvan, o bölgede kervan yolundan ayrılacak olursa eğer, çölün karadelikleri olduğu konusunda onu uyardı. (Tahir, 2017, s. 76)	
Newmark'ın Stratejileri	Çıkarma	Ekleme
	“تیه” ifadesi erek metinden çıkartılmıştır.	“Kara delik” ifadesi erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Çevresel unsurlar	Çevresel unsurlar
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Yeterli

Türkçe sözlüklerde çöl, labirent ve kibir anlamlarına geldiği yazmakla beraber kaynak metinde geçtiği anlam itibarıyla belirli bir eşdeğeri bulunmamaktadır. تيه kelimesi çeviri esnasında genel olarak açıklanmakta, çıkartılmakta veya yakın bir anlamı kullanılmaktadır. Kelime, Maide suresi 26. Ayette fiil formatında geçmektedir;

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

Allah şöyle icabet etti: "O halde, onlar o topraklardan kırk yıl mahrum yaşayacak ve **şaşkın şaşkın** malum arazide **dolaşmaya** mahkûm olacaklar: Artık bu sapkın halk için kendini üzme!"

Alternatif çeviriler; “Şedvan, o bölgede kervan yolundan ayrılacak olursa eğer, **çöl -de yolunu şaşırabilecekleri/ -de kayıp olabilecekleri/ -ün dönüşü olmayan tehlikeli yerlerle dolu olduğu** konusunda onu uyardı.”.

Örnek 71:

	KAYNAK METİN		
انا الملك جئت	تلك كانت قافلة الدكتور فريد: أربعة حمّالين من رجال الصحراء اختارهم فخري باشا. (طاهر، 1985، صفحة 15)		
	EREK METİN		
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Doktor Ferit'in kafilesi böylece oluşmuş oldu: Fahri Paşa'nın bedevilerin arasından seçtiği dört hamal. (Tahir, 2017, s. 77)		
Newmark'ın Stratejileri	Eş anlamlılık		
	“رجال الصحراء” kavramı erek metne “bedeviler” olarak aktarılmıştır.		
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam		
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir		

Erek dilde birebir karşılığı “çöl adamları” olan “رجال الصحراء” ifadesi “bedeviler” eşanlamlı kavramıyla karşılanmıştır.

Örnek 72:

	KAYNAK METİN		
انا الملك جئت	نصح شوان أيضا بالسمن البلدي لأن رجال الصحراء يحبونه. هوم مجففة ولحوم مقددة ولبن مجفف. (طاهر، 1985، صفحة 15)		
	EREK METİN		
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Şedvan bir de inek yağı almak gerektiğini, bedevilerin bunu çok sevdiğini tembihledi. Bunların yanı sıra kurutulmuş ve kürlenmiş etler ile süt tozu . (Tahir, 2017, s. 77)		
	İşlevsel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri	“السمن البلدي” ifadesi erek metne “inek yağı” olarak aktarılmıştır.	“هوم مجففة ولحوم مقددة” sözcük öbeği “kurutulmuş ve kürlenmiş etler” olarak çevrilmiştir.	“لبن مجفف” kavramı “süt tozu” şeklinde erek metne taşınmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam	Kişisel yaşam	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Kültürel eşdeğeri sade yağ/saf yağ olan “السمن البلدي” ifadesi erek metne inek yağı olarak aktarılmıştır.

Örnek 73:

	KAYNAK METİN
انا الملك جنت	واحتفظ الدكتور فريد ببعض جنيهات ذهبية في حزامه للطوارئ. (طاهر، 1985، صفحة 15)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Bir de Doktor Ferit’in acil durumlar için kemerinde sakladığı altın cüneyhler ⁸ . ⁸ Mısır para birimi. (Tahir, 2017, s. 77)
Newmark’ın Stratejileri	Yerileştirme / Açıklama Çoğul bir formatta olan “جنيهات” ifadesi tekil formata dönüştürülüp - ler eki getirilerek “cüneyhler” olarak erek metne aktarılmış ve de dipnot düşülmüştür.
Newmark’ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury’nin Yaklaşımı	Yeterli

Mısır Lirası veya daha genel kullanımıyla Mısır Poundu (EGP) kaynak metinde geçtiği şekilde transkripsiyon edilerek aktarılmış ve çevirmen dipnot düşmüştür.

Örnek 74:

انا الملك جئت	KAYNAK METİN
	ولما ذهب فريد أخيرا للحصول على تصريح السفر من جنكنز باشا قائد حرس الحدود، شرح له الضابط الإنجليزي، الذي يلبس طربوشا ويفتل شاربه الأشيب إلى أعلى، أنواع الأقارب والتعابين التي تسكن الصحراء العربية والأمصال المضادة لها. (طاهر، 1985، صفحة 16)
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	EREK METİN
	Sonunda Ferit yolculuk için ruhsat almaya sınır muhafızları komutanı Jenkins Paşa'ya gittiğinde, başına bir fes geçirip ağaran bıyıklarını yukarıya doğru eğirmiş olan İngiliz subayı, ona Arap çölünde yaşayan enva-i çeşit akrep ve yılanlar ile bunların panzehirlerini anlatmaya başladı. (Tahir, 2017, s. 77)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“طربوش” kavramı erek metne “fes” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Türkiye Mısır ortak kültür öğelerinden biri olan “fes” Arapçada **طربوش** olarak adlandırılmaktadır. Çevirmen, çeviri esnasında erek dildeki karşılığı olan fes ile karşılaşmıştır.

Örnek 75:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	حاذاه شدوان فوق جمله وقال له إنه يتمنى لو انتهوا من كل شيء قبل أن تبدأ زوابع الرمال في أمشير، فقال الدكتور فريد ضاحكا، إنه يتمنى لو انتهوا قبل ذلك بكثير. (طاهر، 1985، صفحة 17)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Devesini Ferit'in devesiyle aynı hizaya getiren Şedvan, “ Emsir ¹⁰ ayındaki kum fırtınaları başlamadan önce her şeyi bitirmiş oluruz inşallah,” dedi Ferit’e; Doktor Ferit ise gülerek, çok daha erken bitirmiş olmayı umduğunu söyledi. ¹⁰ Mısır Kıpti takviminin, 8 Şubat ile 9 Mart arasına denk gelen altıncı ayı. (Tahir, 2017, s. 79)
Newmark’ın Stratejileri	Aktarım / Açıklama “أمشير” ifadesi “emsir” olarak erek metne aktarılmış ve dipnot düşülmüştür.
Newmark’ın Sınıflandırması	Çevresel unsurlar
Toury’nin Yaklaşımı	Yeterli

Emsir kavramı aktarım yöntemiyle erek metne taşınmıştır. Kaynak metinde herhangi bir açıklama getirilmemiştir. Çevirmenin ise dipnot düşerek kavramı erek metne aktardığı görülür.

Örnek 76:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	في سيوة لم يكن الكابتن باتريك يميل للمزاح مثل جنكنز. (طاهر، 1985، صفحة 20)
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	EREK METİN
	Siva'da bulunan Yüzbaşı Patrick, Jenkins gibi şakacı bir adam değildi. (Tahir, 2017, s. 82)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“الكابتن” kavramı erek metne “yüzbaşı” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Sosyal yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

İtalyanca asıllı bir kelime olan **Captain** kaynak metinde الكابتن şeklinde yazılmaktadır. Arapçada bir spor takımını yöneten kişi anlamına gelmektedir. Ancak kaynak metinde kelimenin asıl anlamı olan; askeri rütbelerden ‘yüzbaşı’ olarak kullanılmıştır. Yazarın biçemine uyarak yabancı kültür ögesinin aktarılması durumunda (Türkçeye kaptan olarak çevrilmesi durumunda) ortaya çıkacak olan anlam karmaşasından dolayı çevirmen kültürel eşdeğerini tercih etmiştir.

Örnek 77:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	لو يذهب إلى الاستراحة الحكومية التي يبني فيها، لكنه سار مخلفا وراءه البيوت الطينية وأشجار النخيل والآبار التي تصنع حولها بحيرات صغيرة تتألأ بنجوم بارقة في الليل. (طاهر، 1985، صفحة 22)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Geceyi geçirdiği belediye konağına girmedi; kerpiç evleri, hurma ağaçlarını ve etrafında, gecenin içinde pırıl pırıl yıldızlarla parıldayan küçük gölcükler oluşan su kuyularını arkasında bırakarak yürüdü. (Tahir, 2017, s. 83)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “البيوت الطينية” sözcük öbeği erek metne “kerpiç evler” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Türkçeye birebir çevirisi **çamurdan evler** olan البيوت الطينية kırsal bölgelerdeki eski geleneksel evleri ifade etmektedir. Türkiye’de bu tür yapılar, çamur yerine kalıplara dökülerek güneşte kurutulan saman ve balçık karışımı olan **kerpiç** ile yapılmaktadır.

Örnek 78:

	KAYNAK METİN
انا الملك جئت	وفي الكرنك إذ تضع رأسها على كتفه وهما يعبران بهو الأعمدة ثم تتركه فجأة، تلف حول نفسها، تشرئب برأسها وتدور بعينيها مع تيجان الزهور العملاقة ثم تقول والدموع تملأ عينيها لم تخدعتني؟ (طاهر، 1985، صفحة 22)
	EREK METİN
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	Ve Karnak'ta, revakların altından geçerken başını omzuna yaslıyor, sonra birdenbire bırakıyor onu, kendi etrafında dönüyor, başındaki dev çiçeklerden oluşan taçlar da onunla beraber, yaşlar gözlerinde toplanmış, “Niye kandırdın beni?” diyor. (Tahir, 2017, s. 84)
Newmark'ın Stratejileri	Öykünme “بهو الأعمدة” kavramı erek metne “revaklar” olarak çevrilmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Dünyaca meşhur bir turistik mekân olan بهو الأعمدة Türkiye’de **Büyük Hipostil Salonu** olarak ün salmıştır.

Örnek 79:

انا الملك جنت	KAYNAK METİN قال استغرق ذلك الأمر من الفرنسي سنين طويلة على حجر رشيد. (طاهر، 1985، صفحة 34)
Ve İşte Ben, Kral, Geldim...	EREK METİN “Şu Fransız da Rosetta Taşı ’nı çözmek için yıllar yılı didinmişti,” dedi, “Bir faydası yok.” (Tahir, 2017, s. 94)
Newmark’ın Stratejileri	Öykünme “حجر رشيد” kavramı erek metne “Rosetta Taşı” olarak çevrilmiştir.
Newmark’ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Türkiye’de hem **Rosetta Taşı** hem de **Reşid Taşı** olarak bilinmektedir. 1799 yılında Napoleon’un isteği üzerine Mısır’ın Reşit bölgesinde yapılan kazıda bulundu. Bu siyah granit taş eşsiz kılansa üzerinde 3 farklı dille yazılmış metin bulunmasıydı: En başta hiyeroglif yazısı, ortada Mısır halkı tarafından kullanılan “demotik” denilen basit hiyerogliflik yazı ve en alttaysa Antik Yunanca bir metin vardı. Taş, 118 cm. yüksekliğinde, 70 cm. eninde ve 30 cm. kalınlığındaydı. Hiyeroglif yazısının şifresi çözüldüğü taş olarak tarihe geçmiştir.

Kolayca çözülen Antik Yunanca yazılı metin diğer ikisi için umut olmuştur. Ortadaki “demotik” metnin tercümesini ise 1802’de Fransız S. de Sacy tarafından yapılmıştır. Fransız Uzman De Sacy, hiyeroglifi çözemeyince 1811’de konuyu öğrencisi J. F. Champollion’a devretti. Hiyeroglifteki resimlerin harf veya heceyi temsil ettiği ve yazının “fonetik” olduğu keşfeden Champollion, 1822-1824 yılları arasında hiyeroglifin hece sistemini ve gramer yapısını açıklayan bilimsel makaleler yayınladı. Onun sayesinde, dünyanın bilinmeyen 5000 yıllık tarihi aydınlandı. (Akbulut, 2009)

Örnek 80:

محكمة الكاهن كان- نن	KAYNAK METİN
	لزم الرجل داره ولزم الصبر متمثلا بالمثل المصري القديم ما طار أي إيبس وارتفع إلا كما طار وقع. (طاهر، 1985، صفحة 48)
Rahip Kaye - Nan'ın Yargılanması	EREK METİN
	Evi gözetlemek için bir adam, biraz da sabır yeterli olacaktı; kadim bir atasözünün de dediği gibi, her çıkışın elbet bir de inişi vardı. (Tahir, 2017, s. 104)
Newmark'ın Stratejileri	İşlevsel eşdeğerlik
	atasözü erek metne benzer bir atasözü, her çıkışın elbet bir de inişi vardı, ile karşılanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

atasözünün birebir tercümesi şu şekildedir;

Her kutsal aynak kuşu, uçup yükseldiği gibi uçup inecektir de.

Nesli tükenen türler arasında olan, çok kıymetli, **kutsal aynak kuşu** için bir ölüler şehri inşa edilerek içindeki ev şeklindeki anıt mezar bilgelik tanrısı Thoth'a adanmıştır. Thoth ise cehaleti simgeleyen timsah tanrı Sobek'in baş düşmanı olarak kabul edilirdi. Gerçek hayatta da ibis kuşu, balık, kuş ve suya gelen memelilerle beslenen timsahların yumurtalarını yiyerek bu hayvanın nesline zarar vermektedir. (Ana Britannica, 1986, c. 3, s. 98)

Kaynak ekteki atasözü erek ekte benzer anlamı ifade eden bir atasözü ile karşılanmıştır.

Örnek 81:

	KAYNAK METİN
محكمة الكاهن كان- نن	أنت أيها الكاهن باط تعرف خيرا مني أن قوانيننا المقدسة تحتم بتدوين محاكمات الكهنة على البرديات وحفظها في مكتبة المعبد. (طاهر، 1985، صفحة 49)
	EREK METİN
Rahip Kaye - Nan'ın Yargılanması	Sen, rahip Bhatt, sen bizden çok daha iyi bilirsin kutsal kanunlarımızın, rahiplerin yargılanmalarını papirüsler üzerine kayda geçirip tapınağın kütüphanesinde saklamayı gerektirdiğini. (Tahir, 2017, s. 104)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik البرديات ifadesi erek metne papirüsler kavramıyla aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Papirüsten yapılan kâğıtlar, yaklaşık M.Ö. 3300 yılından itibaren Eski Mısır'da yapılmaya ve kullanılmaya başlanmış, daha sonra tüm Akdeniz bölgesine yayılmıştır. Papirüsün yapımı ve kullanımı hakkında en kapsamlı bilgiler Plinius'un Naturalis Historia (Doğa Tarihi) adlı 37 ciltten oluşan eseri ve Theophrastos'un History of Plants isimli eserlerinde yer almaktadır.

Papirüs ilk zamanlarda kral ve tapınakların ihtiyacı için üretildiğinden "Kralın yazı malzemesi" olarak adlandırılıyordu (Yıldız, 2000, s. 28). Daha sonra seri halinde üretilerek yaygınlaşmış ve her alanda kullanılmaya başlanmıştır. Papirüsün üzerine edebi ve bilimsel yazılar (matematik, astronomi, tıp), sihir, büyü ve dinsel metinler, kral listeleri, coğrafi listeler, şehir listeleri, ölümler kitapları ve okul kitapları, mitolojik yazılar, ahlaki değerleri olan atasözleri, macera yazıları, aşk şarkıları, destanlar, şiirler, masallar, tarihi romanlar, coğrafya yazıları ve mektuplar yazılırdı. Ayrıca okullarda görevli kişilerin kullanması ve öğrencilerin eğitimi için bazı kitaplar da papirüse yazılmıştı. (Atılgan, 2006, s. 294)

Örnek 82:

	KAYNAK METİN
محكمة الكاهن كان - نن	<p>أما الآن فكان يقف بين حارسيه جاحظ العينين وقد نبت شعره الذي حُرِّم من الخلاقة الكهنوتية كأشواك القنفذ فوق رأسه، وظهرت كدمات زرقاء في جبينه كما التصق ثوبه على جسمه بدماء متجلطة في المواقع التي تم فيها تأديبه بالمنتوءة (وهي المقرعة المقدسة الخاصة بسجن المعبد، وسميت هكذا لوجود تنوعات صلبة في قضيبها المقدس). (طاهر، 1985، صفحة 50)</p>
	EREK METİN
Rahip Kaye - Nan'ın Yargılanması	<p>Fakat şimdi iki muhafızın arasında pörtlemiş gözleriyle ayakta duruyordu; rahip traşından mahrum edilmiş saçları, kirpinin dikenleri gibi başının üstünde bitmiş, alnında morluklar ortaya çıkmıştı. Kabarcıkçı ile dövülüp terbiye edilen yerlerinden çıkan pıhtılaşmış kandan dolayı cübbesi de bedenine yapışmıştı. (Kabarcıkçı, tapınağın zindanlarında kullanılan özel kutsal bir kamçıydı, mukaddes çubuğundaki sert kabarcıkların varlığı hasebiyle öyle adlandırılmıştı.) (Tahir, 2017, s. 106)</p>
Newmark'ın Stratejileri	Öykünme
	<p>المنتوءة ifadesi erek metne kabarcıkçı olarak aktarılmıştır.</p>
Newmark'ın Sınıflandırması	Kamu hayatı
Tourey'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Kaynak metin içerisinde parantez içerisinde açıklanan المنتوءة ifadesi erek metinde de öykünme stratejisiyle aktarılmıştır. Parantez içindeki açıklama da olduğu gibi çevrilmiştir.

Örnek 83:

	KAYNAK METİN
محاكمة الكاهن كان - نن	أيها المجرم كان.. في أي شهر من شهور السنة نحن؟ فنظر إليه كان- نن لحظة وقال: أليس هو شهر بشنس، لماذا؟ (طاهر، 1985، صفحة 51)
	EREK METİN
Rahip Kaye - Nan'ın Yargılanması	-Söylesene günahkâr Kaye, hangi aydayız şimdi biz? Kaye-Nan bir an için bakıp “Beşans” ¹¹ ayında değil miyiz, niye ki?” diye sordu. ¹¹ Beşans/Pashons/Bashans, Mısır Kıpti takviminin dokuzuncu aydır. Gregoryen takvimde 9 Mayıs ile 7 Haziran arasına denk düşer. Eski Mısır’da hasat mevsiminin başlangıcı olan aydır. (Tahir, 2017, s. 106)
Newmark’ın Stratejileri	Aktarım / Açıklama “بشنس” ifadesi “Beşans” olarak erek metne aktarılmış ve dipnot düşülmüştür.
Newmark’ın Sınıflandırması	Çevresel unsurlar
Toury’nin Yaklaşımı	Yeterli

Beşans kavramı aktarım yöntemiyle erek metne taşınmıştır. Kaynak metinde herhangi bir açıklama getirilmemiştir. Çevirmenin ise dipnot düşerek kavramı erek metne aktardığı görülür.

Örnek 84:

محاكمة الكاهن كان - نن	KAYNAK METİN ألم تقل أنت في رسالتك أن البن بن محبوبية رع وآمون؟ (طاهر، 1985، صفحة 53)
Rahip Kaye - Nan'ın Yargılanması	EREK METİN Çalışmanızda Benben taşının , Ra'dan ve Amon'dan bir parça olduğunu söylememiş miydiniz? (Tahir, 2017, s. 108)
Newmark'ın Stratejileri	Ekleme Taş kelimesi erek metne eklenmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Kaynak metinde “البن بن - Benben” olarak geçen ifade erek metne aktarılırken yanına taş kelimesi eklenmiştir. Yaklaşık olarak M.Ö. 19. YY'da Phoenix (Zümrüd-ü Anka) Tapınağında üretilen bu taş, inanış olarak “göklerden gelen” bir taştır. Günümüzde “meteor” olarak adlandırılmaktadır.

Benzer bir inanış da Bennu (Zümrüd-ü Anka) kuşunun gökyüzünden düşen parçaları olduğu yönünde. Antik Mısır dillerinde “Ben” sözcüğü güneşin yükselmesi ve yaratılış manasına gelmekteydi. Bu taş da ölümsüzlüğü simgelediği için bütün piramitlerin tepesine yerleştirildi. Taşın üstündeki yazıtlarda firavun için “hayatı yeniden görmesi” istenen bir dua yer alıyor.

Yazı, I.E.S. Edwards'ın İngilizce çevirisinden şöyle aktarılabilir:

Kral'ın yüzü açılabilir,

Böylece Ufkun Lordu'nu görebilir

Gökyüzünü geçtiğinde;

Sonsuzluğun Efendisi ve sarsılmaz olan,

Kral'ın bir Tanrı olmasını sağlayabilir! (İlhan, 2018)

Örnek 85:

	KAYNAK METİN		
	<p>مال سمنخ ناحية كاهنين الآخرين وتقاربت الرؤوس الحليقة كشمامات ثلاث متلاصقة وقال سمنخ هامسا أيها المبجلان. هذا مدون في النهر الثالث من البردية الحادية والخمسين من لائحة محاكمة الكهنة: إذا قدم الكاهن، حتى بعد الحكم عليه، التماسا بأن يوزن على ريشة الإله ماعت فيجاب على طلبه خلال ثلاثة أيام ما لم تنقض عليه صاعقة الآلهة، أيهما أقر (طاهر، 1985، صفحة 56)</p>		
	EREK METİN		
	<p>Smenkh, iki rahibin olduğu tarafa doğru eğildi; dazlak kafalar, birbirine bitişik üç kavun misali, yan yana geldi: Smenkh fısıldayarak, “Asil kişiler,” dedi, “Rahiplerin yargılanma layihasının 51. Varakası, 3. Nehrinde tedvin edilmiştir bu: Eğer rahip, ceza-i hükmü verildikten sonra dahi olsa, tanrıça Maat’ın tüyü karşısında tartılıp değerlendirilmek için bir talep sunarsa, tanrıların yıldırımlarıyla yakılıp yıkılmadıkça, talebi üç gün içerisinde yerine getirilmelidir. Sizce hangisi daha yakın bir hüküm olur?” (Tahir, 2017, s. 111)</p>		
	Aktarım	Eş anlamlılık	Aktarım
	<p>Newmark’ın Stratejileri</p>	<p>ifadesi erek metne layiha şeklinde aktarılmıştır.</p>	<p>Papirüs anlamına gelen البردية kavramı yine kaynak kültür unsuru olan varaka kavramıyla erek metne taşınmıştır.</p>
	Kamu Hayatı	Kamu Hayatı	Kamu Hayatı
	Yeterli	Yeterli	Yeterli

Tasarı, herhangi bir konuda bir görüş ve düşüncüyü bildiren yazı (tdk.gov.tr) anlamına gelen لائحة ifadesi erek metne olduğu gibi aktarılmıştır. Osmanlı zamanında kullanılan hukuki terimlerden birisidir ve İslam hukukunda hâlâ kullanımını sürdürmektedir.

Varaka ifadesi kâğıt anlamına gelmekte ve Türkçede çoğul formatı olan **evrak** ifadesi yaygın olarak kullanılmaktadır. Papirüsün bir çeşit kâğıt olması hasebiyle çevirmen varaka olarak çevirmeyi tercih etmiştir.

النهري ifadesi **sütun** anlamına gelmektedir. Çevirmen aktarım stratejisine başvurarak kaynak kültür ögesini erek kültür ve okuyucularına taşımıştır.

Örnek 86:

	KAYNAK METİN
ولكن	وبينما كان يقود سيارته الـ 821 العتيقة وسط الشوارع المتعرجة والمتقاطعة المحيطة بالمطار بدأت أتأمله، كان نوبيا أو سودانيا، مازال شعره المجمع كثيفا، وإن بدأ الصلع يزحف على الجانبين ويجعل جبينه العريض أكثر ارتفاعًا ووجهه أكثر نحولاً وضمورا. (طاهر، 1998، الصفحة 75)
	EREK METİN
Lakin...	Adam, külüstürü havaalanı çevresindeki dolambaçlı ve birbirleriyle kesişen sokaklarda sürerken ben de onu incelemeye başladım. Ya Nubyalı ya da Sudanlıydı, kıvrıkcık saçları oldukça sıkı hala, yine de kellik her iki taraftan yavaş yavaş sokulmaya başlamış, geniş alnını daha geniş, yüzünü daha zayıf, daha cılız göstermişti. (Tahir, 2017, s. 125)
Newmark'ın Stratejileri	Çıkarma 821 سيارته الـ ifadeyi erek metinden çıkarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel yaşam
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

821 سيارته الـ erek kültürde “vosvos veya kaplumbağa” olarak bilinen Volkswagen Beetle araba olarak bilinmektedir. Halk arasında **tospa** olarak adlandırılmaktadır.

Örnek 87:

	KAYNAK METİN
ولكن	-نعم، ولكني الآن أعيش في الخارج. -في السعودية؟ -ما شاء الله. والأسرة في بولاق؟ -نعم -والوالد والوالدة؟ الوالدة فقط. الوالد توفي من زمن. -تعيش. (طاهر، 1998، الصفحات 75-76)
	EREK METİN
Lakin...	-Evet, ama şimdi yurtdışında yaşıyorum. -Suudi Arabistan'da mı? -Yok, İngiltere'de. -Maşallah. Aile mi Bulak'ta? -Evet. -Anne baba mı? -Annem sadece. Babam uzun bir süre önce vefat etti. -Allah size uzun ömürler versin. (Tahir, 2017, s. 125)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik “تعيش” ifadesi erek metne “Allah size uzun ömürler versin” olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Birebir çevirisi “sen yaşa” olan “تعيش” kavramı erek metne kültürel eşdeğerliği olan “Allah size uzun ömürler versin” sözcük öbeğiyle aktarılmıştır.

Örnek 88:

	KAYNAK METİN
ولكن	أحضروا لي ثلاثة مسجلات وأربعة تلفزيونات. يا فرحتي! (طاهر، 1998، صفحة 78)
Lakin...	EREK METİN
	Üç teyp, dört de televizyon getirdiler bana. Değmeyin keyfime! (Tahir, 2017, s. 127)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
	“يا فرحتي” sözcük öbeği erek metinde “değmeyin keyfime” kavramıyla karşılık bulmuştur.
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

“يا فرحتي” ifadesinin birebir tercümesi “Ey mutluluğum” olarak karşımıza çıkmaktadır. Kelime bazında güzel bir anlamı olmasının yanında metinde geçtiği yer sebebiyle iğneleyici ve mecazi bir kullanımı olduğu görülmektedir. Çevirmenin “değmeyin keyfime” ifadesiyle erek kültür okuyucusunda aynı etkiyi bıraktığı söylenebilir. Alternatif çeviri olarak; “Ne bahtiyarlık!” veya “Ne büyük mutluluk!” sözcük öbekleri gösterilebilir.

Örnek 89:

KAYNAK METİN				
ولكن	<p>وكان يمسح وجهه بيده وهو يقول 'أمين' ثم التفت نحوي وقال بنوع من الاستفزاز: أو يمكن سعادتك من (بكوات) الانفتاح؟</p> <p>-هل يبدو عليّ ذلك يا حاج؟ أنا في حياتي ما أحببت أحدًا مثله. في يوم جنازته ظللت أبكي حتى ضاع صوتي لمدة أسبوع.</p> <p>فقال بنوع من الرضا ألف رحمة ونور عليه. كان رجلاً.. هل تعرف يا أفندي أن أمريكا قالت له بعد النكسة خذ ألف مليون دولار وقصراً لكل واحد من أولادك واترك لنا البلد، فقال لهم لا أتركها للاستعمار ولا بمال قارون؟ (طاهر، 1998، الصفحات 79-80)</p>			
	EREK METİN			
Lakin...	<p>Şoför, "Âmin" diyerek yüzünü sıvazladı, sonra bana dönerek bir tür kışkırtıcılıkla, "Belki de beyim açık kapı politikasını¹⁶ savunuyordur!?" dedi.</p> <p>-Öyle mi görünüyorsun hacı amca? Ben hayatım boyunca Abdunnasır'ı sevdiğim gibi başka kimseyi sevmedim. Cenazesini kaldırdıkları gün sürekli ağladım, öyle ki ağlamaktan bir hafta sesim kısık gezdim.</p> <p>Bunun üzerine şoför, bir çeşit memnuniyetle, "Allah gani gani rahmet eylesin, nur içinde yatsın," dedi. "Adam gibi adamdı... Biliyor musun beyim, Haziran yenilgisinden¹⁷ sonra Amerika, ona bir milyar dolar teklif etmiş, her bir çocuğun için bir saray al ve ülkeyi bize bırak demiş ama o, 'Karun'un hazinelerini de verseniz ülkemi emperyalizme terk etmem ben' diye cevap vermiş?"</p> <p>¹⁶Enver Sedat, Cemal Abdunnasır'ın aksine, Mısır'ı başta ABD olmak üzere Batı dünyasına yaklaştırmış, Mısır ekonomisinde özel sektöre yeniden yer vermiş, "açık kapı" politikasını uygulamaya sokarak yabancı sermayenin ülkeye gelmesini sağlamıştır.</p> <p>¹⁷Haziran Yenilgisi, 5 Haziran 1967'de İsrail ile Mısır, Ürdün ve Suriye arasında başlayan, 6 gün süren, bu nedenle Altı Gün Savaşları olarak da adlandırılan ve İsrail'in zaferiyle sonuçlanan savaş. (Tahir, 2017, s. 129)</p>			
		Betimleyici eşdeğerlik / Açıklama	Düzenleme	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Stratejileri	"(بكوات) الانفتاح" kavramı erek metinde "açık kapı politikası" ifadesiyle karşılanmıştır.	"مثله" ifadesi "Abdunnasır" olarak çevrilmiştir.	"ألف رحمة ونور عليه" ifadesi erek metne "Allah gani gani rahmet eylesin, nur içinde yatsın" sözcük öbeğiyle aktarılmıştır.	Çevirmen, "yenilgi" anlamına gelen النكسة'nin yanına "Haziran" ifadesini eklemiş ve dipnot getirmiştir.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kamu hayatı	Kamu hayatı	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Kamu hayatı
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir/Yeterli	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir/Yeterli

Çevirmen kaynak kültür unsurlarını, erek metne ve erek kültüre taşımakla kalmayıp anlaşılabilirliği artırmak amacıyla eklemelere ve dipnotlara başvurmuştur.

Genel olarak tarihi olgularda, olaylarda ve kişilerde açıklama getirmesiyle anlaşılabilirliği ön planda tuttuğu söylenebilir.

Örnek 90:

KAYNAK METİN		
ولكن	<p>فقال بشيء من التردد _ سأقول لك يا أفندي، ولو أني لم أحك هذه الحكاية لمخلوق. لكنك ابن حلال ولهذا سأقولها لك. كان لي قريب يشتغل في حرس السواحل بالإسكندرية، وكان يقف بالقرب منه في المنشية لما ضربوا عليه الرصاص. حضرتك فاكر؟ -ومن ينسى؟ لما قال فليبق كل في مكانه. -عليك نور. وفاكر طبعا لما الإذاعة قالت إن الرصاص طاش ولم يصبه. -طبعا. (طاهر، 1998، الصفحات 79-80)</p>	
EREK METİN		
Lakin...	<p>Biraz tereddüt ederek, “Söyleyeceğim size beyim,” dedi, “Bu hikâyeyi hiçbir mahlûka anlatmamış olsam da size anlatacağım. Siz helal süt emmiş adamsınız o yüzden size anlatacağım. İskenderiye’de Sahil Güvenlik’te çalışan bir yakınım vardı benim, Abdunnasır’ı kurşunladıklarında¹⁸ o da yakınında duruyormuş. O günü hatırlar mısınız beyim?”</p> <p>-Kim unutulabilir ki? Hele ‘Herkes olduğu yerde kalsın,’ dediği zamanı.</p> <p>-Hay aklınla bin yaşa. E tabii radyonun, kurşunlar onu ıskaladığını, ona isabet etmediğini söylediğini de hatırlarsınız öyleyse.</p> <p>-Tabii.</p> <p>¹⁸ Cemal Abdunnasır, 1954’te iktidarı şahsen ele aldığında, 23 Temmuz 1952 devrimindeki desteklerine karşılık Müslüman Kardeşlere vaat ettiği 5 bakanlığı vermeyince örgüt ile ilişkileri bozulmuş ve örgüt, 26 Ekim 1954’te İskenderiye’de halka hitap eden Abdunnasır’a başarısız bir suikast girişiminde bulunmuştu. (Tahir, 2017, s. 129)</p>	
Newmark’ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik	İşlevsel eşdeğerlik
	حلال ابن ifadesi erek metinde helal süt emmiş adamsınız ifadesiyle karşılanmıştır.	“عليك نور” kavramı “Hay aklınla bin yaşa” sözcük öbeğiyle erek metne aktarılmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Kabul edilebilir

Birebir çevirisi **helalin oğlu** olan **حلال ابن** kavramı erek metne “helal süt emmiş adam” olarak kültürel karşılığıyla karşılanmıştır.

Birebir tercümesi yapılamayan **عليك نور** kavramı “aferin, yaşa, helal olsun, bravo, hay aklınla bin yaşa” gibi işlevsel eşdeğerlikleri bulunmaktadır.

Örnek 91:

	KAYNAK METİN
ولكن	-ربما تكون فهمت.. أما أنا فرأيت بعيني.. كان يعرف أنه ماشي فراح يسلم على الست الطاهرة.. كان يعرف. (طاهر، 1998، صفحة 82)
	EREK METİN
Lakin...	-Siz anlamış olabilirsiniz... Bense bizzat kendi gözlerimle gördüm... Öleceğini biliyordu, o yüzden çekip gitmeden önce o pirüpak hanıma bir selam vermeye gitmişti beyim... Biliyordu öleceğini. (Tahir, 2017, s. 131)
Newmark'ın Stratejileri	Öykünme الست الطاهرة ifadesi erek metne o pirüpak hanım olarak aktarılmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

الست الطاهرة ifadesi Mısır kültüründe **Hz. Zeynep**'e verilen bir lakaptır. Çevirmen öykünme stratejisine başvurarak kelimesi kelimesine çevirmiştir bu da kültürel ögenin kaybolmasına sebebiyet vermiştir.

Örnek 92:

	KAYNAK METİN
أطلال البحر	كيف يكون في داخلها وتكون في داخله واحدًا لا ينقسم. (طاهر، 1998، صفحة 92)
Denizin Geride Bıraktıkları	EREK METİN
	Et ve tırnak gibi olmayı nasıl beceriyorlardı. (Tahir, 2017, s. 139)
Newmark'ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik
Newmark'ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury'nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir

Hami-Sami dil ailesinin Sami kolundan olan Arapça, çekimli bir dildir. Ural-Altay dil ailesinin Altay koluna mensup olan Türkçe ise sondan eklemeli bir dildir. Farklı dil ailelerine ve farklı gramer özelliklerine sahip olmaları çeviri esnasında bazı zorluklara yol açmaktadır. Bir kelime ile özne nesne ve fiili barındırabilen Arapça için Türkçede hepsi ayrı ayrı yazılmak durumunda kalınabiliyor.

Seçilen örnekte olduğu gibi eril dişil olarak çekimlenen fiilin Erek dile çevrilmesi ve erek kültürde kabul edilmesi epey güçtür (Örn. 48 bkz.). Öykünme stratejisi kullanılarak çevrildiğinde karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır; “Nasıl o(erkek) onun(kadın) içerisinde ve o(kadın) da onun(erkek) içerisinde ayrılmaz bir bütün olurlar.”.

Çevirmen anlamı ön planda tutarak deyimsele bir ifadeyle erek metne aktarmıştır. Deyimsel ifadelerin ve atasözlerin kullanılması erek okuyucuda metnin erek dilde oluşturulduğu hissini uyandırmaktadır.

Örnek 93:

KAYNAK METİN		
أطلال البحر	قالت الأولى بحماس: وحتى يا أختي لو فرضنا واشتغل.. من يضمن؟ ربما لو جرى القرش في يده يتزوج عليها؟ أصل المصاغ للواحدة.. (طاهر، 1998، صفحة 94)	
EREK METİN		
Denizin Geride Bıraktıkları	İlki bir tür yiğitlikle konuştu: “İyi de şekerim, varsayalım ki çalıştı... Kim garanti edebilir ki? Eline beş kuruş para geçse başka bir kadınla evlenir o. Altın dediğin, kadının...” (Tahir, 2017, s. 141)	
Newmark’ın Stratejileri	Kültürel eşdeğerlik	Çıkarma
	القرش ifadesi erek metinde beş kuruş kavramıyla karşılanmıştır.	عليها ifadesi erek metinden çıkartılmıştır.
Newmark’ın Sınıflandırması	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler	Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler
Toury’nin Yaklaşımı	Kabul edilebilir	Yeterli

Türkçe karşılığı **kuruş** olan القرش sözcüğü erek metne **beş kuruş** olarak aktarılmıştır. Kaynak kültürde etki **kuruş** ile karşılanırken erek kültürde aynı etki **beş kuruş** ile karşılanmaktadır. Erek kültürde beş para, beş kuruş ifadeleri birçok deyim ve atasözünde bulunmaktadır. Bunlardan birkaçı şunlardır; beş para etmez, beş paralık, beş kuruş para mı saydı, beş para almamak, beş parasız. Erek dilde miktarın küçüklüğüne vurgu olarak beş ifadesi kullanılmaktadır.

تزوج علي fiili kuma getirmek anlamına gelmektedir. Kaynak kültürde çok eşlilik yasal olmakla beraber 4 eş kadar hak tanınmıştır. Aile cüzdanında koca, dört eş ve her bir çocuk için ayrı sayfalar bulunmaktadır. Kaynak kültür ögesi erek metinden çıkarılmadan alternatif olarak şu şekilde çevrilebilir; “Belli mi olur, eline beş kuruş para geçse karısının üzerine kuma getirir.”.

Örnek 94:

	KAYNAK METİN
أطلال البحر	وقال لنفسه: لم يخطئ الشعراء الذين وقفوا على الأطلال. (طاهر، 1998، صفحة 85)
	EREK METİN
Denizin Geride Bıraktıkları	Kendi kendine söylendi: Kendilerini o kalıntılara adayan şairler hiç yanılmadılar. ²⁰ ²⁰ Klasik dönem Arap şairleri, şiirlerine, çekip giden sevgilinin kendisini ve çadırının kalıntılarını hüznü bir edayla tasvir ederek başladılar. (Tahir, 2017, s. 133)
	Öykünme / Açıklama
Newmark'ın Stratejileri	الأطلال erek metne kalıntılar olarak aktarılmış ve dipnot düşülerek açıklanmıştır.
Newmark'ın Sınıflandırması	Kişisel merak ve tutkular
Toury'nin Yaklaşımı	Yeterli

Hikâyenin adını aldığı أطلال kelimesinin neden tercih edildiği çevirmenin yaptığı açıklamayla daha da ortaya çıkmıştır. Hikâyede eski sevgilisini, onunla yarım kalmış hikâyesini ve yaşadıkları anıları deniz kıyısında yâd eden yaşlı bir adam bulunmaktadır. Yazarın, gerçek aşkıyla yaşadığı anıların çoğunluğunun o deniz ve kıyısında yaşanmış olmasından dolayı hikâyenin başlığını, klasik dönem Arap şiirleriyle bağlantı kurarak “أطلال البحر” denizin geride bıraktıkları (kalıntıları)” olarak koyduğu söylenebilir.

6. SONUÇ

“Baha Tahir’in Öykülerinin Türkçe Çevirilerinin Gideon Toury’nin Erek Odaklı Çeviri Kuramına Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışmada; Baha Tahir’in seçme öykülerinin çevrildiği *Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini* adlı öykü seçkinde yer alan kültürel unsurların çevirilerinde, Newmark’ın kültürel unsurlar sınıflandırması ve önerdiği çeviri yöntem ve stratejileri ile Gideon Toury’nin Erek Odaklı Çeviri Kuramı karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Kaynak metin ve erek metin karşılaştırmalarında genel olarak aranan sonuç *eşdeğerlik* kurulup kurulmadığıyken Gideon Toury, çevirinin yapısı gereği eşdeğerlik bulunduğu bu nedenle kaynak-erek metin karşılaştırmalarında yapılması gereken şeyin var olan eşdeğerliğin derecesi ve türünün saptanması olduğunu dile getirmiştir. Bu bağlamda inceleme esnasında çevirinin *nasıl olması gerektiği* değil *nasıl olduğu* incelenmiştir. Zaman zaman farklı çeviri yöntemleri kullanılarak alternatif çeviriler sunulmuştur. Örnekler tablolara işlenerek seçilen kültürel öğelerin Newmark’ın sınıflandırmasında hangi kategoriye dahil olduğu belirlenmiştir. Seçilen ve türü belirlenen örnekler hangi çeviri stratejisi kullanılarak erek dile aktarıldığı vurgulanmıştır. Son olarak da kullanılan strateji doğrultusunda kültürel ögenin kaynak dizgeye veya erek dizgeye yakınlığı göz önüne alınarak erek odaklı kuram çerçevesinde “kabul edilebilir” veya “yeterli” çeviri olduğu belirtilmiştir.

Tabloların altına açıklamalar getirilerek ve dilbilimsel analiz yapılarak farklı bakış açıları sunulmuş ve zaman zaman kültürel öğelerle ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Okurların Arapça bilmiyor olabilecekleri düşünülerek tüm örneklerdeki kültürel öğeler kaynak dilde ve erek dilde neyi ifade ettiği açıklanmıştır.

İnceleme öncesinde ise kuram ve metodoloji hakkında ayrıntılı ama net bilgiler verilmiştir. Metodoloji ve kuram seçiminde oynayan temel faktör Newmark’ın ve Toury’nin, her ne kadar görüşleri birbirine zıt görünüyor olmasına rağmen aslında çeviri esnasında kaynak dizgenin de erek dizgenin de önemini farklı perspektiflerden sunuyor olmalarıdır. Özet olarak söylemek gerekirse tezin temelini oluşturan kuramsal alan ve metodolojik alanın seçimindeki baş fikir şu sebeplerden dolayıdır: Toury’nin, çeviri işleminin kaynak dilde başladığını ancak erek dilde kararların alındığını ifade etmesi ve Newmark’ın kaynak metnin çözümlenmesi ve kaynak kültür öğelerinin aktarımı konusuna verdiği önem ve yaptığı vurgudur.

Baha Tahir'in öykülerinden 147 kültürel öge tespit edilmiş ve tespit edilen ögenin hangi kategori altında olduğu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Kültürel Unsur Çeşitleri	Sayı
Çevresel Unsurlar	6
Kamu Hayatı	12
Sosyal Yaşam	26
Kişisel Yaşam	20
Gelenek, Görenekler ve Sosyal Etkinlikler	55
Kişisel Merak ve Tutkular	28

Tablo 6.1. Tespit Edilen Kültürel Ögeler

Tespit edilen 147 ögede toplam 159 çeviri stratejisi uygulanmıştır. Hami-Sami dil ailesinin Sami kolundan olan Arapça, çekimli bir dil; Ural-Altay dil ailesinin Altay koluna mensup olan Türkçe ise sondan eklemeli bir dildir. Farklı dil ailelerine ve farklı dil bilgilerine, alfabelere ve telaffuzlara sahip olmaları çeviri esnasında herhangi bir çeviri stratejisinin uygulanması yanı sıra, yapılan dil bilimsel değişiklikler nedeniyle *yer değiştirme stratejisini* kullanmaya itmektedir. Toury'nin süreç normlarından olan *metiniçi normları* belirleyen dilbilimsel değişiklikleri ifade etmektedir. Çevirmenin başka bir seçeneği olmaması nedeniyle bir tercih sayılmamaktadır. Bu nedenle de *yer değiştirme stratejisi* ve *metiniçi normları* inceleme esnasında Arapça-Türkçe dil çiftinde yapısı gereği erek odaklı olmasından ötürü ayrı tutulmuştur. İncelemenin temelini *matriks* normlar belirlemiştir. Çevirmenin, Newmark'ın önerdiği çeviri stratejileri arasında *Redaksiyon ve genişletme stratejisi* haricinde tüm stratejileri kullandığı gözlemlenmiştir.

Kullanılan Çeviri stratejileri	Sayı
Aktarım	11
Yerlileştirme	2
Kültürel eşdeğerlik	53
İşlevsel eşdeğerlik	21
Betimleyici eşdeğerlik	6
Çok bileşenli tahlil	2
Eş anlamlılık	4
Öykünme	11
Düzenleme	2
Kabul gören standart çeviri	4
Ödünleme	1
Açıklama	3
Çift süreç kullanma	12
Ekleme	17
Açıklama	11
Çıkarma	11

Tablo 6.2. Newmark'ın Önerdiği Çeviri Stratejilerinin Kullanılma Oranı

Baha Tahir'in seçme öykülerinin çevirisinde ağırlıklı olarak kültürel eşdeğerlik, işlevsel eşdeğerlik ve ekleme stratejilerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Her üç strateji de erek odaklı çeviri stratejileri arasına girmektedir. Açıklama stratejisi tek başına hiç kullanılmamış olup her seferinde başka bir strateji ile beraber kullanılmıştır. Beraberinde kullanılan stratejiler şu şekildedir; Aktarım (3), yerlileştirme (2), ekleme

(2) betimleyici eşdeğerlik (1), kabul gören standart çeviri (1), öykünme (1) ve ödünleme (1).

Bir öge için birden fazla strateji kullanılmasını kapsayan yöntem ise *çift süreç kullanmadır*. Seçilen kültürel unsurlar arasında 12 kez tekrarlanmış olup 11 tanesi yukarıda sayısal olarak da verilen *açıklama* stratejisidir. Geriye kalan bir tane ise *kültürel eşdeğerlik / eş anlamlılık* yöntemlerinin beraber kullanılmasıyla olmuştur.

Farklı zaman, mekân ve olay örgüsüne sahip hikâyelerde çeşit çeşit kültürel öğelere rastlanmıştır. Antik Mısır'dan Mısır Krallığına, Mısır Cumhuriyetinden Avrupa'da yaşayan Mısırlılara... Bu çeşitlilik okuyucu için heyecan dolu ve ilgi çekici bir durumken çevirmen için aynı şeylerin söz konusu olup olmadığı tartışmaya açıktır. Zamanda yolculuk misali ara ara çevirmen için kafa karışıklıklarına yol açtığı söylenebilir.

Osmanlı Devleti'nin Mısır'ı fethetmesiyle beraber yaklaşık 400 yıl aynı bayrak altında yaşamaları ve birlikteliklerini sürdürmeleri, Türk kültürü ile Mısır kültürü arasında etkileşime yol açmıştır. Kültürel öğelerin incelenmesi esnasında birçok ögenin aynı dil göstergeleriyle ifade edildiği gözlemlenmiştir. Zaman zaman ise aynı dil göstergesi ile gösterilip ancak farklı anlamlara işaret ettiğine de rastlanılmıştır.

Erek odaklı kuram çerçevesinde kültürel öğelerin çevirilerinin kaynak dil normlarına mı yoksa erek dil normlarına mı yakın olduğu incelenmiştir. Gideon Toury'nin norm olarak ifade ettiği; çevirmenin çeviri öncesi ve çeviri esnasında aldığı kararlar doğrultusunda oluşan normlar ve onların doğrultusunda ortaya çıkan öncül normlardır. Öncül normlarla ise çevirinin, erek ekine veya kaynak ekine yakınlığı saptanır. Çevirinin doğası gereği tamamen kaynak odaklı veya tamamen erek odaklı bir çeviri olması mümkün değildir ancak her zaman biri diğerinden daha ağır basacaktır. Tespit edilen 147 kültürel öğeden 95'i kabul edilebilir çeviri, 54'ü ise yeterli çeviri kapsamına girmektedir. Kabul edilebilir ve yeterli çevirilerin toplamın 149'u bulmasının nedeni ise iki kültürel öğede *çift süreç kullanımı* stratejisine başvurulmuş olup biri kabul edilebilir çeviri olarak değerlendirilirken diğeri yeterli çeviri olarak değerlendirilmesidir.

Sonuç olarak, Baha Tahir'in Türkçeye çevrilen hikâyeleri "erek odaklı çeviri kuramı" çerçevesinde incelenerek, ortaya çıkan sayısal veriler ışığında hikâyelerinin

çevirisi *kabul edilebilir çeviri* kategorisine daha yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da erek ekin ve erek dil normlarının daha çok ön planda tutulduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Akıllı, S. (2018). *Roald Dahl'ın James And The Giant Peach Adlı Romanının İki Farklı Çevirisinin Çevirmenlerin Kullandığı Stratejiler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Aksoy, N. B. (2002). *Geçmişten Günümüze Yazın Çevirisi*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Aktaş, Y. (2017). *Toplumbilimin ABC'si*. İstanbul: Hiperyayın.
- Ammann, M. (2008). *Akademik Çeviri Eğitime Giriş*. İstanbul: Multilingual.
- Arı, S. (2016). *Çeviri ve Kültürel Semboller*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Atılğan, M. (2006). Antik Çağın En önemli Yazı Malzemesi: Papirüs. *Bilgi Dünyası*, 7(2), 293-312.
- Bengi - Öner, I. (1999). *Çeviri Bir Süreçtir... Ya Çeviribilim?**. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Bengi-Öner, I. (2001). *Çeviri Kuramlarını Düşünürken*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Ceylan, Z. (2018). Bahâ Tâhir'in "Dün Gece Rüyamda Seni Gördüm" Adlı Öyküsü Üzerine. *Nüsha*, 47, 65-82.
- Demir, G. (2018). *Dilin Belirsizliği*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Durgun, H. (2019). Türkçede La Dame Aux Camélias Tercüme ve Hakkında Yazılanlar. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 75-91.
- Ece, A. (2007). Erek-Odaklı Kuram, Skopos Kuramı Ve Bağlantı Kuramı Bağlamında Çeviri Eğitimi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26(26), 49-58.
- Even-Zohar, I. (1990). Polysystem Theory. *Poetics Today*, 11(1), 9-26.
- Even-Zohar, I. (2012). Yazınsal Çoğuldizge İçinde Çeviri Yazının Durumu. M. Rifat içinde, *Çeviri Seçkisi II - Çeviri (bilim) Nedir?* (s. 125-132). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Fırat, M. (2008). *Çeviri Seçkisi I - Çeviriyi Düşünenler*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Göçer, A. (2012, Eylül). Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili(729)*, 50-57.
- Gökalp, Z. (1975). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Sebil Matbaacılık.
- Göktürk, A. (2019). *Çeviri: Dillerin Dili* (14. b.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gölpınarlı, A. (1971). *Mevlana Divan* (1.baskı b.). İstanbul: Milliyet Yayınları.

İnternet: Ceylânî, M. (2017, Eylül). *Rihletü Bahâ' Tâhir min el-Hadâse ilâ ma ba'di'l-Hadâse fî Davi Rivâyâtihi: el-Manzar el-Felsefî*. Aqlamalhind: <http://www.aqlamalhind.com/?p=819> adresinden alındı

İnternet: El-Bevvâbe (2018, Ocak 13). *Mahattât fî Hayât Baha' Tâhir.. Mütercim Mübdi' ve İzâ'i Muhterif*. (2018, Ocak 13). El-Bevvâbe: <https://www.albawabhnews.com/2895316> adresinden alındı

İnternet: İlhan, A. (2018, 12 11). National Geographic'in Paylaştığı 10 İlginç Gerçek. 08 11, 2020 tarihinde <https://www.sukelalist.com/national-geographicin-paylastigi-10-ilginc-gercek> adresinden alındı

İnternet: Marefa (tarih yok). *Bahâ' Tâhir*. Nisan 07, 2020 tarihinde Marefa: https://www.marefa.org/%D8%A8%D9%87%D8%A7%D8%A1_%D8%B7%D8%A7%D9%87%D8%B1 adresinden alındı

İnternet: Mobtada (2015, Mart 19). *Ba'de fevzihi bi câizeti'r-Rivâyeti'l-Arabiyye.. Ehemmu Hamse Mevâkıf fî Hayati Bahâ' Tâhir*. Mobtada: <https://www.mobtada.com/details/307583> adresinden alındı

İnternet: Nebîl, A. (2019, Ocak 13). *Fî 'îd Milâdihi-r'Râbiî ' ve Semânîn.. Mahattât fî Hayât Bahâ' Tâhir*. Vetogate: <https://www.vetogate.com/3398366/%D9%81%D9%8A-%D8%B9%D9%8A%D8%AF-%D9%85%D9%8A%D9%84%D8%A7%D8%AF%D9%87-%D8%A7%D9%84%D9%8084-%D9%85%D8%AD%D8%B7%D8%A7%D8%AA-%D9%81%D9%8A-%D8%AD%D9%8A%D8%A7%D8%A9-%D8%A8%D9%87%D8%A7%D8%A1-%D8%B7%D8%A7%D9%87%D8%B1> adresinden alındı

İnternet: Rifat, M. (2018, Ocak 13). *Bahâ' Tâhir.. es-Sa'idî ellezi la Yefhem ma'nâ'l-Mevt*. Nisan 14, 2020 tarihinde https://www.cbceg.com/topic/cbc/%D8%A8%D9%87%D8%A7%D8%A1_%D8%B7%D8%A7%D9%87%D8%B1_%D8%A7%D9%84%D8%B5%D8%B9%D9%8A%D8%AF%D9%8A_%D8%A7%D9%84%D8%B0%D9%8A_%D9%84%D8%A7_%D9%8A%D9%81%D9%87%D9%85_%D9%85%D8%B9%D9%86%D9%89_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%AA_CBC adresinden alındı

İnternet: S.Y. (2019, 3 27). *Sîre ve İ'tirâfât Bahâ' Tâhir: Kırâe li's-Sîre fî'-Menfâ*. Alquds alarabi: <https://www.alquds.co.uk/%d8%b3%d9%8a%d8%b1%d8%a9-%d9%88%d8%a7%d8%b9%d8%aa%d8%b1%d8%a7%d9%81%d8%a7%d8%aa%d8%a8%d9%87%d8%a7%d8%a1%d8%b7%d8%a7%d9%87%d8%b1%d9%82%d8%b1%d8%a7%d8%a1%d8%a9%d9%84%d9%80%d8%a7%d9%84%d8%b3/> adresinden alındı

İnternet: Sâdıq, M. (2020, Nisan 11). *Hissatu's- Sakâfe fî Müctemi'ina'l-Arabî Remziyyeten Hezîleten ve Tehda'u li'l-Ritâbe ve'r-Rikâbe*. Al-Jazirah

Corporation Web Sitesi: <http://www.al-jazirah.com/culture/20022006/hauar20.htm> adresinden alındı

İnternet: Tahir, B. (2006, Ocak 14). *Bahâ' Tâhir*. Diwanalarab: http://diwanalarab.com/spip.php?page=article&id_article=3111 adresinden alındı

İnternet: Yesrî, M. (2018, Şubat 07). *Hâin men lem Yekul el-Hakîka*. Hafryat: <https://hafryat.com/ar/blog/%D8%A8%D9%87%D8%A7%D8%A1-%D8%B7%D8%A7%D9%87%D8%B1-%D8%AE%D8%A7%D8%A6%D9%86-%D9%85%D9%86-%D9%84%D9%85-%D9%8A%D9%82%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%82%D9%8A%D9%82%D8%A9> adresinden alındı

İnternet: Yönetici. (2018, Aralık 14). *İkona Nedir?* Temmuz 08, 2020 tarihinde sanatinyolculugu: <https://www.sanatinyolculugu.com/ikona-nedir/> adresinden alındı

Karavin, H. (2016, Temmuz). Çeviri Kuramları Bağlamında Eşdeğerlik Kavramının İzini Sürmek . *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (12), 125-144.

Khan, H. (2019). *Sa'lebî'nin Kısasü'l-Enbiyâ Eserinin Eski Anadolu Türkçesine Çevirileri: Betimleyici Çeviri Kuramları Işığında Karşılaştırmalı Bir İnceleme. (Doktora Tezi)*. Ankara.

Klein, A. S. (2003). *Organizational Culture and Business Strategy: Culture as a Source of Competitive Advantage*. (Doktora Tezi). Chicago, IL: University of Illinois at Chicago.

Morsy, T. (2019). Newmark'ın Çeviri Yöntem ve Stratejileri Bağlamında Teneke Romanının Arapça Çevirilerinde Yerel Kültür Unsurlarının Aktarımı Üzerine Bir İnceleme. *Turkish Studies*, 14(4), 2595-2624.

Munday, J. (2016). *Introducing Translation Studies: Theories And Applications* (4. b.). New York: Routledge.

Newmark, P. (1981). *Approaches to translation*. Şanghai: Shangai Foreing Language Education Press.

Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Newyork: Prentice Hall.

Newmark, P. (2006). *ec-Cami' fi't-Terceme*. (H. Gazzâle, Çev.) Beyrut: Dâr ve Mektebetu'l-Hilâl.

Newmark, P. (2010). Translation and Culture. B. Lewandowska-Tomaszczyk, & M. Thelen içinde, *Meaning in Translation*.

Odacıoğlu, C., & Barut, E. (2018). Çeviri Usul, Strateji Ve Yöntemleri Üzerine Bir Derlem. *Tarih Okulu Dergisi* , 11 (34), 1363-1392.

- Odacıoğlu, C., & Barut, E. (2018). Çeviri Usul, Strateji ve Yöntemleri Üzerine Bir Derleme. *Tarih Okulu Dergisi*, 1363-1392.
- Ortaylı, İ. (2004). *Osmanlı Barışı*. İstanbul: Da Yayıncılık.
- Rifat, M. (2012). *Çeviri Seçkisi II - Çeviri(bilim) Nedir?** (2. b.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Sboul, A. (2005). *et-Tercemetü'l-Edebiyye beyne'n-Nazariyye ve't-tatbîk*. (Doktora Tezi). Beyrut.
- Schäffner, C. (1999). *The Concept of Norms in Translation Studies Translation and Norms*. Clevedon/ Philadelphia: Multilingual.
- Stolze, R. (2013). *Çeviri Kuramları Giriş* (6. b.). (E. Durukan, Çev.) İstanbul: Değişim Yayınları.
- Suçin, M. (2012). *Arapçaya Çevirinin Serüveni*. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- Suçin, M. (2013). *Öteki Dilde Var Olmak* (2. b.). İstanbul: Say Yayınları.
- Şerafettin, T. (1990). *Türk Kültür Tarihi*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Tâhir, B. (1972). *el-Hutûbe*. Mısır: Dâru's-Şurûk.
- Tâhir, B. (1984). *bi'l-Emsi Halimtu bik*. Mısır: Dâru's-Şurûk.
- Tâhir, B. (1985). *Ene'l-Meliku Ci't*. Mısır: Dâru's-Şurûk.
- Tâhir, B. (1998). *Zehebtu Îlâ Şellâlin*. Mısır: Dâru's-Şurûk.
- Tâhir, B. (2009). *Lem A'rif Enne't-Tavâvîs Tetîr*. Mısır: Dâru's-Şurûk.
- Tahir, B. (2017). *Bilmezdim Tavus Kuşlarının Uçabildiğini*. (Z. Ceylan, Çev.) İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Tâhir, B. (2017). *Sîre fi'l-Menfâ*. Kahire: Dâru'l-ecyâl.
- Taş, S. (2017). Kültürel Unsurların Çevirisi ve Çeviri Stratejileri. *Humanitas*, 5(10), 1-14.
- Toury, G. (1980). *In Search of a Theory of Translation*. Tel Aviv: Poter Institute for Poetics and Semiotics.
- Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam ve Philadelphia: John Benjamins.
- Vâfi, A. (2004). *'Ilmu'l-Luga*. Kahire: Nahda Mısır.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.

- Yalçın, P. (2015). *Çeviri Stratejileri Kuram ve Uygulama*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yazıcı , M. (2010). *Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları* (2. b.). İstanbul: Multilingual.
- Yazıcı, M. (2004). *Çeviri Etkinliği*. İstanbul: Multilingual.
- Yazıcı, M. (2007). *Yazılı Çeviri Edinci*. İstanbul: Multilingual.
- Yazıcı, M. (2011). *Çeviribilimde Araştırma*. İstanbul: Multilingual.
- Yeşil, K. (2007). *Türk Edebiyatı Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Elips Yayınları.
- Yıldırım, C. (2015). Amin Maalouf'un Afrikalı Leo Ve Semerkant Romanlarında Kültürel Unsurların Çevirisi Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 222-232.
- Yıldırım, C. (2015). *Amin Maalouf'un Romanlarının Türkçe Çevirileri: Çoğuldizge Kuramı Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Çözümleme*. (Doktora Tezi). Ankara.
- Yücel, F. (2007). *Tarihsel ve Kuramsal Açından Çeviri Edimi*. Ankara: Dost.
- Yücel, F. (2016). *Çevirinin Tarihi*. İstanbul: Çeviribilim Yayınları.
- Zeytinkaya, D. (2016, Nisan 4). Gideon Toury'nin Erek Odaklı Kuramı Işığında Bedrettin Tuncel'in İnsandan Kaçan Başlıklı Çevirisi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Özel Sayı 1, 35-47.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı :Akan Bağdat, Afife Betil
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 1994, Ankara
Medeni hali : Evli
Telefon : 5059400736
Faks : -
e-mail : afifebetil@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Çeviri ve Kültürel Çalışmalar	Devam ediyor
Lisans	Kırıkkale Üniversitesi, Arapça Mütercim-Tercümanlık	2016
Lise	Tevfik İleri Anadolu İmam Hatip Lisesi	2012

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2016-2017	Türk Kızılay	İdari Memur
2017-2019	Türk Kızılay	Yönlendirme ve Dış Erişim Operatörü

Yabancı Dil

Arapça
İngilizce

